

Prijevod i lingvostilistička analiza prijevoda djela Josefa Čapeka "Pripovijetke o psiću i maci"

Šoić, Valentina

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:945987>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-16**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOSTI
KATEDRA ZA ČEŠKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Valentina Šoić

**Prijevod i ligvostilistička analiza prijevoda djela Josefa
Čapeka *Pripovijetke o psiću i maci***

Diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Katica Ivanković, red. prof.

Zagreb, 2017.

Sadržaj

Uvod.....	4
Prijevod <i>Pripovijetke o psiću i maci</i>	6
Kopija originala djela <i>Pripovijetke o psiću i maci</i>	35
Analiza prijevoda.....	62
Nepodudarni elementi jezika i kulture.....	64
Onomastika.....	67
Arhaizmi.....	68
Onomatopejski izrazi.....	70
Frazemi.....	72
Zamjenice.....	74
Zaključak.....	74
Literatura.....	77

Sažetak

U ovom se diplomskom radu predstavlja prijevod i lingvostilistička analiza zbirke pripovijedaka Josefa Čapeka *Pripovijetke o psiću i maci (Povídaní o pejskovi a kočička)*. Tema zbirke su dogodovštine psića i mace koji pokušavaju oponašati ljude u obavljanju svakodnevnih aktivnosti. U analizi su navedeni dijelovi zbirke koji su izazivali probleme prilikom prevođenja i čija rješenja je bilo potrebno pronaći u stručnoj literaturi. To se odnosi na nepodudarne elemente jezika i kulture, onomastiku, arhaizme, onomatopejske izraze, frazeme i zamjenice. Zaključak rada je da prijevod mora zadržati semantičku i estetsku vrijednost izvornika i biti u duhu ciljanog jezika kako bi postigao isti učinak na čitatelja kao i original.

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá překladem do chorvatštiny a lingvostylistickou analýzou sbírky povídek Josefa Čapka *Povídaní o pejskovi a kočičce*. Tématem sbírky jsou příběhy pejska a kočičky, kteří se snaží napodobovat lidem při provádění každodenních činností. Analýza uvádí části sbírky, ve kterých se objevily problémy s překladem a jejichž řešení bylo třeba najít v odborné literatuře. Jedná se o nesrovnatelných prvků dvou jazyků a kultur, onomastice, archaismech, onomatopoických výrazů, frazémeh a zájmen. Závěrem práce je, že překlad musí zachovat sémantickou a estetickou hodnotu originálu a být v duchu cílového jazyka, aby působil na čtenáře stejně jako originál.

1.Uvod

Josef Čapek, rođen 23. ožujka 1887. u Hronovu u Austro-Ugarskoj, bio je češki slikar, dramaturg, ilustrator, spisatelj, pjesnik, novinar, likovni teoretičar i kritičar. U Pragu je pohađao Školu primijenjene umjetnosti i upoznao svoju buduću suprugu Jarmilu Pospíšilovu, a u Parizu akademiju Collarossi.

Nakon povratka pridružio se umjetničkom i društvenom životu u Pragu. Bio je jedan od osnivača *Skupine výtvarných umělců* (Skupine likovnih umjetnika) i urednik njihovog *Uměleckog měsíčníka*, a kasnije i mjesečnika *Mánes*. Sa svojim bratom Karelom Čapekom sudjelovao je u stvaranju Almanaha za 1914. godinu.¹ Kada spomenemo braću Čapek nemoguće je ne pomisliti na riječ robot. Riječ robot, koja je prevedena na mnoge jezike diljem svijeta i jedna je od najčešćih izraza suvremene tehnologije, izvorno je korištena za umjetno stvorenu osobu u predstavi Kareka Čapeka *R.U.R* 1921. godine.²

Umjetničko stvaralaštvo Josefa Čapeka spominje se češće nego ono prozno, premda je nerazdvojni dio njegovih proznih djela. Radio je slike, grafiku, korice knjiga i karikature. Možemo spomenuti slike *Děvče v růžových šatech* i *Koupel nohou* koja je jedna od najskupljih aukcijskih slika u Češkoj Republici. Autor je i nekih korica knjiga svog brata. U suradnji s Karelom Čapekom napravio je zbirku kratkih priča u knjizi *Zářivé hlubiny a jiné prózy* 1916., 1918. stvorili su još jednu zbirku kratkih priča *Krakonošova zahrada*, 1921. godine napisali su dramu *Ze života hmyzu (Iz života insekata)* i predstavu za kazalište 1927. godine *Adam Stvořitel (Adam Stvoritelj)*. Josef je sam napisao zbirke pripovijedaka *Lelio* i *Pro delfína*, dramu *Země mnoha jmen (Zemlja s puno imena)*, a pisao je i feljtone i eseje kao što je na primjer *Kulhavý poutník* koji se temelji na posebnom obrascu zahvaljujući kojem na prvih nekoliko desetaka stranica Čapek obeshrabruje čitatelja koji čeka priču, a s druge strane je prožet razmatranjima o životnom ciklusu i ljudskoj sudbini. Najpopularnije djelo Josefa Čapeka *Povídání o pejskovi a kočičce (Pripovijetke o psiću i maci)* po kojem su snimljene čak i radijske priče i animirani filmovi³, češkoj je kulturi dalo dva omiljena dječja lika prvi je puta objavljeno 1929. godine.

Nije se borio u Prvom svjetskom ratu zbog toga što je bio slabovidan. Nakon dolaska Adolfa Hitlera na vlast, Josef Čapek nije htio otići u egzil i odgovorio je na promijenjenu političku situaciju. Uhićen je 1939. godine zbog svoje kritičnosti prema nacističkoj diktaturi Adolfa Hitlera i odveden u koncentracijski logor u Dachau. *Básně z koncentračního tábora*

1 <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/josefcapek/r~0fccd4cceffd11e3b78f0025900fea04/>

2 https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_%C4%8Capek

3 ibid

(*Pjesme iz koncentracijskog logora*) koje je napisao u logoru Bergen-Belsen objavljene su posthumno. Posljednji zapis da je živ je od 4. travnja 1945. godine. Pretpostavlja se da je umro u tom logoru od tifusa iako posmrtni ostatci nisu nikada pronađeni. Njegov simbolični grob nalazi se na groblju Vyšehrad u Pragu⁴.

Odabrana je zbirka pripovijedaka *Povídání o pejskovi a kočička* (*Pripovijetke o psiću i maci*) koja se smatra klasikom češke dječje literature. Josef Čapek posvetio ju je svojoj kćeri jedinici Aleni. Zbirka je dopunjena autorovim ilustracijama i sastoji se od 10 kraćih smiješnih pripovijetki u kojima dva nerazdvojna prijatelja, psić i maca, doživljavaju razne dogodovštine. Iako je svima dobro poznata izreka „slažu se ko pas i mačka“ u knjizi oni žive zajedno, maca ima ulogu žene, a psić muškarca i žele sve raditi kao ljudi. To nije uvijek moguće, ali oni uvijek nađu originalno rješenje. Nekad svakodnevno obavljanje zadaća u Čapekovu djelu prelazi u besmislice. Na primjer kada se psić i maca operu, objese se na uže i suše se ili kad maca psiću sašije hlače kišnom glistom. Na jezičnoj razini se besmislice pojavljuju u brojalicama. Treći važan lik je pripovjedač koji djeci prenosi priču. Njegova uloga je informativna i obrazovna. Psić i maca su personificirani i međusobno pričaju kao ljudi, a pojavljuje se čak i pisac, gospodin Čapek. Tipičan je sretan kraj, a u svakoj pripovijetki leži pouka za djecu. Način pripovijedanja se uglavnom temelji na dijalozima. Razgovorni jezik u kombinaciji s pripovjednim diskursom čini knjigu lakom za čitanje. Za ovo Čapekovo djelo karakterističan je vrlo velik broj pokaznih zamjenica i vremenskih priloga te ponavljanje veznika. Možemo naići i na neuobičajen poredak riječi u rečenici te arhaizme.

⁴ <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouzili-umelci/josefcapek/r~0fccd4cceffd11e3b78f0025900fea04/>

2. Prijevod *Pripovijetke o psiću i maci*

Pripovijetke o psiću i maci

kako su zajedno vodili kućanstvo i o raznim drugim stvarima

Za djecu napisao i ilustrirao Josef Čapek

Alenki i svoj djeci

O psiću i maci, kako su prali pod

To se dogodilo kada su psić i maca još uvijek zajedno vodili kućanstvo, zajedno živjeli u svojoj maloj kućici pokraj šume i htjeli sve raditi poput velikih ljudi. No, to nikada nisu mogli jer imaju male i nespretne šapice i na njima nemaju prste kao ljudi, samo male jastučice i na njima pandže. Zato nisu mogli raditi sve poput ljudi, ni u školu nisu mogli ići jer škola nije za životinje, ne, ne! Što mislite? Škola je samo za djecu!

Tako je kod njih, u njihovom domu izgledalo svakako. Nešto su napravili dobro, nešto ipak nisu pa je ponekad bilo i malo neuredno. Jednoga dana vidjeli su da je pod u njihovoj kućici veoma prljav.

„Slušaj, psiću“, rekla je maca, „pod nam je nekako prljav.“ – „I meni se čini da je jako prljav“, rekao je psić „pogledaj samo kako su mi zaprljane šape od tog prljavog poda.“ – „Jako su ti prljave“, rekla je maca „fuj, to je sramota! Moramo oprati taj pod. Ljudi ipak nemaju tako prljav pod. Oni ga ponekad peru.“

„Dobro“, rekao je psić „ali kako ćemo to učiniti?“ – „To je lako!“ rekla je maca. „Ti idi po vodu, a ja ću nabaviti ostalo.“ Psić je s loncem otišao po vodu, a maca je iz svog kovčežića izvadila komad sapuna i stavila ga na stol. Zatim je otišla po nešto do smočnice; tamo je vjerojatno imala spremljeno mišje dimljeno meso. U međuvremenu, psić je donio vodu i vidio nešto na stolu. Raspakirao je to i vidio da je nekako ružičasto. „Aha, mora da je dobro!“, rekao je psić, i budući da je želio kušati, stavio je cijeli taj komad u usta i počeo gristi.

Međutim, nekako mu nije bilo ukusno. U međuvremenu je došla maca, i čula je da psić nekako čudno frkče. Pogledala ga je i vidjela da ima puna usta pjene, a iz očiju su mu tekle suze. „Zaboga!“, vikala je maca, „psiću, što se to s tobom događa? Pa izgledaš nekako bolesno?! Pa ide ti pjena na usta! Što ti je?“ – „Ma“, govori psić, „našao sam nešto tu na stolu i mislio da je to nekakav sir ili nekakav bombon pa sam to pojeo. No strašno me peče i od toga mi se stvara pjena u ustima.“

„Ma ti si glup“, ljutila se maca, „pa to je bio sapun! A sapun je ipak za pranje, a ne za jelo.“ – „Aha“, rekao je psić, „zato me tako peklo. Au, au, peče, peče!“ – „Popij puno vode“, savjetovala mu je maca, „onda će te prestati peći.“ Psić je pio dok nije popio svu vodu. I prestalo ga je peći, ali bilo puno pjene. Otišao je obrisati njušku na travu, a onda je ponovno morao ići po vodu jer je sve popio i vode više nije bilo. Maca je imala jednu krunu i otišla je kupiti novi sapun.

„Neću ga više pojesti“, rekao je psić kada je maca donijela novi sapun „ali kako ćemo oprati pod kada nemamo nikakvu četku!“ – „Već sam razmišljala o tome“, rekla je maca, „pa ti imaš na sebi grube i bodljikave dlake kakve se nalaze na četki pa možemo taj pod izribati tobom.“

„Dobro!“, rekao je psić. Maca je uzela sapun i lonac s vodom, kleknula na pod, primila psića kao četku i izribala njime cijeli pod. Pod je bio cijeli mokar i nije bio baš čist. „Trebali bismo ga još obrisati nečim suhim“, rekla je maca. „Znaš što?“, rekao je psić, „ja sam već posve mokar, ali ti si suha i imaš tako lijepu, meku dlaku na sebi, to je poput najboljeg ručnika! Sada ću, pak, ja uzeti tebe i osušiti tobom pod.“ Uzeo je macu i obrisao njome cijeli pod. Pod je sada bio opran i suh, ali zato su psić i maca bili mokri i užasno prljavi jer su jedno drugim prali taj pod, kao da je psić četka, a maca krpa.

„Pa, baš lijepo izgledamo!“, rekli su jedan drugome kada su se vidjeli. „Pod nam je sada čist, ali sada smo mi prljavi! Ipak ne možemo biti takvi, svi će nam se smijati! Moramo se oprati!“

„Oprat ćemo se onako kako se pere rublje“, rekao je psić. „Ti ćeš, maco, oprati mene i kada me opereš, onda ću pak ja oprati tebe.“ – „Dobro!“, rekla je maca. Donijeli su si vodu za korito i uzeli su dasku za ribanje. Psić je ušao u kadu i maca ga je oprala. Tako jako ga je trljala po toj dasci za ribanje, da ju je psić molio da ne stišće toliko jer bi mu se noge mogle zaplesti. Kada je psić bio opran, u posudu je pak ušla maca. Psić ju je oprao i stiskao tako jako da ga je molila da ju ne trlja toliko po dasci za ribanje jer će joj napraviti rupu u krznu. Zatim su jedan drugoga izažimali. „A sada ćemo se osušiti“, rekla je maca. Pripremili su uže za sušenje rublja. „Prvo ti mene objesi na uže da visim, a kada se osušim onda ću sići i objesiti ću ja tebe“, rekla je maca psiću. Psić je primio macu i objesio ju na uže kao rublje. Za to nisu trebali ni kvačice jer su se za uže mogli držati pandžama. Kada se maca osušila, ponovno je sišla s užeta i objesila psića.

Tako su oboje visili dok ih je sunce lijepo obasjvalo. „Sunce nas obasjava“, rekao je psić, „brzo ćemo se osušiti“. Čim je to rekao, počela je padati kiša. „Pada kiša!“ povikali su psić i maca. „Smočit ćemo se! Moramo se maknuti!“ Brzo su skočili dolje s tog užeta i potrčali su kući sakriti se pod krov. „Još uvijek pada kiša?“ - pitala je maca. „Već je prestala“, rekao je

psić. I uistinu, već je ponovno sijalo sunce. „Onda ćemo opet objesiti jedan drugoga“, govorila je maca. Tako su otišli i opet su visjeli na užetu; najprije je psić objesio macu, a kada se osušila ponovno je sišla i objesila njega. Oboje su visjeli na tom užetu kao rublje i bili su sretni što sunce opet sija i što će se lijepo osušiti! Ponovo je počela padati kiša. „Pada kiša, opet ćemo se smočiti!“ vikali su psić i maca i trčali skloniti se. Nakon kiše opet je sijalo sunce pa su se ponovo objesili na uže, onda je opet padala kiša pa su pobjegli i nakon toga je opet bilo sunčano pa su se ponovo objesili na uže i tako je to trajalo sve do večeri. Naime, oboje su već bili poprilično suhi. „Suhi smo“, rekli su, „tako da sada možemo ući u košaru.“ Ušli su u košaru, ali počelo im se spavati. Zaspali su i oboje su se u tom košu prekrasno naspavali sve do jutra.

Kako je psić poderao hlače

Psić i maca još su uvijek imali svoju kućicu i zajedno vodili kućanstvo (o tome smo već ovdje pripovijedali, kako su spretno oprali pod i kako su se zatim oboje sušili na suncu). Jednom su za Uskrs odlučili otići na izlet. Sunce je lijepo sijalo. „Možda možemo u šumu“, reče psić, „gdje bismo drugdje išli kad je tako lijepo?“

„Može. Zašto ne?“, rekla je maca. „Samo šteta što nemam nikakav suncobran kada sunce tako krasno sija. U šumi bih se pravila važna s njim. Zasigurno još nitko nije vidio macu sa suncobranom.“

„Ali neće ti štetiti ako malo pocrniš“, govorio je psić; „ionako si nekako blijeda nakon te duge zime. Nemoj se dugo uređivati nego dođi!“

„No, no, pa ipak se moram malo urediti za nedjeljni izlazak“, odgovorila je maca. „Čovjek mora malo držati do sebe. Pogledaj sebe kako izgledaš: imaš jedno uho prema gore, a drugo ukoso. Uši moraju biti iste.“

Psić je poravnao uši i otišli su. Putem su pričali što će raditi u šumi. Igrat će se skrivača, Ivica i Marice čak nakratko i lovice. Onda će leći na travu i gledati plavo nebo.

Zec ih je promatrao iz grmlja dok su hodali. „He-he“, počeo se rugati, „taj psić ima jedno uho prema gore, a drugo ukoso! Ovako“, oponašao je psića. To je bila istina. Psić nije pazio na uši i svako je stajalo drugačije. „Gle, on ti se ruga!“ rekla je maca. Psić se naljutio na zeca i potrčao je za njim u grmlje. Ali zec je pobjegao, odavno je već otišao.

„U tom grmlju ima mnogo trnja“, rekao je psić, „ali da sam htio, ulovio bih ga.“

„Šteta odjeće u takvom trnju“, rekla je maca i krenuli su dalje šumom. Hodali su i malo dalje sreli Milana i Milenu Taranto iz četvrti Nusle u Pragu, Mimi i Helenku Neumann, Věrku

Langr i Alenku Čapek, Otíka Štorcha i Boženku Sameš, također i oba djeteta Mazánkovic, Zorku Kubík i još drugu djecu koja su ovdje došla na izlet. Djeca su se čudila kako lijepo šeću psić i maca, okrenuli su se za njima, ali onda su se počeli smijati. „Aaaaaa“, vikali su, „pogledajte djevojčice, pogledajte dječaci, taj psić ima poderane hlače! Viri mu košulja iz njih!“

„Navodno imam poderane hlače!“, rekao je psić. „Pogledaj, maco, nemam.“ Maca je pregledala psića sa svih strana. „Nažalost, psiću, u pravu su. Hlače su, na tvoju sramotu, poderane straga.“

„To se sigurno dogodilo kada sam se zaletio u trnje za onim zecom!“, jadikovao je psić. „Sramota je nositi takve poderane hlače baš na Uskrs. Kada bismo ih barem mogli popraviti. Imaš kod sebe iglu i konac?“

„Nemam“, rekla je maca, „ali možda nađemo nešto putem, neki komad niti ili nešto takvo.“

Psić je gledao uokolo i nešto spazio: „Gle, mislim da je nešto tamo!“ Pogledali su i vidjeli dugačku kišnu glistu. Ležala je tamo ravno ispružena i mislila da je nitko ne vidi. „Pa to je nešto ravno“, gurala je maca kišnu glistu, „to je olovka.“ Kišna glista se prestrašila i smotala se u krug. „Ma ne“, vikao je psić, „nije to nikakva olovka, vidiš da je to nit! Uzmi ju i sašij mi te hlače!“

Maca je uzela kišnu glistu i njome sašila psiću hlače. „Tako, sad mi se više nitko neće smijati“, veselio se psić i nastavili su ići dalje pričajući o *Snjeguljici* i *Sedam gavrana*.

Dok su hodali, kišna glista se oporavila od straha. Ja nisam nikakva nit, ja sam kišna glista pomislila je i potihom se počela izvlačiti van iz tih hlača. Bilo je teško jer je maca uzduž i poprijeko sašila rupu kišnom glistom. Konačno joj je to uspjelo i lagano se izvukla van sve do polovice. „Molim vas, ja sam kišna glista“, rekla je, „to ćete vidjeti tek kada cijela izgmižem van.“

Prolazila je kokoš i vidjela kako iz psićevih hlača izlazi kišna glista. „Stanite malo“, rekla je psiću, „ovdje“, izvukla je kišnu glistu i progutala je, „ovdje je bila kišna glista i mislim da vam je napravila rupu u hlačama. Ne mogu vjerovati da kišne gliste žderu takve hlače. Tko bi rekao koliko ima zla danas na svijetu. – Ali zato sam ju kaznila: pojela sam je i sad je više nema.“

Maca je pogledala i vidjela da su psiću opet cijele hlače rasparane. „Pa to je bila nit za šivanje hlača“, rekla je kokoši, „a vi ste nam ju, biseru, pojeli. Čime ćemo sada sašiti psićeve hlače?“

„Nije nikako“, odgovori kokoš, „kunem vam se, bila je to kišna glista, nikakva nit; da ste samo vidjeli kako se uvijala! Ja mogu prepoznati kišne gliste i baš mi se jela kišna glista. A želite li sašiti te hlače, ipak je sramotno imati takvu rupu na hlačama, pogotovo danas, na Uskrs... Ja, doduše, nemam ni iglu ni konac, ali ako odete još malo dalje, tamo živi krojačica, ona vam to možda sašije.“

I tada su psić i maca otišli kod krojačice. „Hm, zaboga, to je prilično velika rupa“, rekla je krojačica, „ali danas je Uskrs i ja ne šijem. Osim kada biste mi nešto učinili u zamjenu. Morate uloviti sve miševе u smočnici. Ali upozoravam vas, nemojte mi popiti mlijeko i pojesti pincu i punjenu teletinu!“

Psić i maca su obećali da će poloviti miševе i da ništa iz smočnice neće pojesti. Krojačica ih je odvela u smočnicu. Miševi su se prestrašili psića i mace i zavukli su se u svoje rupe. „Ipak ću ih istjerati van“, šaptala je maca. „Psiću, stani nasred smočnice i pjevaj *Pleši, pleši poskoči*, a ja ću se pobrinuti za ostalo.“

Psić je stao nasred smočnice i živahno poskakivao u krug. „Jao!“, počela je vikati maca, „to je smiješno, to je smiješno, ovdje je psić u poderanim hlačama i još k tome poskakuje!“ Miševi su bili znatiželjni i htjeli su se isto nasmijati. Tako su izašli iz svojih rupa, hihotali se psićevim hlačama, a mačka je ulovila sve do jednoga.

„Dobro ste to napravili“, pohvalila ih je krojačica i sašila psiću rupu na hlačama. „I dat ću vam nešto zato što niste pojeli sve u smočnici.“ Svakome je dala lončić mlijeka i komad pince pa su psić i maca zadovoljno otišli kući.

Kako su psić i maca slavili 28. listopada, Dan češke državnosti

Maca i psić sjedili su u svojoj kućici i razgovarali. „Slušaj, maco“, rekao je psić, „uskoro će biti Dan državnosti, a mi nemamo nikakvu zastavu.“ A ove će godine, navodno, biti nezaboravno. Bila bi sramota da na svakoj kući visi zastava osim na našoj.“ – „Istina“, odgovori maca, „ideja sa zastavama mi se sviđa.“ – „Pa naravno“, rekao je psić, „lijepo izgleda kada zastave vijore na vjetru; kada ih čovjek gleda odozdo čini se da ih je puno nebo.“ – „A kako je tek odozgo, da to vidiš zinuo bi“, objašnjavala mu je mačka, „nema ljepšeg nego se šetati po krovovima kada su tamo postavljene zastave. To je zdrava i zabavna šetnja. S krova se pak čini kao da ih je puna zemlja.“ – „Ne može to svatko, šetati se po krovovima kao ti“, odgovorio je psić mački, „ja bih se, na primjer, bojao popeti na krov jer bih pao i mogao bih se ubiti. – Ali moramo imati nekakvu zastavu, sigurno će na taj poznati 28. listopada biti jeftina.“

„Čuj, psiću“, rekla je maca, „a što je to uopće, taj 28. listopada?“

„Ha-ha-ha“, smijao se psić mački, „ti ni ne znaš kakav je to poznati dan? Pa ti ništa ne znaš, ti si kao malo dijete! I djeca će pitati, kada ugledaju te zastave i svo to slavlje, što je to i što se zapravo događa.“

„Pa dobro“, rekla je maca, „ali njima će to reći njihove tate ili mame kada ih budu pitali. A tko bi to meni trebao reći?“

„Znaš“, odgovori psić, „ni ja to ne znam baš dobro. Pitat ćemo djecu i čim saznaju reći će nam. Ja samo znam da je nekada na svijetu bilo gore nego sad, da je bio veliki rat i velika glad, ljudi su bili tužni i nesretni jer su imali lošega cara te da je danas tisuću puta ljepše na svijetu jer nema rata i ljudi imaju dobrog predsjednika koji se zove Masaryk. Prije mnogo godina, upravo 28. Listopada, ljudi više nisu mogli podnijeti taj rat i tog cara. Prekinuli su rat, prognali lošeg cara iz zemlje i od tada je bolje. U spomen na taj dan, ljudi 28. listopada uvijek stavljaju mnogo zastava i vesele se.“

„Meni se sviđa kada su ljudi sretni i veseli“, rekla je mačka, „kada vidim zadovoljne i vesele ljude, dobijem želju igrati se.“ – „I meni se to jako sviđa“, rekao je pas, „na ljudima se odmah vidi kada su dobre volje; bolje se što dalje maknuti od onih mrzovoljnih. Kada je čovjek veseo i zadovoljan onda je dobar i prema drugim ljudima i prema životinjicama.“

„No, ako će ljudi biti veseli i dobri 28. listopada onda i mi moramo objesiti zastavu“, izjavila je mačka. „To moramo proslaviti. Možda ćemo objesiti i dvije zastave, dapače tri, a možda i više. Ali“, zamislila se mačka, „gdje ćemo uzeti zastavu budući da nemamo nikakvu?“

„Razmišljao sam već o tome“, rekao je psić, „čekaj, reći ću ti nešto: tamo u ulici je trgovac koji svakome tko nešto kupi, nekoj mami ili nekom tati koji su povelj svog sinčića ili kćerku, pokloni zastavicu za to dijete. Moj je plan ovakav: zamotat ću te u jastuk za dojenčad, kao da si mala beba, primit ću te u ruke i otići ću tamo nešto kupiti, imamo neku uštedevinu. Trgovac će nam dati zastavicu i pazi, molim te, imat ćemo zastavu i to besplatno!“

„Da, da, da“, radovala se mačka, „to će biti lijepo, barem ćeš me jednom nositi!“

Tako su to i učinili. Psić je zamotao macu u jastuk za dojenčad, ona je bila bebu i išao je kupovati kod trgovca. Kupio je zavjese, a nakon što ih je kupio i platio dobio je zastavicu za bebu. Mačka se pretvarala da je beba, držala je zastavicu u šapici, mahala s njom i govorila „njanjanjanjanja“ te ju je psić odnio kući.

Kod kuće je izvadio mačku iz jastuka, a ona se hvalila: „Vidi kakvu sam lijepu zastavicu dobila! I to potpuno besplatno!“

„To bih i ja mogao“, rekao je psić. „I ja želim dobiti zastavicu! Sada ti mene zamotaj u jastuk za dojenčad, ja ću biti beba i odvedi me u kupnju kod trgovca. Isto ću dobiti zastavicu.“

Tako su i učinili. Mačka je zamotala psića u jastuk za dojenčad, a psić je glumio bebu. Mačka je išla s njim kod trgovca, kupila tepih, a psiću je trgovac dao zastavicu u šapicu. Isto je rekao „njanjanjanja“ i veselo mahao njome kada su se vraćali kući. „Ha“, rekao je, „i ja sam besplatno dobio lijepu zastavicu.“

„Kad su već besplatne“, rekla je mačka, „onda si ih možemo jeftino nabaviti još. Neka ih bude mnogo, neka ih bude najviše! Ja ću se opet pretvarati da sam beba i ti ćeš me nositi i kada nešto kupiš dobit ću zastavicu. Onda ćeš opet ti biti beba, a ja ću ići kupovati i tako ćemo to raditi sve dok ne budemo imali mnogo zastavica. Ipak imamo još dosta novaca za kupnju.“

Radili su tako cijeli dan. Jednom je maca bila beba, a onda je opet psić bio beba. Nprestano su išli kupovati sve za što su imali novaca, tako dugo dok nisu imali dovoljno zastavica. Svakako, dobili su i nekakve balončiće i tako su to radili sve dok nisu potrošili sav novac.

„To smo jeftino nabavili“, naslađivali su se kasnije i išli stavljati zastave i balončiće. Mačka je vješala zastave na krov, a psić na prozore jer se bojao popeti na krov. Imali su mnogo zastavica i balončića po cijeloj kući i svakome tko je slavio 28. listopada to se veoma svidjelo. „Izgleda nekako simpatično i veselo“, govorili su svi prolaznici, „baš su lijepo ukrasili za 28. listopada!“ – „A zašto ne bismo slavili“, razgovarali su psić i maca, „kada su ljudi danas zadovoljni i veseli.“ Zatim su prolazili vojnici i počeli su lijepo svirati. „Sretan 28. listopad, hura!“ vikali su psić i maca i sva djeca su im se pridružila i veselo vikala: „Hura! Sretan! Sretan!“

A kako je to bilo na Božić

„Ha“, govorila je maca psiću, „ja nešto znam.“ – „A što to?“, čudio se psić. „Ha“, reče maca, „ja znam da gospodin Čapek za Božić mora napisati neku pripovijetku za tu malu djecu. Opet nešto o nama, o maci i psiću.“ – „Hihi“, veselio se psić, „samo da napiše nešto lijepo o meni!“ – „Ne znam baš“, rekla je maca, „ništa mu ne pada na pamet. Sjedi za tim stolom, stalno razmišlja i još uvijek ne zna što bi napisao. Sjedi i sjedi i još uvijek ništa.“ – „To nije dobro“, izjavio je psić, „ovako mu ništa neće pasti na pamet i napisat će neke gluposti o nama.“ – „Upravo tako“, rekla je maca, „i ja se malo bojim toga. Trebali bismo mu dati neki savjet. Meni ni nije do tog gospodina Čapeka nego do te djece, kojoj će to čitati.“

„To je istina“, rekao je psić, „čime bi ta dječica za Božić zaslužila lošu priču o nama? Dođi, idemo dati savjet tom gospodinu Čapeku!“ – „Idemo“, rekla je maca, „ali nećemo to učiniti besplatno. Božić je, a mi nemamo niti komadić božićnog kruha, mora nam dati nešto u zamjenu za taj savjet.“

Tako su psić i maca otišli savjetovati gospodina Čapeka koji nije znao što bi o njima napisao djeci za Božić. „Znam“, govori psić putem, „već znam što ću mu savjetovati! Reći ću mu da napiše pripovijetku u kojoj si ti začarana princeza, a ja začarani princ.“ – „Kakav sad začarani princ“, smijala mu se maca, „kada imaš buhe! Prinčevi ih nemaju! Tko će u to povjerovati!? Prinčevi nemaju buhe, imaju ih samo psi.“ – „Ali ni ti nisi nikakva začarana princeza“, rekao je psić, „ipak sam upravo nedavno vidio da si se češala.“ – „Zašto se ne bih češala“, rekla je mačka, „kada me grizu! Ali kada bih htjela, mogla bih, možda, reći tom gospodinu Čapeku da sam začarana princeza i da su te buhe začarane služavke.“ – „A ja bih mogao reći“, hvalio se psić, „da su moje buhe vitezovi i da imam cijelu vojsku.“ – „Dobro, vidiš, psiću, to nećemo govoriti“, zaključila je mačka, „taj gospodin Čapek bi nam možda još i povjerovao, ali djeca zasigurno ne bi i rekla bi da je to loše napisao. Savjetujmo mu radije nešto pametnije, što bi nam dobro došlo kada se dječica s nama igraju. Znaš i sam da je to nekad mučenje, kako nas ta dječica vuku. Neka gospodin Čapek napiše djeci nešto o tome, a mi ćemo od toga imati koristi.“ – „Da, to je istina“, rekao je psić, „mного sam toga pretrpio od pojedine djece pa sam na kraju radije pobjegao.“

Tako su psić i maca razgovarali sve dok nisu došli do gospodina Čapeka.

Gospodin Čapek sjedio je za stolom, držao pero u ruci, ništa mu nije padalo na pamet i nije znao o čemu pisati. „Zaboga“, govorio je, „što da napišem za Božić djeci o psiću i maci kad nemam nikakvu ideju? Kad bi mi bar netko dao savjet!“

Iznenada je netko pokucao na vrata, psić i maca su ušli i rekli: „Gospodine Čapek, mi ćemo Vam dati savjet.“ – „Hvala vam“, veselo je uzviknuo gospodin Čapek, „vi ćete me spasiti! Zemljom koja se zove Uredništvo vlada zli div po imenu Klíma koji živi iza devet vrata u spilji koja se zove Šefaonica. Zadao mi je pretežak zadatak, moram brzo napisati božićnu pripovijetku za djecu, ali ja još uvijek ne znam što i ništa mi ne pada na pamet. Razbijam glavu i razmišljam već sedam dana i sedam noći i još uvijek mi ništa ne pada na pamet, još uvijek ne znam što bih napisao djeci o psiću i maci. „Ne napišeš li“, zapovijedio mi je strašnim glasom div Klíma, „pretvorit ću te u stup od sira i sjedit ćeš tako za pisaćim stolom i razmišljati sve do kraja života i za kaznu ćemo te pokazivati toj djeci za pedeset filira.“ Tako sam, dragi psiću i maco, sjedio ovdje i nisam znao što da radim. Onda ste došli vi i rekli da

ćete mi dati savjet. Spasit ćete me od te strašne sramote, neću morati postati kip od sira i zbog toga ću vam dati sve što poželite.“

„Besplatno ćemo to učiniti za Vas, gospodine Čapek“, odgovara mačka, „unatoč tome što je sada na Božić sve poskupilo. Savjetujem Vam da napišete da mačka ima rep.“ – „Znam to“, začudi se gospodin Čapek, „ali što s time?“ – „O zaboga, mnogo“, rekla je mačka, „mačkin rep je za mačku najveći ukras. Kako bi to izgledalo kada bi mačka imala kravljji ili konjski rep, a konj ili krava mačji? Ali na svijetu je sve to, začudo, tako dobro ustrojeno da mačka ima mačji rep i nikakav drugi i zato ga poštuje i ponosna je na njega. Kada mačka sjedne ili legne, omota ga lijepo oko sebe, a kada korača nosi ga tako uzvišeno iza sebe da se svi okreću za njom kako joj lijepo pristaje. A kada se mačka ljuti, toliko strogo maše tim svojim repom da se svi prestraše. Za sve to, gospodine, mački služi njen rep.“

„Znam to“, govori gospodin Čapek, „ali vama, mačkama, nitko ionako ne dira taj vaš rep. Barem ništa takvoga nisam pročitao u novinama, a ipak ih čitam svaki dan.“

„Kako to ne dira?“, rekla je mačka, „mala djeca nas diraju za rep! Jedna se djevojčica htjela igrati sa mnom i uhvatila me za rep kao da je to drška tave za palačinke. Ne pitajte me koliko sam se bojala za taj rep i koliko je to boljelo. Tako me vukla za njega da sam, iskreno, mislila kako će mi ga iščupati. Najprije sam Vam plakala, onda sam frktala, zatim kreštalala i na kraju siktala i kada više nisam znala što bih, ogrebla sam je šapicom. Samo malo, ali kakvu je buku napravila ta djevojka, to svijet nije vidio. Zato biste, gospodine Čapek, u tim božićnim novinama trebali napisati da djeca nas mačke ne vuku za rep inače se s njima nikada nećemo igrati.“

„Nas, životinje, djeca ponekad skroz muče“, nadovezao se psić. „Nas psiće pak vuku za uši, a to boli da Vam ne mogu reći koliko. Pas ima uši za čuvanje, uvijek pažljivo sluša gdje se što događa, pazi zbog kradljivca ili razbojnika. Pas ima, zaboga, baš osjetljive uši! A sad si zamislite da dođe nekakav dječak koji možda i sam ima prljave uši i vuče Vas za uši, nateže ih kao da su kakva krpa. I uz to Vam još stane na nogu, sve dok ne zacvilite. Zatim, gospodine, kako sam dobričina, zbog kosti (najdraže su mi one mekše, od peradi ili teleće), prestaje sva šala i krenem na dječaka i zarežim na njega: „Idi, nestani, nestani ili ću te gricnuti!“ – nakon toga dječak pobjegne i plače da je pas bio zločest prema njemu. I to biste trebali napisati u tim božićnim novinama, gospodine Čapek, da djeca ne vuku pse za uši i ne staju im na šapice.“

„Odmah napišite da ni mačkama ne gaze po šapicama i ne vuku ih za uši“, nadovezala se mačka, „i nas to boli, isto kao i pse.“ – „I neka ni psiće ne vuku za rep, ni mi to ne volimo“, rekao je pas. „Sada to sve napišite i dajte nam nešto u zamjenu za dobar savjet.“

Tako je gospodin Čapek za dobar savjet maci dao komad božićnog kruha i – zato što je Božić – riblji mjehur. Psu – on ne jede smokve, datulje ni naranče – dao je veliki kraj salame, tri komadića sira i nekoliko kockica šećera. „Shvatio je ozbiljnost, jeftino smo mu dali taj savjet“, rekli su psić i maca, „upravo smo tako nešto željeli. Zahvaljujemo, poštovanje i sretan Božić! I neka u tim novinama bude sve napisano onako kako smo rekli!“

Otišli su kući zadovoljni, a gospodin Čapek je sjeo za stol i počeo pisati. Pisao je sve dok nije napisao sve što su mu rekli maca i psić.

Napisao je to dobro, baš onako kako su mu to rekli maca i psić? Da ipak nije napisao drugačije nego što je to bilo? Mi dobro znamo što su mu psić i maca sve rekli!, rekla su djeca. Ako nije točno napisao neka se pretvori u stup od sira, a mi ćemo ga doći gledati za 50 filira. –No dobro, djeco, znate kako je to bilo, a gospodin Čapek je nešto upravo dovršio. Zato morate pročitati još jednom da se uvjerite je li napisao upravo tako kako znate da je to bilo s gospodinom Čapekom, psićem i macom.

O psiću i maci, kako su pisali pismo djevojčicama u grad Nymburk

Bilo je to jednom u siječnju. Psić i maca su ležali svaki u svom krevetu i razgovarali o zimi. „Nekako mi se ni ne da dići iz ovog toplog kreveta“, govori psić, „ja volim zimu, posebno kad ima ovako dosta snijega, ali ne smije biti previše jaka. Ne znam dogodi li se tebi ikad, ali kada meni snijeg zađe između prstiju i pune su mi šapice, veoma mi je neugodno. To me čak i jako hladi.“

„Znam ja to“, rekla je maca, „to je veoma neugodno. Ali sad su mi noge tako lijepo ugrijane, vruće, čudno da se ne dimi iz njih. Tako je lijepo u krevetu kada je zima da mi se ni ne da ustajati.“

„Znaš što“, rekao je psić, „ostat ćemo u krevetu cijeli dan i igrat ćemo se u krevetu.“

„To ne“, rekla je mačka. „Pa nismo bolesni da bismo ležali cijeli dan u krevetu! Osim toga, dobili smo pismo od djevojčica iz grada Nymburka i još smo im davno trebali odgovoriti. Još će reći da smo neodgojeni, da ne znamo što je ispravno i da se ne ponašamo kako bog zapovijeda.“

„Hajde! Lijepo ćemo ustati i napisat ćemo im to pismo; ionako nemamo što drugo raditi.“

„Onda dobro“, rekao je psić, „neka ta djeca vide da smo dobro odgojeni. Napisat ćemo im krasno pismo. Ali ti ćeš pisati, znaš da sam ja malo teške ruke. Ali zato ću ti ja reći što ćeš napisati.“

„Podrazumijeva se da ću ja pisati“, hvalisala se mačka. „Kada djeca nešto pišu i ne ide im dobro pisanje, uvijek im se kaže: Mačka bi to bolje naškrabala. Po tome se vidi da mačke znaju pisati bolje od mnoge djece.“

„Jaooo, nisam mogao ni zamisliti da si tako vješta!“, čudio se psić. „Ali te nymburške djevojčice su to lijepo napisale, ja mislim da je to bilo napisano skoro tako lijepo kao da su pisale mačke, čista petica, posebice ona jedna, sad više ni ne znam kako se zove, ona je to napisala tako lijepo kao da je tiskano.“

„I ja ću to tako napisati, kao da je tiskano“, skromno je rekla mačka. „Ja, naime, znam pisati samo velika tiskana slova, pisana ne znam, znaš da nisam išla u školu, pa gdje sam to mogla naučiti? – To što ću napisati bit će lijepo napisano, naškrabat ću to tako krasno kao ona najbolja mačka koja je ikada na svijetu škrabala. Ali samo ako u tom pismu ne napravimo neke greške.“

„To nam djeca moraju oprostiti“, govorio je psić, „pa oni pak, kada žele mjaukati ili lajati isto to ne znaju raditi baš dobro i naprave u tome mnogo grešaka.“

„To je istina“, rekla je maca. „Kada djeca pokušavaju mjaukati nikada to ne rade baš dobro. Mjaukati se mora, zaboga, krasno, nježno, visoko, i mora se, dragi buraz, veoma dobro znati gdje u tom mjaukanju ide dugo i, a gdje kratko. Inače se sve pomiješa i nitko ne može pravilno razumjeti to mjaukanje, što se njime zapravo htjelo reći.“

„Upravo tako je i s lajanjem“, odgovara psić. Kada djeca žele reći vau naprave nekoliko grešaka! Ispravno zalajati, ajme, nije samo tako. Najprije ti mora zatutnjati u prsima i onda mora brzo i hrabro izaći iz tebe lavežom, poput pucnja. Istovremeno moraš krasno zabaciti glavu i trznuti leđima i zadnjim nogama.“

„Dok se mjauče moraju se pak krasno izbečiti oči, glavu malo okrenuti na stranu, istovremeno mrvicu ustati i lagano se protegnuti. To bi djeca jako dugo morala učiti u školi da to ispravno nauče, a vidiš mi, mačke, to odmah znamo same od sebe, već od rođenja. Neka učiteljica to pokuša s njima u školi i vidjet će kako je to teško. Pokušaj, u što se kladimo, da ne možeš!“

„Što ne bih mogao?“, hvalio se psić. „Gledaj: Grrrrr! Mijauf! Mijaf! Mijaf! Mijaf!“

„Ne nikako! To nije nikakvo mjaukanje“, smijala se mačka.

„Onda ti probaj zalajati!“, rekao je pas.

„Mijaaaav, mijaaaav, maumaumav!“, javila se mačka.

„O da, što ti misliš, pa ti mjaučeš, to uopće nije pravilno lajanje!“, smijao se psić mački.

„Pa, svatko zna nešto“, rekla je mačka. „Sada se radije primimo tog pisma, a ako će biti grešaka to će biti samo zbog toga što nismo učili pravopis u školi. Ali ta djeca to mogu ispraviti; mogu ispravno napisati na ploču naše pismo i to je to.“

„Onda piši“, rekao je psić, „ja ću ti diktirati što.“

Maca je sjela i pisala što joj je psić diktirao i napisala djevojčicama iz Nymburka ovo pismo:

Postovane gospodžice

u Nimbuku

Hvala vam zavaše pi smo i o bavješt a vamovas dase do brogz dravlja držimo vina.
Nadamose daje tako ikod vas
spoštovanjem
m aca i psić

„Nisam sigurna“, rekla je maca kada se psić potpisao, „ali mislim da si se krivo potpisao. Ipak se mora pisati književnim jezikom, a meni se čini da kako se ne smije pisati ljubičasta ili narančasta, prigovarač tako se u književnom jeziku ne smije pisati ni psić.“

„To je moguće“, priznao je psić „sada ću ja to precrtati i napisat ću to točnije. Samo što ne znam, trebam li to napisati sa č ili ć.“

„Ja većinom sve pišem s č“, rekla je maca, „to č mi se čini točnije.“

„Dobro, napisat ću onda č“, rekao je psić i potpisao se sa psić. „Odnijet ćemo sada to pismo na poštu.“

„Ali moramo se dobro obući“, rekla je maca, „vani je jaka zima.“

Čim su se obukli, stavili su na sebe veste, zimske kapute, vunene hlače, tajice i zimske čizme, psić je počeo njuškati i govori maci: „Kako sir fino miriši, spremljen je tamo na polici. Baš mi se strašno jede!“

„Samo ti njega ostavi!“, rekla je maca. „Sigurno ćemo biti gladni kada se vratimo iz pošte, a ako ga sada pojedeš nećemo ništa imati.“

„Ali kad tako miriši, baš bi mi strašno prijao!“

„Ne može!“, naredila je mačka, „kada se vratimo iz pošte.“

Psić se još jednom s ljubavlju osvrnuo za sirom, zatvorili su vrata za sobom i otišli na poštu.

Upravo tada je počeo jako padati snijeg, uobičajeno za ovo doba godine. Ove je godine bilo vrlo mnogo snijega za skijaše i za sanjkače, i dosta ledenih površina. Snijeg je sipio kao iz rukava. Psiću i maci se to skroz svidjelo i zadovoljno su tapkali s pismom do pošte. Donijeli su ga na poštu, maca je psiću dala da polize poštansku marku, zalijepili su je, pritisnuli šapicama i ubacili u sandučić. „Navodno sada ima toliko snijega, takvih nanosa da čak ni

vlakovi ne mogu voziti prema voznom redu“, rekla je maca, „ali nadam se da će nymburške djevojčice dobiti pismo do Uskrsa.“

I tako su krenuli kući. Snijeg je padao kao da netko sipa perje iz tisuću jastuka. „Kako krasno pada snijeg“, uživao je psić, „više se ne vidi ni cesta pod snijegom.“

Išli su i išli, a snijeg je neprestano padao dok nije toliko napadao da je prekrrio cijelu njihovu kućicu. Ni dimnjak se nije vidio.

Kada su došli, tražili su kućicu. A kućice nigdje. Svuda samo snijeg, debeo snijeg, snijeg i samo snijeg.

„Dovraga, gdje nam je kućica?“, prepala se maca. „Ta mi je sada nećemo naći!“

Uistinu, kućicu nigdje nisu mogli naći. Svuda je bio samo snijeg i snijeg, tako visok da se pod njim nije vidjela nikakva kućica. „Kućica je nestala“, jadikovala je maca, „kamo ćemo sada ići, što da učinimo kada nemamo našu kućicu?“

Psić je gledao, gledao na sve strane, ali nije vidio nigdje ništa, svuda samo snijeg. „Tako je kako je“, jadikovao je, „kućica nam je zatrpana snijegom i sada nitko ne zna gdje je! Kamo ćemo se sada skloniti, gdje ćemo spavati pa vani ćemo se smrznuti.“

„Da odemo u Nymburk, bi li nas nymburške djevojčice uzele k sebi, bi li se nymburške školarke pobrinule za nas i dale nam prenoćište? Što ćemo učiniti? Kućice nema, a Nymburk je tako daleko! Ahh, ahh, kada ja ne vidim tu našu kućicu!“

„Čekaj“, rekao je psić, „ja ju isto nigdje ne vidim u tom snijegu, ali čini mi se da nešto osjećam. Kao da malo osjećam miris onog sira kojeg sam tako jako želio pojesti.“

„To je to!“, radovala se maca, „samo njuši, njuši! Gdje je sir, tamo je i kućica!“ Psić je njušio i njušio, išao je neprestano za tim mirisom i tamo gdje je taj miris najjače osjetio, počeo je kopati duboki snijeg sve dok nije otkopao do krova. „Hura!“, uzviknuo je, „već smo kod kuće! Gdje je kućica tu je i sir“, i već se žurio do vrata, unutra i po sir. „Vidiš, imala sam pravo kada sam rekla da ostaviš taj sir jer će nam prijati kada se vratimo kući iz pošte. Vidiš, sada nam je taj sir spasio život.“

Lijepo su ga zajednički podijelili, psić je dobio veći komadić, maca manji. Pismo su napisali i predali ga na pošti. Iz grada je vodila loša cesta, a snijeg nije imao milosti. Prekrilo im je cijelu kuću, ali ipak su je našli, a u njoj su našli i sir. Sir su pojeli, veselili su se, igrali se lovice, skrivača, rata i vikali: „Lalala, lalala, živjele djevojčice iz Nymburka!“

O umišljenoj noćnoj košuljici

Zamislite, djeco, što se psiću jednom dogodilo!

Skakutao je, skakao, igrao se s macom na livadi, kotrljali su se niz brdo, radili kolutove i svakakve druge komedije pa mu se negdje u šapicu zabila oštra krhotina. Bila je to mala krhotina, ali ga je jako boljelo i na tu nogu nije mogao dobro stati.

„To je ludost i neopreznost“, ljutila se maca, „ostaviti krhotine tako uokolo. To ljudi nikada ne bi smjeli raditi! Krhotine se uvijek moraju lijepo počistiti. Inače na njih netko stane, možda neka životinjica ili možda i djeca kada su bosa i rasijeku si nožicu. To ih boli i noga im krvari. Dođi, dođi, psiću, moj siroti, moje ninanu, pisaru moj i pipisalo, bubice moja zlatna, dođi mi moja uboga pisalice, vodim te kući i zamotat ću ti šapicu da te ta ranica ne boli toliko!“

Kod kuće je maca poljubila psiću šapicu, isprala ju i zamotala da ga ranica toliko ne boli. „Ja se bojim da mi od toga ne nastane šćir“, govorio je psić, kada mu je maca to zamotala.

„Što da ti ne nastane?“, čudila se mačka.

„No, šćir da mi ne nastane. Pa nekad od takvih ranica nastane velika bol, nateče toliko da od toga nastane velika kvrga, okolo je crvena, a iznutra bijela i to se zove šćir. I on onda jako boli.“ – „Aha! – ti misliš na čir!“, shvatila je maca.

„Ma ne! Mislim na šćir! Ipak čir raste u šumi i stavlja se u vazu!“, rekao je psić.

„Naravno da ne!“, rekla je maca, „ti si to zamijenio. Ipak se šćir stavlja u vazu, a ne čir. Hi-hi-hi, tko bi stavljao čir u vazu! Pa to se ne radi, to ne, a to ne!“

„Ti si to zamijenila!“, svađao se psić. „Od ranice nekada nastane šćir, a u šumi raste čir! To je tako!“

„Zovi to kako hoćeš, ali meni je to smiješno. A kada to kažem djeci i ona će ti se isto smijati“, rekla je maca i stavila psića na jastuk.

Psić je sa zamotanom šapicom sjedio na jastuku i čekao da mu se na njoj napravi taj šćir.

Dugo je čekao, svakako se okretao, ali nije mogao trčati i tako mu je bilo dosadno. „Što da radim, što da radim!“, jadikovao je, „dosadno mi je. Molim te, maco, ispričaj mi nešto.“

„A što da ti ispričam?“, upitala je maca.

„Ispričaj mi neku priču!“, rekao je psić.

„A kakvu?“, pitala je maca.

„Neku lijepu“, tražio je psić. „Ispričaj, ispričaj!“

„Hoćeš onu o noćnoj košuljici?“, pitala je maca.

„Može, ali mora imati sretan kraj“, tražio je psić.

„Onda o noćnoj košuljici“, rekla je maca i počela pripovijedati:

„Bila jednom jedna noćna košuljica koja je bila siromašna. I zato što je bila siromašna na sebi nije imala nikakve crvene, ni plave, ni žute, zelene ni ljubičaste prugice, ni nikakav vez s kuglicama, kockicama, zvjezdicama, cvjetićima, ni listićima. Bila je samo bijela, ali je ipak bila jako dobra. I tako je jednom išla u šetnju i srela drugu noćnu košuljicu.

„Jao, kako je ovo krasna košuljica!“, uskliknula je siromašna noćna košuljica. Druga noćna košuljica bila je bogata, krasno šarena i imala je na sebi izvezene kockice, prugice i svakakve kružice i sve moguće, kako je samo bila ukrašena.

„Ahh košuljice, ti si tako krasna, tako mi se jako sviđaš“, rekla je siromašna noćna košuljica bogatoj noćnoj košuljici, „dođi se igrati sa mnom!“

No, bogata noćna košuljica bila je umišljena.

„Ne idem!“, rekla je, „ti na sebi nemaš nikakve prugice, nikakve kružice ni ništa, ja se s tobom neću igrati!“, rekla je i umišljeno otišla dalje.“

„To nije bila dobra noćna košuljica“, rekao je psić, „jer se nije htjela igrati s tom siromašnom košuljicom.“

„Naravno da nije bila“, rekla je maca. „Međutim kada se zatim sama igrala u blatu, nije bila dovoljno pažljiva i jako se zaprljala.“

„To je bilo zato što je bila umišljena!“, rekao je psić, „pričaj dalje!“

„Pa onda“, pričala je maca dalje, „siromašnu je noćnu košuljicu to mučilo i bila je tužna zbog toga. Otišla je kući, sjela na dječji krevetić i još je uvijek bila tužna jer se ona umišljena noćna košuljica nije htjela igrati s njom. Tada je do nje došao neki anđelčić i upitao ju: „Zašto si tako tužna, košuljice?“

„Tužna sam“, rekla je siromašna noćna košuljica „jer sam srela krasnu noćnu košuljicu koja je bila izvezena, imala je po sebi svakakve kružice, jagodice, kockice i prugice i veoma mi se svidjela i htjela sam se igrati s njom, ali ona nije htjela sa mnom jer sam siromašna i nemam na sebi nikakve takve vezove kakve je imala ona.“

„Nemoj se ništa brinuti“, rekao je anđelčić. „Samo se lijepo skinu i idi ajati. Do jutra se možda to još i nekako popravi.“

Tada se noćna košuljica skinula i otišla lijepo ajati.

A dok je spavala, anđelčić je pozvao i druge anđelčiće koji su krasno izvezli tu košuljicu i na njoj napravili prugice i crvene krugove i kockice i još svakakve stvari, kako tko voli, čak su ju i lijepo ispeglali i onda su odletjeli. A kada se ujutro noćna košuljica probudila i obukla nije se mogla ni prepoznati. Otišla je u šetnju i srela je onu umišljenu noćnu košuljicu koja se jučer nije htjela igrati s njom. A umišljena noćna košuljica je bila dosta prljava, sjećate se, i kada je

vidjela ovu noćnu košuljicu nije ju mogla prepoznati. „Kako je krasna ova noćna košuljica“, rekla je, „kada bi se bar htjela igrati sa mnom!“

„Neka se siromašna košuljica igra s njom!“, rekao je psić maci. „Neka se igra s njom i neka ne bude isto tako umišljena kako je bila ona tamo i nije se htjela igrati s njom!“

„Naravno da siromašna noćna košuljica nije bila umišljena“, rekla je maca, „iako je sada bila čista i imala po sebi krugove i kockice i prugice. Rekla je toj umišljenoj: „Samo se ti, košuljice, dođi igrati sa mnom!“

„To je dobro, sviđa mi se to“, rekao je psić, „što nije postala umišljena. A što su se sve igrale?“

„Pa svašta“, pričala je maca. „Igrale su se s lutkama, trgovine, školice, lovice i skrivača, radile su vjenčice i vrt, igrale su se kuhanja i posjete i sve moguće, a kada su se naigrale, otišle su zajedno spavati u dječji krevetić. A ta umišljena noćna košuljica više nije bila umišljena, obećala si je da više nikada neće biti umišljena i zatim su se te dvije noćne košuljice svaki dan zajedno igrale i nikada se nisu ni posvađale, niti je jedna od njih htjela zapovijedati drugoj.“

„To je bilo dobro“, rekao je psić. „A mene više ne boli šapica. Ja sam uz tu priču skroz zaboravio na svoju ranicu.“

O dječacima iz grada Domažlice

Psić i maca sjedili su na sofi i smišljali što bi mogli raditi kako bi se zabavili i dobro proveli. Netko je pokucao, oni su rekli „naprijed“ i ušao je gospodin Čapek.

„I evo Vas“, rekao je psić, „dugo Vas nismo vidjeli. Vi vjerojatno ni ne znate da me boljela noga. Naime, stao sam na krhotinu i ranio sam si šapicu.“

„Znam“, rekao je gospodin Čapek, „pa ja sam sve to napisao.“

„I onu pripovijetku o noćnoj košuljici isto?“, pitao je psić. A kakvo to pismo imate u ruci?“

„Pa upravo zato sam i došao“, govori gospodin Čapek. To pismo je iz grada Domažlice od dječaka iz 2. razreda. Pogledajte što su mi napisali!“

U tom pismu je pisalo ovo:

„Dragi gospodine Čapek!

Nama u dječjoj igraonici veoma se svidjela priča o psiću i maci. Molimo Vas, gospodine pišče, uskoro nam napišite opet nešto o maci i psiću ili nešto o dječacima kao što smo mi.

Pozdravljaju Vas dječaci iz 2.A iz Domažlica.“

„No, veseli nas što se sviđamo djeci“, rekao je psić; „nama psićima i macama je drago kad nam se djeca smiju i istodobno nas ne muče i ne draže. Znaite što, gospodine Čapek, napišite nešto o tim dječacima iz Domažlica.“

„I ja mislim da biste trebali napisati nešto o tim domažlickim dječacima kada to žele“, rekla je maca.

„Ali dovraga“, uzviknuo je gospodin Čapek, „kako mogu napisati nešto o tim domažlickim dječacima kad ih nikada u životu nisam vidio?“

„Pa što“, rekao je psić, „dječaci kao dječaci, svi su isti.“

„To zasigurno jesu“, rekla je maca. „To je isto kao s mačićima ili štencima: jedno je bjelje, drugo je pepeljastije, treće crno, četvrto možda riđe ili šareno, ali svi su jednako nestašni.“

„To je istina“, obradovao se gospodin Čapek. „Onda ću ja napisati da su domažlicki dječaci jedan bjelji, drugi pepeljastiji, neki su crni, a neki možda riđi, da na šapama imaju pandže i da su svi jednako nestašni.“

„To ipak ne“, rekla je maca. „Pandže na šapama imaju domažlicki mačići i štenci, a domažlicki dječaci zasigurno nemaju nikakve pandže na šapama.“

„Znaite što, društvo?“, govorio je psić i skočio sa sofe, „ja ću vam nešto reći: idemo u te Domažlice i pogledajmo kakvi su tamo dječaci! Noga me više ne boli pa nema razloga zašto ne bih išao!“

„Podrazumijeva se“, rekla je maca, „da i ja idem.“

„Ali ja ne mogu“, govorio je gospodin Čapek, „nemam vremena.“

„A zašto nemate vremena?“, pitali su psić i maca.

„Moram pisati tu pripovijetku o domažlickim dječacima“, rekao je gospodin Čapek, „kako onda mogu ići?“

„Aha, to je istina“, rekli su psić i maca. „Onda idemo sami u Domažlice i reći ćemo Vam sve o tim domažlickim dječacima tako da možete nešto napisati o njima.“

Tako su psić i maca odlučili otići do tih Domažlica. Bilo je lijepo, sunce je krasno sijalo, vani su se posvuda igrala djeca, dječaci i djevojčice, a psić i maca su gledali kako se djeca lijepo igraju. „Pričekaj trenutak“, rekao je psić maci, „ovdje dječaci upravo broje za igru lovice, to moram čuti.“

Dječaci su tamo stajali u krugu i jedan koji je bio u sredini je brojao i izgovarao ovu brojalicu:

En, ten, tini,
sava, raka, tini,
sava, raka, tika, taka,
bija, baja, buf.

Ta brojatica se psiću toliko svidjela da je ostavio macu i otrčao za dječacima igrati se lovice. Igrati se lovice, to je on znao jako dobro, u tome ga, zaboga, nitko nije mogao nadmašiti! Naravno da svi dječaci nisu bili dovoljni za njega. Psić je samo zabacio nožicama, poletio je kao vjetar i već je bio tko zna gdje i nijedan ga dječak nije mogao uloviti! Jako lijepo su se igrali lovice. Samom tom zabavom svi su dječaci zajedno sa psićem stvarali takvu buku, tako su vrištali, vikali, pištali, cvilili i smijali se da je cijelom svijetu zujalo u ušima.

Maca je kratko gledala kako se psić igra lovice s dječacima i poželjela je igrati i ona. Ali tamo je bila i hrpa djevojčica koje su se upravo stale u krug da broje za igru skrivača. Jedna od njih je brojala i izgovarala ovu brojaticu:

Eci, peci, pec,
ti si mali zec,
a ja mala vjeverica,
eci peci pec.

Ta brojatica se maci još više svidjela od one prve koju su izgovarali dječaci za igru lovice. A skrivača, to je maca voljela igrati najviše od svega.; nitko to nije znao tako dobro kao što je ona to znala, sakriti se tako spretno da ju nitko ne pronađe.

„A zašto se ne bih igrala“, pomislila je maca, „kada se i psić igra! Djevojčice, dajte da i ja igram skrivača!“, povikala je djevojčicama koje su ju primile i tako je maca s njima igrala skrivača. O, djevojčice, ona je to itekako znala! Kako se ona znala sakriti! Sklupčala se negdje da joj se nije vidio ni repić, svugdje se uvukla, svuda se provlačila i još je, fakinka, vragolasto gledala kako ju djevojčice uzalud traže. Nema šanse da bi se netko mogao mjeriti s mačkom u igri skrivača!

Igrala se s tim djevojčicama, silno su se zabavljale i toliko je bilo vike, smijeha, kliktanja, cike i svakakve buke da su čak i na nebu morali zatvarati prozore da bi najmanji anđelićići mogli spavati.

Psić se igrao s dječacima, a maca s djevojčicama i nije im palo na pamet kako vrijeme leti i da je već kasno. Sunce je već zašlo i mame su već zvale djecu, hajde kući na večeru i na spavanje.

Tek tada su se psić i maca sjetili da su trebali ići do Domažlica i da je već kasno.

„Nekako smo se zadržali igrajući se“, rekla je maca; „ahh dovraga, kako smo se nasmijale igrajući se skrivača! Čak me trbuh boli od smijeha, a od vikanja sam skroz promukla.“

„I ja isto“, rekao je psić; „Ne možeš si ni zamisliti kako smo se šalili igrajući se lovice! Ali sada je već kasno, više ne možemo u Domažlice.“

„Kako bismo mogli!“, rekla je maca, „pa već će uskoro biti mrak, a Domažlice su daleko. Idemo kući, ionako nismo stigli kamo smo krenuli; napravili smo samo nekoliko koraka i već

smo se zaustavili kod one djece i počeli smo se igrati s njima. Kada ja vidim da netko igra skrivača, bez obzira na sve, moram isto igrati.“

„Ja pak lovice“, rekao je psić. „Ali što ćemo reći gospodinu Čapeku?“

„Znaš što“, rekla je maca, „našalit ćemo se s njim i reći mu da smo bili u Domažlicama.“

„Dobro“, rekao je psić. Okrenuli su se i za sekundu su bili kod kuće.

„Onda“, dočekao ih je gospodin Čapek. „Kako je bilo u Domažlicama?“

„Pa krasno“, govorila je maca. „Ali su daleko. Još nismo došli do daha.“

„Vidim da ste ostali bez daha, mora da ste trčali! No, i kakvi su domažlicki dječaci?“, upitao je gospodin Čapek.

„Domažlicki dječaci?“, rekao je psić, „domažlicki dječaci, to su vam takvi dječaci da se to ne može ni opisati.“

„Što?“, čudio se gospodin Čapek; „ti domažlicki dječaci su drukčiji od drugih dječaka?“

„Jao, i te kako!“, rekla je maca. „To su takvi dječaci da, kada sam ih vidjela, tako sam se začudila da sam stajala kao ukopana!“

„I ja sam, gospodine Čapek, isto bio cijeli kao ukopan“, rekao je psić.

„Ali, ali, da vidimo“, začudio se gospodin Čapek; „a što je na njima tako čudno?“

„Mi ćemo Vam govoriti, a Vi to odmah morate pisati“, rekla je maca.

„Dobro“, rekao je gospodin Čapek i počeo pisati; „recite.“

„Samo pišite“, rekla je maca, „ti domažlicki dječaci imaju okruglu glavicu –“

„- no, a na njoj preraslu kosu“, rekao je psić.

„A na glavi imaju nos između očiju“, govorila je maca. „A ispod tog nosa imaju usta i zamislite – ona su rupičasta!““, pričao je pak psić.

„A tijelo im je duguljasto i na jednom kraju imaju glavu, a na drugom noge“, rekla je maca.

„A što ćete reći na ovo: te noge su im do poda!“, pak je pričao psić.

„I oni vam, kada hodaju, uvijek ostavljaju jednu nogu iza“, rekla je pak maca.

„Pa vi nevaljalci“, zaderao se gospodin Čapek. „Ovdje sam napisao što se mi rekli, a pogledajte - pa to su potpuno isti dječaci kao i svi drugi! No, bogme ste vi vražići: prevarili ste me!“

„Pa i nismo“, smijala se maca, „sigurno je istina da su posve isti dječaci kao i drugi.“

„A budući da su ti domažlicki dječaci posve isti kao i svi ostali dječaci, sigurno se i oni igraju lovice s domažlickim psićima, a s macama skrivača“, rekao je psić.

„To sigurno“, rekla je maca. „Također imaju i lopte, skutere, vlakove, građevinske setove, automobile, lutkice, bojice, zmajeve i sve moguće i igraju se i galame, viču i pište dok se igraju kao svi dječaci i djevojčice diljem svijeta.“

Kako su psić i maca radili tortu za imendan

Sutradan je psić imao imendan, a maca rođendan.

Djeca su to znala i željela su nekako iznenaditi psića i macu za imendan i rođendan. Razmišljala su što bi mogla pokloniti psiću i maci ili uraditi za njih. Napokon su se sjetila i rekla: „Znate što, djeco? Napraviti ćemo psiću i maci tortu za imendan!“

Kako su rekli, tako su i napravili. Uzeli su kalup i od pijeska oblikovali psiću i maci krasnu tortu; na vrh su stavili pet lijepo bijelih kamenčića, oni su bili kao bademi i torta je izgledala kao prava.

Donijeli su ju psiću i maci. „Evo vam, donijeli smo vam tortu za imendan i rođendan. Jako je fina, možete ju cijelu pojesti.“

Psić i maca su uzeli tortu, govorili su „njamnjamnjam, kako je fina, uspjela vam je“ i pravili su se da ju jedu. „Zahvaljujemo vam“, rekli su djeci, „takvu tortu nismo jeli nikad u životu.“ Djeca su se razveselila i otišla kući.

„Šteta što psići i mace ne jedu pijesak“, rekao je psić maci kada su djeca otišla, „takva krasna torta, baš bi mi bila ukusna! Da znaš kako mi se jako jede neka prava torta. Ali kažem, morala bi biti prava!“

„I meni se jede prava torta“, rekla je maca. „Znaš što, kako mi je sutra rođendan, a tebi imendan, mogli bismo si napraviti nekakvu tortu! Samo što ne znam kako se takva torta radi!“

„Ništa to nije“, rekao je psić, „to je lako, ja znam kako se radi prava torta! U tu se tortu stavi sve što je najbolje za jesti, sve što najradije jedeš i onda je ta torta najbolja. Kada staviš u nju pet tih najboljih namirnica onda je pet puta bolja, kada ih staviš deset onda je deset puta bolja. Ali mi ćemo staviti sto u nju i imat ćemo sto puta bolju tortu!“

„To je istina“, rekla je maca, „napraviti ćemo najbolju tortu.“

Psić i maca uzeli su pregače i krenuli kuhati.

Uzeli su brašno, mlijeko i jaja i sve to pomiješali. „Torta mora biti slatka“, rekla je maca i nasipala u smjesu šećer. „Također i malo slana“, rekao je psić i dodao sol. „A sada ćemo dodati maslac i džem“, rekla je maca. „Džem ne, ne volim ga“, govorio je psić, „umjesto džema ćemo staviti sir, njega jako volim.“ Tako su stavili nekoliko komadića sira. „Čini mi se da nije dovoljno masna“, rekla je maca, „moramo dodati nekoliko kožica špeka.“ – „I oraščiće, da ne zaboravimo“, rekao je psić i nasipao vrećicu oraščića. „Oraščići su dobri“, potvrdila je maca, „ali zasigurno bismo trebali dodati i krastavac“, i stavila je krastavac. „A kosti“, vikao je psić, „moramo još dodati neke kosti!“ Tako su u tortu stavili puno kostiju. „I još nekakvog miša, ja tako volim miševe!“, sjetila se maca i stavila u tortu četiri miša. „Tako,

a sada nekoliko jako ljutih kobasica, to je nešto za mene“, rekao je psić i dodao nekoliko kobasica. „I ono najvažnije!“, govorila je maca, „još moramo dodati šlag!“ Dodali su puni lonac šlaga. „I malo luka“, rekao je psić i dodao luk. „I čokoladu“, rekla je maca i dodala čokoladu. „I umak!“, palo je na pamet psiću i dodali su umak.

Tako su u tu tortu stavljali i pomiješali sve i svašta: stavili su i češnjak i papar i umiješali su mast i bombone, čvarke i cimet, pšeničnu krupicu i mladi sir, medenjake i ocat, kakao i kupus, jednu guščju glavu i groždice. Sve moguće su stavili u tu tortu, samo nisu stavili kruh zato što psići i mace baš i ne vole jako jesti kruh.

Kada su sve to pomiješali i izmiješali torta je bila velika poput kotača automobila. „Zaboga, to će biti velika torta, nekako ćemo se najesti!“, dičili su se njome, „a sad ćemo ju staviti peći.“

Stavili su tortu peći i jedva su čekali da se ispeče. Dimilo se iz toga, žuborilo je, prskalo je i piskutalo, peklo se, siktalo je i iz toga je izlazila para, pržilo se i palilo, kipjelo je i izlijevalo se, i dimilo se kao da gore stare krpe.

Kada im se torta činila dosta pečena stavili su ju pred vrata da se ohladi. „Znaš što“, rekla je maca psiću, „kada su djeca bila tako dobra i donijela nam onu svoju tortu, onda ćemo mi njih pozvati na ovu našu tortu.“

„Onda dođi“, rekao je psić, „idemo pozvati djecu.“

Primili su se za ručice i išli su pozvati djecu. Djeca su bila u vrtu pred kućom i igrala su se pikulama. Psić i maca su ih pozvali na tortu i nakratko su se još poigrali s pikulama pa još i s loptom i malo s kockama.

U međuvremenu se oko te torte motao jedan zao pas i kako se torta hladila baš mu je zamirisala. Va va vau, pomislio je taj zli pas, to mi nekako miriši, vjerojatno je nešto dobro za jelo!

Njušio je, njušio, njušio sve dok nije nanjušio tu psićevu i macinu tortu. „Ha ha!“, rekao je kada je nanjušio tortu, „ovdje je, pojest ću je!“

I tako je zli pas počeo jesti tortu. Gutao je i gutao, sve dok mu se oči nisu zasuzile jer je torta još bila vruća iznutra, gutao je i pritom se nekoliko puta čak i počeo gušiti, gutao je i gutao dok ju nije cijelu progutao. Onda je na to još popio cijelu kantu vode i otkotrljao se dalje.

Kada su se psić i maca dovoljno poigrali s djecom sjetili su se torte. Svi su se primili za ruke i išli su pogledati je li se torta dovoljno ohladila. „Zaboga, to ćete, djeco, kušati“, rekli su psić i maca, „ni ne znate što smo sve dobroga stavili u nju!“

Došli su, pogledali se i imali što vidjeti – torte nema! „Dovraga“, rekli su psić i maca, „torta je nestala, netko nam ju je uzeo!“ Gledali su i gledali i gle! Tamo pod grmom ležao je veliki zli pas i jako jecao. Prejeo se torte i sad mu je loše. Strašno ga boli trbuh. „To to boli, to to boli!“, jadikovao je zli pas, „pojeo sam tortu, što je sve bilo pomiješano u njoj da me tako strahovito boli!“

„Ha, to ti je zato“, rekao je psić, „što si jeo tortu koja nije tvoja, trebao si ju ostaviti!“

„Znaš, psiću, ja se ne brinem što nam je taj zli pas pojeo tortu“, rekla je maca, „možda bi i nama bilo loše od te naše torte i to bi nam pokvarilo imendan i rođendan.“

„To je istina“, rekao je psić, „neka samo jadikuje i jeca, taj zli pas, zaslužio je to Ali ja sam gladan, tako bih jeo, bilo što! Ali nemamo apsolutno ništa za jelo kod kuće, sve smo stavili u onu tortu. A ja na svoj imendan ipak ne bih želio biti gladan.“

„Ne brinite se ništa, psiću i maco“, rekla su djeca, „dođite k nama i mi ćemo vam dati našeg ručka.“

Tako su psić i maca išli djeci na ručak. „Djeco, dođite jesti!“, već ih je zvala mama, a djeca su rekla: „Mama, ovaj psić ovdje ima imendan, a maca rođendan, tako da im moramo dati nešto za ručak.“ Tako su psiću i maci dali od svog ručka. Dali su im juhu, a bilo je i mesa i krumpirovih knedli. I još je mama za njih spretno pronašla komadić kolača od jučer.

Maci i psiću to je veoma prijalo. Zahvalili su djeci na ručku i otišli zadovoljni kući. „Nauživali smo se na naš imendan i rođendan!“, naslađivali su se. „Tako dobar ručak! I nimalo nas ne boli trbuh nakon njega!“

Došli su kući, a onaj veliki zli pas još je uvijek jecao i jadikovao u šikari. Maca i psić otišli su spavati nakon tako dobrog ručka i naslađivali se kako su im ipak imendan i rođendan na kraju dobro ispali.

A zli pas je od one njihove torte jecao i jadikovao u grmlju još punih četrnaest dana.

Kako su našli lutku koja je tiho plakala

Jednom je cijeli tjedan padala kiša, svugdje je bilo mokro i hladno pa psić i maca nisu mogli ići van i nisu imali što raditi. Zato su razgovarali.

„Znaš, maco“, rekao je psić, „i mi bismo trebali imati neakve igračke kao što imaju djeca. Kada tako pada kiša barem bismo se imali čime igrati.“

„Ali ja niti ne trebam mnogo tih igračaka“, rekla je maca. „Meni je dovoljno klupko vune, a ponekad i samo komadić papirića kada se želim igrati. No znam djecu koja imaju toliko

igračaka da ne znaju što bi s njima, čak se više ni ne igraju s njima i ostavljaju ih da leže iza svakog ugla.“

„Da“, mrmljao je psić, „to nije lijepo od te djece. To je baš šteta. Onda ni ne paze na te igračke, prljave su, razbijene i potrgane. To je sramota reći.“

„To su neuredna djeca“, rekla je maca. „Koliko sam ja već vidjela tih potrganih igračaka! Takvoj se djeci, koja ne znaju cijeniti svoje igračke, one ne bi trebale ni davati. Kada bi psići i mace imali igračke, zasigurno bi ljepše postupali s njima nego ta neuredne djece.“

„To zasigurno“, rekao je psić. „A sa svojim igračkama bi loše postupali samo neuredni psići i neuredne mace. Ponekad se može naći i neurednih psića i neurednih maca, ali takvih je malo. Djeca su gora jer bi djeca trebala biti razumnija od malih psića i maca.“

I tako su psić i maca razgovarali o neuređnoj djeci sve dok nisu zaspali. Spavali su sve do jutra.

Kada su se probudili, već je sijalo krasno sunce i još uopće nije padala kiša.

„Lijepo je“, rekli su psić i maca, „idemo van.“ Kada su otišli van čuli su da netko negdje tiho plače.

„Tko to plače tako tiho, da nije to nekakva ptičica?“, rekao je psić.

„To nije ptičica, ptičice ne plaču tako neprimjetno“, govorila je maca, „to možda plače nekakav kukčić jer mu se nešto dogodilo.“

„Ili to možda plače nekakav leptir“, rekao je psić.

„Ili čak neki slomljeni cvjetić“, rekla je maca.

Tražili su i tražili, gledali uokolo odakle se čuje to tiho plakanje. Odjednom su ugledali tko to tako neprimjetno i tiho plače. Posve u kutu u visokoj travi – a ta trava je još bila mokra od kiše – ležala je ispod kopriva mala lutka. Neko dijete je tamo tu lutku ili izgubilo ili odbacilo i lutka je tamo ležala već nekoliko dana. Kiša ju je tako smočila da joj je haljinica bila skroz mokra. Imala je malo natučenu glavicu i bila je gladna i malo je kašljala i bojala se tako sama.

„Zašto tako plačeš, mala lutka?“, pitali su ju psić i maca.

A lutka je rekla: „Plačem jer mi je žao što me moja djevojčica odbacila, izgubila i zaboravila, pa sam gladna i nedostaje mi.“

„Jadna, i nama te je jako žao“, rekao je psić. „Ta djevojčica nije bila tvoja dobra mama kada te je mogla tako odbaciti i ostaviti. To se takvim malim bebama, takvim lutkama, kakva si ti ne smije raditi zato što su male i ne mogu si pomoći.“ A maca je rekla: „Znaš što, nama te tako žao, mi ćemo se pobrinuti za tebe i uzet ćemo te k sebi kada te ta tvoja djevojčica ne želi.“

Psić i maca su uzeli odbačenu lutku i pažljivo su je odnijeli kući. Lutka više nije plakala i bila je sretna što više ne mora biti tako sama i bojati se u mokroj travi i u koprivama.

„Tako“, radovali su se psić i maca, „sada imamo svoju lutku, našli smo si je, ona će sada biti naše djetesce!“

Maca je lutki skinula mokru haljinicu, oprala ju je jer je bila prljava od zemlje i stavila ju na sunce da se osuši da opet bude čista i suha. Psić je položio lutku u dječji krevetić da se ugrije i donio joj je kiflicu i lončić mlijeka. Lutka se najela i onda je lijepo zaspala u dječjem krevetiću.

Psić i maca hodali su na prstima uokolo da ne probude lutku i veselili su se što imaju svoje djetesce. Maca je rekla psiću: „Nešto ću ti reći, psiću: sada kada imamo svoje djetesce, moramo se brinuti o njemu.“

„Budemo“, rekao je psić, „i puno bolje ćemo se brinuti o njoj nego njena zla mama, neuredna djevojčica koja ju je bacila! Lutka će se čuditi i sviđat će joj se kako će joj biti dobro kod nas. Mi ju, zaboga, nikada nećemo tako odbaciti!“

„I bit će lijepo čista“, rekla je maca. „Znaš to, mi mace, se stalno peremo i češljamo, ja ću se pobrinuti za nju. Ali, oho, psiću, nešto smo zaboravili! Pa mi nemamo nikakve igračke za nju, a ona će se ipak htjeti nečime igrati. A gdje ćemo naći neke igračke?“

„Hm, da nemamo ih“, rekao je psić, „imamo problema s igračkama.“

„Bit će“, rekla je maca; „moramo razmisliti o tome.“

Tako su psić i maca razmišljali o tome kako bi došli do nekakvih igračaka za lutku. Nisu imali nikakve igračke, napraviti igračke, to ipak nisu znali, to niti djeca ne znaju, kako bi to onda trebali znati psići i mace, a ukrasti kriomice nekakve igračke djeci kada se ne igraju, to ne, to naši psić i maca ne bi nikada učinili!

Psić je razmišljao i razmišljao sve dok nije smislio. „Znam!“, vikao je radosno, „palo mi je nešto na pamet!“

„Nemoj tako vikati“, šaptala je maca, „pa probudit ćeš našu lutku, naše djetesce.“

„Gledaj, maco, reći ću ti“, šaptao je psić maci. „Baš smo jučer razgovarali o tome koliko igračaka imaju djeca i kako ih ne znaju cijeniti i koliko ih odbace ili pogube. I upravo danas smo našli ovu odbačenu jadnicu, malu lutku. Zato ću ja tražiti ne bi li još negdje pronašao nekakvu igračku koju su djeca isto izgubila ili odbacila i nju ćemo dati našoj lutki.“

„To je dobro“, obradovala se maca, „idi, gledaj i traži. Možda negdje nađeš neku odbačenu igračku koju bi dali ovoj našoj lutki.“

Psić je otišao, gledao na sve strane, sve je pretražio, a što je sve pronašao, to si, djeco, ne možete ni zamisliti! Djeco, pa vi ni ne znate kakve ste igračke već pokvarili, pogubili i

odbacili! Vi odmah zaboravite na to, ali psić ih je sve pronašao. Ovdje u travi pronašao je lopticu, drugdje je pronašao izgubljene kalupice za pijesak, pronašao je ogrlice od perlica, šarene kockice i nekakvo posuđe koje su djeca pogubila, pronašao je odbačeni mali štednjak i kuhinjski stolčić, pronašao je puno sličica, i jednu zviždaljku je pronašao, i također žlicu i lopaticu za pijesak, pronašao je i pogubljene drvene kućice i drvca, i neke drvene životinjice je isto pronašao, i pronašao je toliko toga da to sve čak nije mogao ni odnijeti.

„Zaboga“, čudio i radovao, „koliko igračaka će imati naša lutka!“ Sve je to donio kući, a maca se iznenadila koliko toga ima. „Bože, koliko toga djeca razbacaju i pogube!“ pljesnula je šapicama i rekla: „I ja ću ići još pogledati. Znaš, psiću, ja mogu pretražiti i pažljivo pregledati tamo gdje se ti ne možeš ni zavući. Sigurno ću i ja naći dosta toga.“

Maca je išla, tražila, pažljivo je pregledala sve kutiće. Jao, djeco, koliko je toga još pronašla! Koliko vi tih igračaka odbacite, zaboravite i pogubite! Negdje blizu ograde pronašla je kablič, malo dalje zgnječenu kanticu za zalijevanje, u koprivama je pronašla odbačene kockice iz građevinskog seta, u travici je pronašla izgubljene cipelice i čarapice raznih lutaka, pronašla je i jednu knjižicu s bajkama i sličicama, i rupčić, i šarene krpice i konce, a drugdje je pak pronašla goblenice, također je pronašla okruglu iglu za pletenje, i pronašla je lutki jednu poprilično majušnu lutkicu te lopticu za badminton i šarene papiriće i prsten za bacanje i uz to još nekakvo posuđe. Pronašla je toliko toga odbačenog i pogubljenog da to nije mogla ni pokupiti!

Sve što je našla donijela je kući i bilo je toliko toga da su ona i psić mogli otvoriti trgovinu igračaka. Sve su stavili oko dječjeg krevetića odbačene lutke. Lutka se probudila i bila je jako sretna kada je oko sebe vidjela toliko igračaka. Jako joj se sviđalo kod psića i mace. Igrala se i igrala, igrala se s macom i psićem sa svim tim igračkama i bilo ih je toliko da se nije sa svima mogla dovoljno naigrati. Psić i maca dali su lutki ime Járinka i jako su ju voljeli i ona je jako voljela njih. Bilo joj je tako dobro kod njih da se svoje prijašnje mame, neuredne djevojčice koja ju je bacila u koprive, više nikad nije ni sjetila. A na sve igračke koje su joj psić i maca pronašli, je pazila, nijednu od njih nije pokvarila, nijednu nigdje nije zaboravila, izgubila niti odbacila.

Tako se dogodilo da je jadna odbačena lutka imala najviše igračaka od sve djece i lutaka na svijetu.

Kako su glumili i što se dogodilo na Svetog Nikolu

Psić i maca htjeli su se igrati vani s djecom, ali vani nije bilo nijednog djeteta.

„Što je to“, začudio se psić, „da vani nema niti jednog djeteta. Pa gdje su Pavliček i Věra, Jenda i Slávek, Pepík i Helenka, pa gdje su Zorka i Jirka i Mirko i gdje su Otík i Alenka i Boženka i svi ostali?“

„Gdje bi mogli biti?“, rekla je maca. „Kako ne znaš? Ipak je škola, u školi su, oni manji su u vrtiću, a oni veći su već u 1. i 2. razredu.“

„Aha“, govorio je psić, „ja sam zaboravio da danas nije nedjelja.“

„Ali Jenda i Věra nisu u školi“, rekla je maca. „Oni kašlju, imaju hunjavicu i moraju biti kod kuće.“

„Jenda i Věra?“, začudio se psić. „Oni su dobra djeca, oni su mi baš dragi. Znaš što, maco, idemo ih posjetiti i nekako ih razveseliti kada već ne mogu ići van.“

„Dobro“, rekla je maca. „Uzet ćemo sa sobom našu lutku Járinku koju smo našli i prihvatili, da nas bude više.“

Tako su uzeli za ručice lutku Járinku i otišli posjetiti Věru i Jendu. Jenda i Věra su kašljali, imali hunjavicu i nisu smjeli van. Bili su kod kuće, imali su zamotane vratiće i dosađivali se.

„Reći ću ti“, rekao je putem psić maci, „što ćemo se igrati s djecom. Napraviti ćemo im nekakvu predstavu.“

Kada su došli k njima, Věra i Jenda su sjedili na dječjem krevetiću i svadali se oko toga što bi se još trebali igrati budući da su se svega već igrali.

„Isuse, djeco“, rekli su psić i maca. „Mi ćemo vam glumiti.“

Věra i Jenda su se tome radovali, sjeli su lijepo na dječji krevetić i čekali da psić i maca počnu glumiti.

„Kada počnemo reći ćemo cin-cin“, rekli su psić i maca i dogovarali se što će odglumiti.

I maca je rekla: „Ja ću biti kraljica, ti ćeš, psiću, biti kralj, a lutka Járinka – ona će onda biti princeza, naša kćerkica.“

Tako su si zavezali zastore oko vrata kako bi imali kraljevske plašteve sa šlepom, stavili su na sebe vrpce i veličanstveno šetali u tome. Zatim su sjeli na stolčice i pravili se da piju kavicu. Ali psić je uzdahnuo i rekao: „Ja, kraljice, danas neću piti nikakvu kavicu jer sam tužan.“

„A zašto si tužan, kralju?“, pitala ga je maca.

„Ja sam kralj zlatne zemlje i srebrne zemlje i dijamantne zemlje iza deset gora, iza deset rijeka i iza mora plavog, žutog i zelenog, ali nemamo nikakvu kćer, nikakvu kraljevsku princezu, a kraljevi bi trebali imati kćeri princeze i zato sam tužan.“

„Ja ću ti, kralju, nešto savjetovati“, rekla je maca. „Ja znam za jednu kraljevsku kćer. Ona je u bijeloj zemlji, daleko, čak iza crne zemlje. Stoga ću ja otići tamo automobilom i tamo ću nam kupiti tu kćer.“

I tada je maca uzela kutiju, ona je služila kao kovčeg i pravila se kao da vozi automobil i da je otišla. Psić je ostao kraljevski sjediti, pravi se da pije kavicu i stalno je govorio da se jako veseli toj princezi, toj kćerkici.

Maca je stavila lutku u kutiju i rekla: „Tu-tututu!“ i došla. „Ovdje sam, psiću, dovezla sam kćerkicu, princezu, sto kruna sam morala dati za nju.“

„Ja nisam psić, ja sam kralj“, rekao je psić, „pa to ipak znaš, a ti si kraljica.“ Zatim je uzeo lutku u naručje, čuvao ju i jako se radovao što sada imaju kćerkicu, kraljevsku princezu. „Moramo ju dobro odgojiti“, rekao je. „Znaš, kraljice, takva kraljevska princeza mora biti dobro odgojena. Sve ćemo ju naučiti, i svirati klavir i kuhati.“

„Cin-cin“, izjavila je maca i rekla djeci: „To je za sada kraj predstave, ali opet ćemo zazvoniti i glumiti ćemo dalje.“

Psić i maca su otišli u kut i dogovarali se kako će dalje glumiti u predstavi.

Skinuli su kraljevske plašteve, maca si je zavezala maramu oko glave, a psić je preko sebe stavio komad stare krpe. Zatim su rekli: „Cin-cin!“ i opet je počela predstava.

„Sada više nisam kralj, a maca kraljica“, najavio je psić djeci, „sada smo osiromašili.“

„Tako više nisi kralj, a ja kraljica“, počela je pričati maca. „Sada smo osiromašili i ti si siromašan maloposjednik, a ja siromašna maloposjednica. Što ću kuhati, dragi mužu, kada nemamo ni kruha? I što ćemo učiniti s našom kćeri kada ju ne možemo prehraniti?“

„Znaš što“, rekao je psić, „moramo ju odvesti negdje u šumu, valjda će je netko uzeti.“

Uzeli su lutku i glumili da je vode u šumu i istovremeno se pravili da plaču. „Mi ju ipak nećemo odvesti u šumu, možda bi ju tamo požderao vuk“, rekao je psić. „Ako sretnemo neke dobre ljude onda ćemo im je prodati, možda oni trebaju kćerkicu.“

Vodili su lutku do dječjeg krevetića gdje su bila djeca. „Sada i vi morate glumiti s nama“, rekla je maca Jendi i Věri. „Glumite kako trebate kćerkicu i mi ćemo vam je prodati.“

„Ovdje su neki ljudi“, uzviknuo je psić kada su s lutkom došli do dječjeg krevetića i Věre i Jende. „Hej, gospodine, hej gospođo, trebate li kćerkicu?“

„Možda bismo i trebali“, rekla je Věra „upravo tražimo nekakvu.“

„A što zna ta kći?“, pitao je Jenda.

„Zna sve“, rekao je psić. „Zna kuhati, čistiti i prati rublje, a zna raditi i premete.“

„Takvu bismo mogli trebati“, rekla su djeca.

„A što još zna?“, ispitala je Věra.

„Mnogo stvari“, odgovorila je maca. „Ona zna spavati i papati, skakati, sjediti i ležati, također se zna penjati po zidovima ako joj pomažete.“

„A kada pritom padne onda ni ne plače“, rekao je psić.

„Upravo takvu tražimo“, izjavila su djeca. „A koliko košta?“

„Ništa“, rekao je psić. „Dat ćemo vam ju besplatno ako ćete ju voljeti.“

Djeca su imala lutka u crvenoj i plavoj odjeći, on će, rekli su, biti princ, dali su mu lutku za ženu i napravili vjenčanje. Psić i maca su za vjenčanje opet obukli zastore koji su im bili kraljevski plaševi i opet su bili kralj i kraljica.

Tako su psić i maca odglumili s djecom predstavu i za tjedan dana su djeca već bila potpuno zdrava i mogla su van. To je bilo upravo na Svetog Nikolu.

A Jenda je rekao Věri: „Slušaj, Věrko, moramo se nekako odužiti psiću i maci što su nam došli odglumiti predstavu kada smo bili bolesni. Znaš što, ja ću se zamaskirati u Nikolu, a ti u anđela i tako ćemo otići do psića i mace i nešto ćemo im donijeti.“

I tako su Jenda i Věra stavili na sebe bijele zastore i suknje. Jenda si je od vate napravio bijele brkove poput Nikole, a od papira visoku kapu. Nakon toga su otišli. Vrag nije išao s njima jer bi ga se psić i maca poprilično bojali.

Djeca su pokucala i ušla kod psića i mace i veselili su se kako će se psić i maca čuditi što k njima dolaze Nikola i anđeo. Ali umjesto toga djeca su iznenadila i začudila još više. Nije bilo nikakvog psića i mace, ali bili su još jedan anđeo i Nikola. Djeca su se jako bojala i rekla su: „Jao, ovdje su anđeo i Nikola i mi smo također anđeo i Nikola, a gdje su psić i maca?“

Djeca nikako nisu pomislila da je i psiću i maci palo na pamet maskirati se u anđela i Nikolu! Psić i maca su to smislili kako bi iznenadili djecu. Upravo su se maskirali u anđela i Nikolu i već su htjeli ići, a sada su kod njih također došli anđeo i Nikola.

I sada se nitko nije mogao prepoznati i nisu znali što im je činiti. Djeca su htjela pobjeći koliko su se bojala, a psić i maca su se brzo htjeli uvući ispod kreveta. Ali psić je vidio kako tom Nikoli ispod bijele suknje vire noge upravo u onakvim papučama kakve nosi Jenda i da anđeo ima Věričine cipele. A Jenda je pak vidio što? Da onaj tamo Nikola ima dlakave pseće šape i da taj drugi anđeo ima šapice kao mačka. „Pa to su psić i maca“, uskliknuo je, „mi smo Jenda i Věra!“

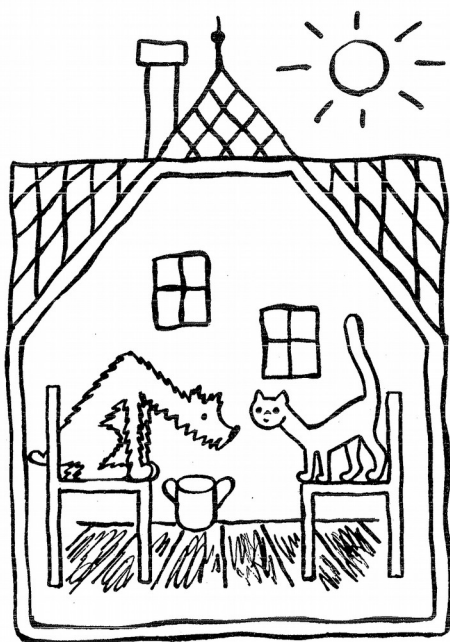
Kada su se prepoznali, shvatili su da to nisu pravi Nikole, nego Jenda i psić, i da to nisu pravi anđeli, nego Věrka i maca. Morali su se smijati tome sve dok im od smijeha nisu otpali

brkovi. Poslije su razmijenili darove. Psić je Jendi dao smokve, a maca je Věrci dala datulje. Jenda je psiću dao igračku malog psića, a Věrka je maci dala majušnu macu i tako su svi bili zadovoljni kako im je na Svetog Nikolu bilo dobro.

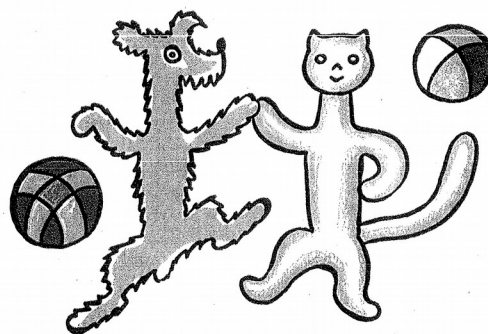
2.1. Kopija originala djela *Pripovijetke o psiću i maci*

ALENCE A VŠEM DĚTEM

ISBN 80-7228-086-4

POVÍDÁNÍ O PEJSKOVI A KOČIČCE

**JAK SPOLU HOSPODAŘILI
A JEŠTĚ
O VŠELIJAKÝCH JINÝCH VĚCECH**
Pro děti
napsal a nakreslil
JOSEF ČAPEK

O PEJSKOVI A KOČIČCE, JAK SI MYLI PODLAHU

To bylo tenkrát, když pejsek a kočička ještě spolu hospodařili; měli u lesa svůj malý domeček a tam spolu bydleli a chtěli všechno dělat tak, jak to dělají velcí lidé. Ale oni to vždycky tak neuměli, protože mají malé a nešikovné tlapičky a na těch tlapičkách nemají prsty, jako má člověk, jenom takové malé polštářky a na nich dráčky. A tak nemohli dělat všechno tak, jak to dělají lidé, a do školy nechodili, protože škola není pro zvířátka, ba ne, to ne! Co myslíte? Ta je jen pro děti!

A tak to u nich v tom jejich bytě vypadalo všelijak. Něco udělali dobře a něco zas ne, a tak tam mívali někdy také trochu nepořádek. A tak jednoho dne viděli, že mají ve svém domečku tuze špinavou podlahu.

„Poslouchej, pejskū,“ povídá kočička, „máme tu nějak špinavou podlahu.“ – „Taky se mně zdá, že už je nějak moc špinavá,“ povídá pejsek, „jenom se koukni, jak mám od té špinavé podlahy umazané tlapky.“ – „Tuze špinavé je máš,“ povídala kočička, „fuj, to je hanba! Musíme tu

podlahu umýt. To přece lidé nemají takovou špinavou podlahu. Ti ji někdy myjí.“

„Dobrá,“ řekl na to pejsek, „ale jak to uděláme?“ – „To je přece lehké,“ řekla kočička. „Ty jdi pro vodu a já obstarám to ostatní.“ Pejsek šel s hrncem pro vodu a kočička vytáhla ze svého kufříku kus mýdla a položila to mýdlo na stůl. Pak si šla pro něco do komory; měla tam asi schovaný kousek uzené myši. Zatím přišel pejsek s vodou a vidí něco ležet na stole. Rozbalí to a bylo to nějaké růžové. „Aha, to bude něco dobrého,“ povídá si pejsek, a jak měl na to chuť, tak si celý ten kus strčil do huby a začal kousat.

Ale chutnalo to nějak nedobře. Zatím přišla kočička a slyší, že pejsek nějak divně prská. Podívá se na něj a vidí, že pejsek má plnou hubu pěny a z očí mu tekly slzy. „I propána!“ křičela kočička, „co se to, pejsku, s tebou děje? Vždyť ty jsi nějaký nemocný?! Vždyť ti kape z huby pěna! Co to s tebou je?“ – „Ale,“ povídá pejsek, „našel jsem tu něco na stole a myslil jsem, že je to nějaký sýr nebo nějaké cukroví, tak jsem to sněd. Ale ono to strašně štípe a dělá se mně z toho v hubě pěna.“

„Ty jsi ale hloupý,“ zlobila se kočička, „vždyť to bylo mýdlo! A mýdlo je přece k mytí, a ne k jídlu.“ – „Aha,“ řekl pejsek, „proto to tak štípalo. Au, au, to to štípe, to to štípe!“ – „Napij se hodně vody,“ poradila mu kočička,

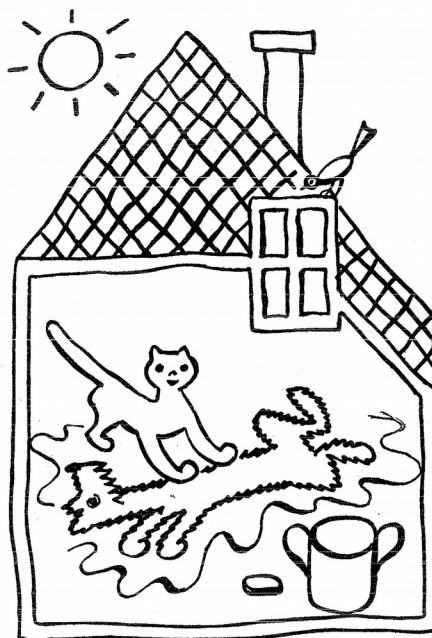
6

„potom to přestane štípat.“ Pejsek se napil, až všechnu vodu vypil. I štípat to přestalo, ale pěny bylo moc. Tak si šel utírat čumák o trávu a pak musel jít znovu pro vodu, protože všechnu vypil a už žádnou neměli. Kočička měla jednu korunu a šla koupit nové mýdlo.

„Tohle už nesním,“ řekl pejsek, když kočička přinesla to nové mýdlo, „ale jakpak to uděláme, když tu nemáme žádný kartáč!“ – „Na to jsem už myslila,“ povídá kočička, „však ty máš na sobě takové hrubé a ježaté chlupy, jako jsou na kartáči, a tak můžeme tu podlahu vydrhnout tebou.“

„Dobrá,“ řekl pejsek a kočička vzala mýdlo a hrnc s vodou, klekla na zem, vzala pejska jako kartáč, a vydrhla pejskem celou podlahu. Podlaha byla celá mokrá a moc čistá také nebyla. „Měli bychom ji ještě něčím suchým vytřít,“ povídá kočička. „Tak víš co,“ řekl pejsek, „já už jsem docela mokrý, ale ty jsi suchá a máš takové pěkné měkké chloupky na sobě, to je jako ten nejlepší ručník! Teď zas vezmu já tebe a vysuším tebou podlahu.“ Vzal kočičku a vytřel celou podlahu kočičkou. Podlaha byla teď umytá a suchá, ale zato pejsek a kočička byli mokří a strašně špinaví od toho, jak jeden druhým tu podlahu myli, jako kdyby pejsek byl kartáč a kočička utěrka.

„No, to vypadáme,“ řekli si oba, když se na sebe podí-

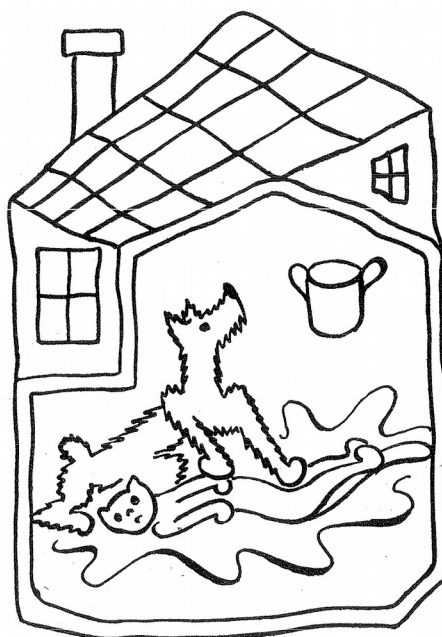

8

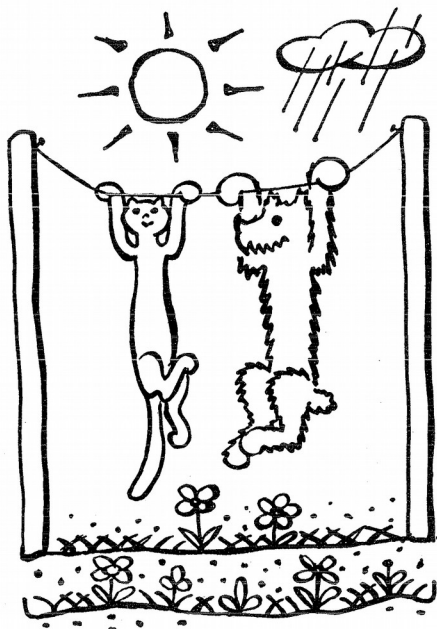
vali; „podlahu teď máme čistou, ale zato my jsme teď špinaví! Takhle přece nemůžeme být, to by se nám každý smál! Musíme se vyprat!“

„Vypereme se, jako se pere prádlo,“ řekl pejsek. „Ty, kočičko, vypereš mne, a až budu vypraný, tak zas já vyperu tebe.“ – „Dobrá,“ řekla kočička. Nanosili si do necek vody a vzali si na to valchu. Pejsek vlezl do vany a kočička ho vyprala. Drhla ho na té valše tak silně, že ji pejsek prosil, ať tolik netlačí, že by se mu mohly do sebe zamotat nohy. Když byl pejsek umytý, vlezla zas do necek kočička a pejsek ji vypral a tlačil tak silně, že ho prosila, aby ji na té valše tolik nedřel, že jí vydře do kožichu díru. Potom jeden druhého vyždímali. „A teď se usušíme,“ řekla kočička. Uchystali si šňůry na prádlo. „Nejdřív pověšíš na šňůru ty mne, a až budu viset, tak slezu a pověsím zas tebe,“ řekla kočička pejskovi. Pejsek vzal kočičku a pověsil ji na šňůru, jako se věší prádlo. Ani na to nepotřebovali kolíčky, protože se na té šňůře mohli udržet drápký. Když kočička už visela, slezla zase ze šňůry dolů a pověsila pejska.

Tak tam viseli oba dva, a sluníčko na ně pěkně svítilo. „Svítil na nás sluníčko,“ povídá pejsek, „to brzo uschnem.“ Jen to řekl a začalo pršet. „Prší!“ křičeli pejsek a kočička, „zmokne nám prádlo! Musíme je sundat!“ Honem skočili oba z té šňůry dolů a běželi domů schovat se pod stře-

10

chu. „Prší ještě?“ povídala kočička. „Už přestalo,“ řekl pejsek a opravdu, už zase svítilo sluníčko. „Tak si zas pověsíme prádlo,“ povídala kočička. Tak šli a pověsili se zase na šňůru; nejdřív pověsil pejsek kočičku, a když visela, tak zase slezla a pověsila pejska. Tak tam oba na té šňůře viseli, jako visí prádlo, a libovali si, že zase svítí sluníčko a že jim pěkně uschne prádlo! A zase začalo pršet. „Prší, zmokne nám prádlo!“ volali pejsek s kočičkou a běželi se schovat. Pak zase svítilo sluníčko, tak se zas na tu šňůru pověsili, pak zase pršelo, tak utekli, a pak zas bylo sluníčko, tak se zas pověsili a tak to šlo až do večera. A to už byli oba docela suší. „Prádlo máme suché,“ řekli si, „tak je dáme do koše.“ Tak si vlezli do koše, ale pak už se jim chtělo spát, tak tam usnuli a oba se v tom koši krásně vyspali až do rána.

13

JAK SI PEJSEK ROZTRHL KAČATA

Když ještě pesek a kočka spolu hospodařili (však jsme o tom tuhle vypravovali, jak si šikovně umyli podlahu a jak se potom oba na slunci sušili) a měli ještě svůj domeček a vedli si v něm své hospodářství, byla jednou velikonoční neděle, a tak si řekli, že půjdou spolu na výlet. Sluníčko pěkně svítlo. „Půjdeme třeba do lesa,“ povídá pesek, „kampak jinam bychom šli, když je tak hezky?“

„I třeba do lesa,“ řekla kočka. „Jenom škoda, že nemám žádný slunečník, když sluníčko tak krásně svítí. Dělal bych s ním v lese parádu. To jistě ještě nikdo neviděl kočku s parapletem.“

„Ale však ono ti to neuškodí, když tě sluníčko trochu opálí,“ povídal pesek; „jsi beztak po té dlouhé zimě nějak bledá. A teď už se dlouho neolizuj a pojď!“

„No, no, vždyť se přece musím drobátko upravit, když jdu v neděli ven,“ řekla na to kočka. „Člověk musí přece na sebe trochu hledět. Podívej se jen na sebe, jak to vy-

14

padáš: máš jedno ucho nahoru a druhé nakřivo. Uši se mají nosit stejně.“

Pesek si narovnal uši a šli. Cestou si vykládali, co budou v lese dělat. Že si tam budou hrát na schovávanou a na Jeničku a na Mařenku a chvíli taky na honěnou. A pak že si lehnu na záda do trávy a budou se dívat nahoru na modré nebe.

Co tak šli, koukal se na ně z křoví zajíc. „Hehe,“ začal se posmívat, „ten pesek má jedno ucho nahoru a druhé nakřivo! Takhle,“ a udělal to po pejskovi. Bylo to pravda. Pesek si nedal na uši pozor a měl každé jinak. „Koukej, on se ti posmívá!“ řekla kočka. Pesek se na zajíce rozlobil a rozběhl se za ním do křoví. Ale zajíc utekl a byl už dávno pryč.

„Ono v tom křoví bylo moc trní,“ řekl pesek, „ale kdybych byl chtěl, byl bych ho dohonil.“

„Škoda šatů do takového trní,“ řekla kočka a šli do lesa dál. Když tak šli, potkali je o kousek dál Milan a Milena Tarantovi z Nuslí, Mimi a Helenka Neumannovy, Věrka Langrová a Alenka Čapková, Otík Štorchů a Boženka Samešová a obě Mazánkovic děti taky a Zorka Kubíková a ještě jiné děti, které si tu šly na výlet. Děti se podivily, jak pěkně si tu jdou spolu pesek s kočkou, a ještě se za nimi ohlédly, ale pak se začaly smát. „Jéjé,“ volaly, „kou-

16

kejte, holky, koukejte, kluci, ten pejsek má roztrhané kalhoty! Kouká mu z nich košile!

„Prý mám roztrhané kalhoty,“ povídá pejsek. „Podívej se, kočička, že ne.“ Kočička prohlížela pejška ze všech stran. „Ba ano, pejšku, už to tak je. Katě jsou vzadu roztržené až hanba.“

„To bude od toho, jak jsem vlítnul za tím zajícem do trní,“ bědoval pejsek. „To je ostuda, takhle roztrhané katě, zrovna na velikonoční neděli. Kdybychom to aspoň mohli spravit. Nemáš s sebou nit?“

„To nemám,“ povídala kočička, „ale snad něco cestou najdeme, nějaký kousek provázku nebo něco takového.“

„Hele,“ rozhlížel se pejsek, „tamhle myslím něco je!“ Koukají a byla to dlouhá dešťovka. Ležela tam rovně natažená a myslila si, že ji nikdo nevidí. „Vždyť je to rovné,“ štouchla do dešťovky kočka, „to je tužka.“ Dešťovka se lekla a zamotala se do kolečka. „Ba ne,“ křičel pejsek, „to není žádná tužka, vidíš, je to provázek! Vezmi ho a zašij mně ty katě!“

Kočička vzala dešťovku a zašila pejskovi dešťovkou katě. „Tak, teď už se mně nikdo nebude smát,“ liboval si pejsek a šli zase dál a povídali si o Sněhurce a Sedmi havranech.

Jak tak šli, dešťovka se ze svého leknutí vzpamatovala. Já přece nejsem žádný provázek, já jsem dešťovka, po-

18

myslila si a začala se potichu z těch katí pomalu soukat ven. Šlo to těžko, protože kočička prošla dešťovkou díru křížem krážem, ale konečně se jí to přece podařilo a vyvlíkla se polehoučku až do půl ven. „Tak prosím, že jsem dešťovka,“ řekla, „to teprve bude vidět, až vylezu celá ven.“

Šla kolem slepice a vidí, že pejskovi vylézá z katí dešťovka. „Počkejte trochu,“ řekla pejskovi, „tadyhle,“ a vy-zobla a vytáhla dešťovku a spolkla ji, „tadyhle byla dešťovka a ta vám myslím vyžrala do kalhot díru. Ani bych nevěřila, že dešťovky žerou také kalhoty. To by ani žádný neřek, co je dnes na světě špatnosti. – Však jsem ji za to potrestala: snědla jsem ji a už je po ní.“

Kočička se dívá a vidí, že pejsek má katě zase celé roz-párané. „Vždyť to byl provázek na zašití kalhot,“ řekla sle-pici, „a vy jste nám ho, kmotra, snědla. Čímpak tedka za-šijeme pejskovi kalhoty?“

„Ba ne,“ povídá slepice, „namouduši, byla to dešťovka a žádný provázek; to byste koukala, jak se kroutila! Dešťovky, to já znám, a zrovna jsem měla na dešťovku chuť. A jestli chcete ty kalhoty zašít – však taková díra v katích dělá opravdu ostudu, zvláště dneska, na veliko-noční neděli – já sice žádnou jehlu a nit nemám, ale když půjdete ještě o kousek dál, tak tam bydlí švadlena a ta vám to snad zašije.“

20

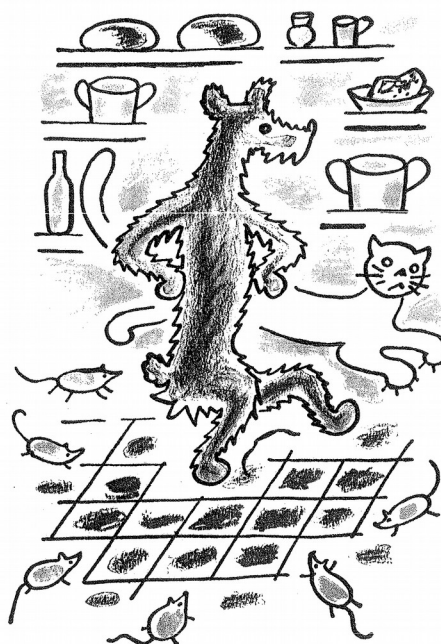
Tak teda šli pejsek s kočičkou k švadleně. „Hm, panečku, to je pořádná díra,“ povídá švadlena, „ale dnes je velikonoční neděle a to já nešiju. Ledaže byste mně za to udělali také nějakou práci: to byste mně museli vychytat v komoře všechny myši. Ale to vám povídám, ne abyste mně tam pak vypili mléko a snědli mazanec a telecí s nádivkou!“

Pejsek s kočičkou slíbili, že myši vychytají a že v komoře nic nesmlsají. Švadlena je zavedla do komory. Myši se lekly pejska a kočičky a zalezly do svých děr. „Však já je dostanu ven,“ šeptala kočička. „Postav se, pejsku, doprostřed komory a dělej tam ‚Tancuj, tancuj, vykrúcaj‘ a já pak obstarám to ostatní.“

Pejsek se postavil doprostřed komory a čile se tam do kolečka vykrúcal. „Jéjéj!“ začala volat kočička, „to je k smíchu, to je k smíchu, tady je pejsek v roztrhaných kaťatech a on se ještě k tomu vykrúca!“ Myši byly zvědavé a chtěly se také zasmát. Tak vylezly ze svých děr, chtěly se pejskovým kaťám a kočka je vychytala, že tam ani jedna myš nezbyla.

„Dobře jste to udělali,“ pochválila je švadlena a zašila pejskovi díru v kalhotách. „A protože jste mně v komoře nic nesmlsali, tak vám dám něco s sebou.“ Dala jim každému hrneček mléka a kus mazance a pejsek s kočičkou šli spokojeně domů.

22

JAK PEJSEK S KOČIČKOU SLAVILI 28. ŘÍJEN

Koťička a pejsek seděli spolu ve svém domečku a povídali si. „Poslouchej, koťičko,“ řekl pejsek, „už bude brzo 28. října, a my nemáme žádný prapor. A letos prý to bude nějaké obzvlášť slavné. Byla by to ostuda, kdyby na každém domě byl prapor a u nás nic.“ – „Copak o to,“ povídá koťička, „prapory, to se mně líbí.“ – „No ba,“ řekl pejsek, „ono to krásně vypadá, když se prapory ve větru třepetají; když se tak člověk koukne na ně odzdoła, vypadá to, jako kdyby jich bylo plné nebe.“ – „A copak teprve shora, to bys, panečku, koukal,“ vykládala mu kočka, „není nad to, projít se takhle po střeše, když jsou prapory. Je to procházka zdravá a zábavná. Ze střechy to vypadá, jako kdyby byla zas praporů plná země.“ – „To každý nemůže, procházet se tak po střeše jako ty,“ odpověděl koťičce pejsek, „já, na příklad, bych se bál vlézt na střechu, protože bych spad a mohl bych se při tom zabít.“ – Ale nějaký prapor musíme mít, málo platné, když bude ten slavný 28. říjen.“

25

„A poslouchej, pejsku,“ řekla kočička, „a co to vlastně je, ten 28. říjen?“

„Jéjéj,“ smál se kočce pejsek, „ty ani nevíš, jaký je to slavný den? Vždyť ty nic nevíš, vždyť ty jsi jako ty malé děti! Ty také se budou ptát, až uhlídají ty prapory a tu všechnu slávu, proč to vlastně je.“

„No jo,“ řekla kočička, „ale těm to řekne jejich tatínek anebo maminka, až se jich zeptají. Ale kdopak to má říci mně?“

„Víš,“ povídá pejsek, „já to taky dost dobře nevím. Zeptáme se na to těch dětí, až se to dozvědí, a ty děti nám to pak povědí. Já jenom vím, že dříve bylo na světě hůř než teď, že byla veliká vojna a hlad, a lidé byli smutní a nešťastní, protože měli špatného císaře pána, a že teď je to na světě tisíckrát lepší, protože není vojna a lidé mají dobrého pana prezidenta, a ten se jmenuje Masaryk. A to bylo před mnoha lety právě 28. října, když už to lidé nemohli s tou vojnou a s tím císařem vydržet a udělali tomu konec: vojnu zastavili a špatného císaře ze země zahnali a od té doby je líp. A tak na památku toho vyvěšují lidé vždycky 28. října hodně praporů a jsou veselí.“

„Mně se to líbí, když jsou lidé šťastní a veselí,“ řekla kočička, „když vidím spokojené a veselé lidi, tu mám chuť sama od sebe dovádět.“ – „To se mně taky moc líbí,“ řekl

pes, „to se hned na lidech cítí, když jsou v dobré náladě; od těch mrzutých jít raději na sto kroků dál. Když je člověk veselý a spokojený, pak je hodný i k těm ostatním lidem a ke zvířátkám taky.“

„No, když tedy budou lidé 28. října veselí a hodní, to musíme taky vyvěsit prapor,“ prohlásila kočička. „To musíme oslavit. To dáme třeba prapory i dva, ba tři a třeba ještě víc. Ale,“ zamyslí se kočička, „kdopak ale nějaký prapor vezmeme, když žádný nemáme?“

„O tom už jsem přemýšlel,“ řekl pejsek, „počkej, já ti něco povím: tamhle v ulici je kupec a ten každému, kdo u něj něco koupí, když je to nějaká maminka nebo nějaký tatínek a má s sebou svého chlapečka anebo holčičku, přidá pro to děcko praporeček. A tak jsem si to vymyslel takhle: já tě zavinu do peřinky, jako kdybys byla malé miminko, vezmu si tě na ruku a půjdu tam něco koupit. Však máme nějaké ušetřené peníze. A ten kupec nám přidá praporeček a budeme mít prapor – a prosím – zadarmo!“

„A to ano, to ano,“ radovala se kočička, „to bude hezké, aspoň se jednou ponesu!“

A tak to tedy udělali. Pejsek zavinul kočičku do peřinky a udělal z ní miminko a šel kupovat ke kupci. Koupil tam záclony, a když nakoupil a zaplatil, přidal mu kupec pro to miminko praporeček. Kočka dělala miminko, dr-

26

27

žela praporek v tlapičce, mávala si s ním a říkala „ňoňoňoňo“ a pejsek ji donesl domů.

Doma kočku vybalil z peřinky a kočka se chlubila: „Vidíš, jaký jsem dostala krásný praporeček! A docela zadarmo!“

„To já bych taky dovedl,“ řekl pejsek. „Já chci taky dostat praporeček! Teď zas ty mě zabal do peřinky a udělej ze mě miminko a jdi se mnou ke kupci něco koupit. A já taky dostanu praporeček.“

Tak to tedy udělali. Kočka zabalila pejška do peřinky a pejsek dělal miminko. Kočka s ním šla ke kupci, koupila tam koberec a pejsek dostal od kupce do pacičky praporeček, udělal taky „ňoňoňoňo“ a vesele si s ním mával, když šli domů. „Heč,“ povídal, „já jsem taky dostal pěkný praporeček a zadarmo.“

„Když je to zadarmo,“ povídala kočka, „to si takhle lacino můžeme pořídit praporečků víc. Ať jich máme hodně moc, ať jich máme nejvíc! Teď zas já budu dělat miminko a ty mne poneseš, a až něco koupíš, dostanu praporeček. A pak zas budeš ty miminko a půjdu kupovat já, a tak to budeme dělat pořád, až budeme mít moc praporečků. Však máme na kupování ještě peněz dost.“

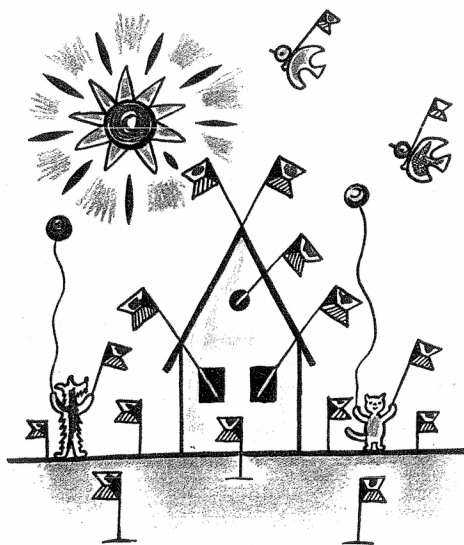
Tak to tedy celý den dělali; jednou byla kočička miminko, pak byl zas pejsek miminko a pořád chodili kupovat, co jim peníze stačily, až měli dost praporečků, ba

30

dostali i nějaké balonky a tak to dělali, až už všechny peníze utratili a žádné už neměli.

„To jsme to lacino poříдили,“ libovali si potom, a šli všichni prapory a balonky. Kočka věšela prapory na střeše, pejsek z oken, protože se na střechu bál. Měli těch praporů a balonků moc, měli jich po celém domě, a kdo šel na 28. října kolem, každému se to tuze líbilo. „To vypadá nějak mile a vesele,“ povídal každý, kdo šel kolem, „ti si to nějak pěkně na toho 28. října vyzdobili!“ – „A proč bychom to neslavili,“ pravil pejsek s kočičkou, „když jsou dnes lidé spokojeni a veselí.“ Pak šli kolem vojáci a zrovna začali pěkně hrát. „Nazdar 28. říjnu, sláva!“ volali pejsek s kočičkou a všechny děti se k nim připojily a vesele volaly: „Sláva! Nazdar! Nazdar!“

32

JAK TO BYLO NA VÁNOCE

„Heč,“ povídala kočička pejskovi, „já něco vím.“ – „A copak?“ divil se pejsek. „Heč,“ povídá kočička, „já vím, že pan Čapek má napsat na Vánoce nějaké povídaní pro ty malé děti, zase něco o nás, o kočičce a pejskovi.“ – „Hehe,“ těšil se pejsek, „ale jen aby to tam o mně pěkně napsal!“ – „Ba ne,“ řekla kočička, „on nemůže na nic připadnout, sedí u toho stolu, pořád přemýšlí, a pořád neví, co by napsal. Sedí a sedí, a pořád nic.“ – „To je chyba,“ prohlásil pejsek, „pak ho třeba nic správného nenapadne a napíše o nás nějaké hlouposti.“ – „No, právě,“ povídala kočička, „taky mám z toho trochu strach. Měli bychom mu něco poradit. Mně ani není tak o toho pana Čapka, ale o ty děti, co jim to budou číst.“

„To je pravda,“ řekl pejsek, „jakpak by ty dětičky k tomu přišly, aby měly o Vánocích o nás nějaké špatné povídaní? Pojď a poradíme tomu panu Čapkovi něco!“ – „Tak půjdeme,“ rozhodla kočička, „ale zadarmo to neu-

33

děláme, jsou Vánoce a my tady nemáme ani kousek vánočky; musí nám za tu radu něco dát.“

Tak se pejsek s kočičkou sebrali a šli dát radu panu Čapkovi, který nevěděl, co o nich na ty Vánoce dětem napsat. „Já už vím,“ povídá pejsek cestou, „já už vím, co mu poradím! Řeknu mu, aby napsal povídku o tom, že ty jsi zakletá princezna a já že jsem zakletý princ.“ – „Jakýpak zakletý princ,“ smála se mu kočička, „když máš blechy! To princové nemají, kdopak ti tohle bude věřit, princové nemají blechy, ty máj jen psi.“ – „Však ty taky nejsi žádná zakletá princezna,“ řekl pejsek, „však jsem zrovna tuhle viděl, že jsi se drbala.“ – „Proč bych se ne-drbala,“ řekla kočka, „když mě to štípalo! Ale kdybych chtěla, mohla bych třeba tomu panu Čapkovi říci, že já jsem zakletá princezna a ty blechy že jsou zakleté komorné.“ – „A já bych mohl říci,“ chlubil se pejsek, „že ty moje blechy, to že jsou zakletí rytíři a že jich mám celé vojsko.“ – „Nu, víš, pejsku, tohle nebudeme povídat,“ usoudila kočka, „ten pan Čapek by nám to ještě možná uvěřil, ale ty děti jistě by to nevěřily a řekly by, že to špatně napsal. Poradíme mu raději něco šikovnějšího, co by nám bylo dobré, když si s námi dětičky chtějí hrát. To víš, někdy to bývá trápení, jak nás ty dětičky tahají. Tak ať něco o tom pan Čapek dětem napíše a my z toho bu-

35

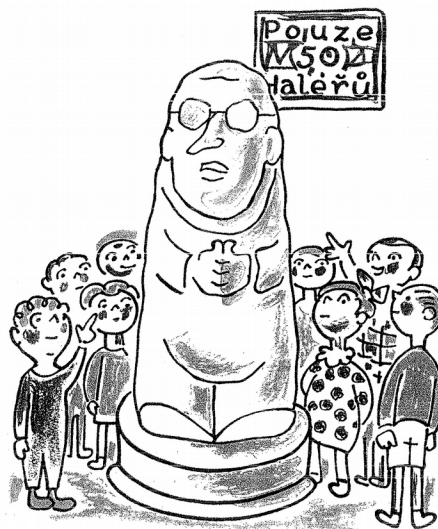
deme mít užitek.“ – „Ba, to je pravda,“ řekl pejsek, „od některých dětí jsem zkusil moc, až jsem raději utek.“

Tak si pejsek s kočičkou povídali, až došli k panu Čapkovi.

Pan Čapek seděl za stolem, pero držel v ruce, nemohl na nic připadnout a nevěděl, co psát. „Propánajána,“ povídá si, „copak já mám na Vánoce napsat těm dětem o pejskovi a kočičce, když mě nic nenapadá? Kdyby mně tak někdo přišel poradit!“

Vtom něco zaťukalo na dveře, vstoupili pejsek s kočičkou a řekli: „Pane Čapek, my vám jdeme poradit.“ – „Děkuji vám,“ zvolal pan Čapek radostně, „vy jste mne vysvobodili! V zemi, která se jmenuje Redakce, panuje zlý obr jménem Klíma, jenž sídlí za devaterými dveřmi v jeskyni, která se zove Šéfárna. Ten mně uložil přetěžkou práci, abych rychle napsal Vánoční povídku pro děti, ale já pořád nevím co, a nic mě nemůže napadnout. Tak si tu lámu hlavu a přemýšlím již sedm dní a sedm nocí, a pořád mě nemůže nic napadnout a pořád nevím, co bych těm dětem o pejskovi a kočičce napsal. ‚Nenapíšeš-li,‘ rozkázal mně strašným hlasem obr Klíma, ‚proměním tě v tvarohový sloup a budeš tak u psacího stolu přemýšlet až do konce světa a budeme tě těm dětem ukazovat pro hanbu za vstupné padesáti haléřů.‘ Tak tu tedy, milý pejsku a kočičko, sedím a nevím co, až vy jste přišli

36

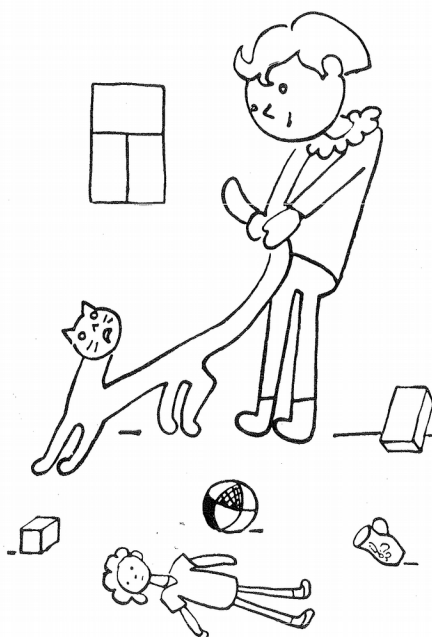

mně poradit. Vysvobodili jste mne od toho strašlivého osudu, že bych se měl stát sochou z tvarohu, i dám vám za to, čeho si jen budete přát.“

„Uděláme vám to, pane Čapek, lacino,“ povídá na to kočka, „třebaže teď na Vánoce všechno přidražilo. Tak já vám radím, abyste napsal, že kočka má ocas.“ - „To vím,“ podiví se pan Čapek, „ale co s tím?“ - „Ó panečku, s tím je mnoho,“ řekla kočka, „kočičí ocas je pro kočku ta největší ozdoba. Jak by to na světě vypadalo, kdyby kočka měla ocas kravský nebo koňský a kůň nebo kráva měli ocas kočičí? Ale ono je to na světě kupodivu všechno tak správně zařízeno, že kočka má ocas kočičí a žádný jiný, a proto si ho váží a je na něj hrdá. Když si kočka sedne nebo lehne, založí si jej pěkně kolem sebe, když kočka kráčí, nese jej tak vznešeně za sebou, že se každý ohlíží, jak jí to krásně sluší. A když se kočka zlobí, tak tím svým ocasem tak přísně mává, že se každý lekne. Na to všechno, pane, má kočka svůj ocas.“

„To taky vím,“ povídá pan Čapek, „však vám, kočkám, také nikdo ten váš ocas nebere. Aspoň jsem nic takového v novinách nečetl, a čtu je přece denně.“

„Jápkak nebere?“ řekla kočka, „malé děti nás za ně berou! Tuhle si chtěla jedna holčička se mnou hrát a chytla mne za ocas, jako kdyby to bylo držadlo od lívanečníku. Neptejte se, jak jsem se o ten ocas bála a jak to bole-

38

lo! Tak vám mě za něj táhla, že jsem namouduši myslila, že mně jej utrhne. Já vám nejdřív plakala, pak jsem vrčela, nato skuhrala a nakonec syčela, a když už jsem si nevěděla rady, tak jsem ji tlapičkou sekla. Jenom trochu, ale to svět neviděl, co ta holka nadělala křiku! Tak byste měl, pane Čapek, do těch vánočních novin napsat, aby děti netahaly nás, kočky, za ocas, nebo si nikdy s nimi nebudeme hrát.“

„Máme to, my zvířátka, vůbec někdy s dětmi trápení,“ připojil se pejsek. „Nás, pejsky, zas tahají za uši, a to vám bolí, že se to ani vypovědět nedá. Pes má uši na hlídání, pořád jen poslouchá, kde se co šustne, aby to tak nebyl zloděj nebo loupežník; pes má, panečku, ouška nějak citlivá! A teď si představte, že přijde takový kluk, sám má uši třebas nemyté, a teď vás tahá za ouška, cásá za ně, jako kdyby to byl nějaký hadr. A ještě vám přitom třeba šlápne na nohu, až to kvikne. To pak, pane, jak jsem dobrák od kosti (já nejraději takhle ty měkčí, z drúbeže nebo telecí), to pak přestávají všechny špásy a usápnu se na kluka a zařvu na něj: Jedeš, ztrať se, ztrať, nebo bych tě rafl! - nu a pak kluk utíká a brečí, že byl pes na něho zlý. Tak to taky byste měl, pane Čapek, do těch vánočních novin napsat, aby děti netahaly psy za ouška a nešlapaly jim na tlapičky.“

„A to tam zároveň napište, aby taky kočkám nešlapaly

40

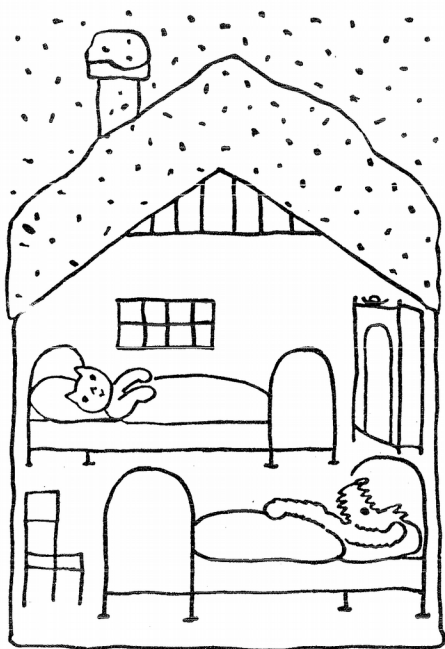
na tlapičky a netahaly je za ouška," připojila se kočka, „nás to taky bolí, zrovna tak jako psy.“ – „A pejsky ať taky netahají za ocas, to my také nemáme rádi," řekl pes. „Tak teď to všechno napište a dejte nám něco za dobrou radu.“

Tak tedy pan Čapek dal kočičce za dobrou radu kus vánočky a – protože jsou Vánoce – k tomu měchýř z ryby. Psovi – ten fíky, datle ani pomeranče nejlí – dal pořádný konec salámu, tři syrečky a několik kostek cukru. „Tak viděj, vašnosti, dali jsme jim tu radu lacino," řekli pes s kočičkou, „zrovna jsme si něco takového na zub přáli. Tak jim děkujeme, má úcta a veselé Vánoce! A ať je to v těch novinách napsáno všechno tak, jak jsme to řekli!“

Odešli spokojeně domů a pan Čapek sedl ke stolu a všechno to teď začal psát, jak to bylo, až to všechno napsal, jak mu to kočička a pejsek řekli.

Napsal on to tak dobře, jak mu to kočička a pejsek řekli? Jestli on to nenapsal jinak, než to bylo? My to dobře víme, jak mu to ten pejsek s kočičkou všechno řekli! povídají děti. Jestli to akorát tak nenapsal, ať je z něho sloup z tvarohu a my se na něj budeme chodit dívat za padesát haléřů. – Nu tak, děti, když víte, jak to bylo, a pan Čapek to teď zrovna dopsal, tak si to musíte přečíst znovu, abyste se přesvědčili, napsal-li to zrovna tak, jak to víte, jak to bylo s panem Čapkem, pejskem a kočičkou.

42

O PEJSKOVI A KOČIČCE, JAK PSALI PSANÍ DĚVČATŮM DO NYMBURKA

Bylo to zrovna tak někdy v lednu, leželi pejsek s kočičkou každý ve své postýlce a povídali si o zimě. „Nějak se mně ani nechce z té teplé postele ven," povídá pejsek, „já mám zimu rád, zvlášť když je takhle dost sněhu, ale nesmí být ta zima tuze moc veliká. Já nevím, jestli se ti to také někdy stane, ale když mně vleze sníh mezi prsty a já ho mám potom plné tlapičky, to je tuze nepříjemné. To ti tak tuze zebe –“

„To já znám," řekla kočička, „to je tuze nepříjemné. Ale teďka mám nožičky tak pěkně zahřáté, horké, dívže se mně z nich nekouří. Ono je v posteli tak pěkně, když je zima, že se mně ani vstávat nechce.“

„Víš co," řekl pejsek, „zůstaneme celý den v posteli a budeme si hrát v posteli.“

„To nejde," povídala kočka. „Nejsme přece nemocní, abychom byli celý den v posteli! A krom toho jsme dostali psaníčko od nymburských děvčat a už jsme jim dávno měli odepsat. Ještě o nás řeknou, že jsme špatně vychovaní a že nevíme, co se sluší a patří. Alou! pěkně vstá-

43

vat a napíšeme jim to psaní; beztak nemáme dnes co jiného na práci.“

„Tak dobře," řekl pejsek. „Ať to děti vidí, že jsme dobře vychovaní. Napíšeme jim krásné psaní. Ale psát to budeš ty, to víš, já mám na to trochu těžkou ruku. Ale zato já ti budu zas říkat, co tam máš napsat.“

„To se rozumí, že to budu psát já," chlubila se kočka. „Když děti něco píšou a nejde jim to psaní pěkně, tak se jim vždycky říká: Lépe by to kočka naškrábala. Z toho je vidět, že kočky umějí lépe psát než mnohé děti.“

„A jeje, to jsem si ani nemyslel, že jsi tak šikovná!" divil se pejsek. „Ale ta nymburská děvčata to pěkně napsala, já myslím, že to bylo napsáno skoro tak pěkně jako od koček, samá jednička, zvlášť ta jedna, teď už ani nevím, jak se jmenuje, ta to napsala tak krásně, jako když tiskne.“

„Já to taky tak napíšu, jako když tiskne," řekla skromně kočka. „Já totiž umím psát jen veliké písmo tiskací, to psané já nedovedu, to víš, do školy jsem nechodila, tak kdepak jsem se to měla naučit? – Ale copak o napsání – napsáno to bude pěkně, to já to naškrábu tak krásně, jako ta nejlepší kočka, jaká kdy na světě škrábala. Ale jen jestli v tom psaní nenapíšeme nějaké chyby.“

„To už nám děti musejí odpustit," povídal pejsek. „Však ony zase, když chtějí mňoukat nebo hafat, tak to také docela dobře nedovedou a nadělají v tom plno chyb.“

45

„To je pravda,“ řekla kočička. „Když děti zkoušejí mňoukat, tak to nikdy nedělají docela dobře. Mňoukat se musí, panečku, krásně, jemně, tak tuze tence, a to se musí, milý brachu, tuze dobře vědět, kam se má v tom mňoukání dát měkké *i* a kam tvrdé *y*. Jinak se to všechno poplete a nikdo by tomu mňoukání pořádně nerozuměl, co se tím vlastně chce říct.“

„To máš zrovna tak jako s hafáním,“ povídá na to pejsek. „Když děti chtějí udělat haf!, to ti přitom nadělají nějakých chyb! Správně hafnout, to není, holenku, jen tak. To ti to musí nejdřív v prsou zarachotit a pak to musí z tebe vyštěknout rychle a statečně, jako když vystřelí, musíš při tom krásně hodit hlavou a šklubnout hřbetem a zadními nohama.“

„To při mňoukání se zas musejí krásně vykulit oči, hlavíčka dát drobet na stranu, trošičku při tom povstat a jemně se protáhnout. To by se děti tomu tuze dlouho musely ve škole učit, než by se to správně naučily, a vídáš, my, kočky, to umíme hned samy od sebe, už od narození. Ať to s nimi ve škole paní učitelka zkusí a budou vidět, jak je to těžké. Zkus to, oč, že to nedoveš!“

„Co bych nedovedl?“ kasal se pejsek. „Koukej: Rrrrrr! Hňauf! Hňauf! Hňauf! Hňauf!“

„I kdežpak! to není žádné mňoukání,“ smála se kočka. „Tak ty zkus hafnout!“ řekl pes.

46

ČTENÉ ŠLEČNI
V NIMBUCE
DĚ KUJEME VAM ZAVAŠE
PSA NI A O ZNAM, U
JEMEVAM ŽESEPRI
DO BREMZ DRAY
VINA TREFUJEME
TOTĚS JDOU
FAMEIUVAS FUCTĚ
KOČIČKA A PEJSEK
DISEK

„Mňáááauf, mňáaau, nauňauňauf!“ udělala kočka.

„Ó je, copak myslíš, vždyť ty mňoukáš, to vůbec není žádné pořádné hafání!“ smál se kočce pes.

„Inu, každý, co umí,“ řekla kočka. „Tak teď se raději dáme do toho psaní, a když tam budou chyby, tak je to jen od toho, že jsme se správnému psaní ve škole neučili. Však si to ty děti mohou opravit; mohou si to naše psaní na tabuli napsat správně a bude to.“

„Tak piš,“ řekl pejsek, „já ti budu předříkávat, co.“

Kočička sedla a psala, co jí pejsek předříkával, a napsala děvčatům z Nymburka toto psaní:

Čtené šlečni

v Nimbuce

Dě kujeme vam zavaše psa ní a o znám u jemevám
žeseprí do brems dravý vína trefujeme. Totěs jdou
fámeiuvas fuctě

k očička a pejsek

„Já nevím,“ povídala kočička, když se pejsek podepsal, „myslím, že ses podepsal špatně. Psát se přece musí jemnou řečí, a tak se mně zdá, jako se nemá psát černě nebo zeleně, štekavej, že se asi v jemné řeči nemá také psát pejsek.“

„To je možné,“ uznal pejsek, „tak já to škrtnu a napíšu to správněji. Jenomže teď nevím, mám-li to napsat s měkkým *i* nebo s tvrdým *y*.“

47

„Já píšu všechno poněkud s měkkým *i*,“ řekla kočka, „ono se mně měkké *i* zdá jemnější.“

„Když myslíš, napíšu tedy měkké *i*,“ řekl pejsek a podepsal se písek, „a teď to psaní doneseme na poštu.“

„Musíme se ale pořádně ustrojít,“ povídala kočička, „venku je náramná zima.“

Co se strojili, brali si na sebe svetry, zimní kabáty, vlněnáky, kamaše a sněhovky, začal pejsek počíhávat a povídá kočičce: „Tak tu krásně voní syreček, jak ho máme tamhle na polici schovaný, já bych ti měl na něj takovou ukrutnou chuť!“

„Jen ho nech!“ řekla kočička; „vrátíme se z pošty jistě hladoví, a když bys ho slupnul teď, neměli bychom pak nic.“

„Ale když on tak voní a já mám na něj takovou ukrutnou chuť!“

„Nic!“ rozkázala kočka, „až se vrátíme z pošty.“

Pejsek se ještě jednou zamilovaně ohlédl po syrečku, zavřeli za sebou dveře a šli na poštu.

Tehdy se zrovna náramně chumelilo, jak už to tak letos v té velké zimě bylo: Sněhu habaděj pro lyžaře i pro sánkaře, i těch klouzaček bylo letos dost. Tak se sypal, jako když se pytel s moukou roztrhne. Pejskovi a kočičce se to docela líbilo a spokojeně řápali s tím psáním na poštu. Donesli psaní na poštu, kočička dala pejskovi

49

olíznout známku, přilepili ji a připláclí pacičkami a dali do schránky. „Je prý teď tolik sněhu, takové závěje všude, že ani vlaky nemohou pořádně jezdit,“ řekla kočička, „ale doufám, že do Velikonoc budou nymburská děvčata to psaníčko mít.“

Tak se zas vydali na cestu domů. Chumelilo se, jako kdyby peří z tisíce peřin sypal. „To se krásně chumelí,“ liboval si pejsek, „ani cestu už není vidět pod sněhem.“

Šli, šli, pořád se chumelilo, až jim to zachumelilo celý jejich domeček. Ani komín vidět nebylo.

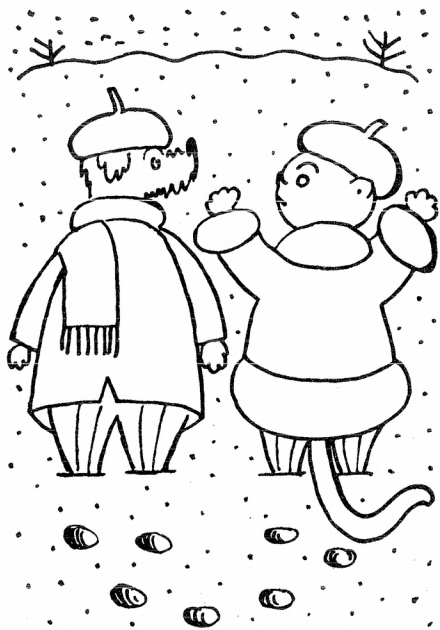
Došli a hledali domeček. Domeček nikde. Všude jen sníh, tlusto sněhu, sníh a samý sníh.

„Jemine, kdepak je náš domeček?“ lekla se kočička. „Vždyť my ho teď nenajdem!“

Opravdu, domeček nebyl nikde k nalezení. Všude jen sníh a sníh, tak vysoký, že pod ním žádný domeček vidět nebylo. „Domeček je pryč,“ nařikala kočička, „kam my teď půjdem, co si počneme, když nemáme náš domeček?“

Pejsek kouká, kouká na všechny strany, nikde nic, všude jen samý sníh. „Už je to tak,“ bědoval, „domeček máme zachumelený a nikdo teď nepozná, kde je! Kam my se teď uchýlíme, kam my půjdeme spat, vždyť my venku zmrzнем.“

„Abychom šli do Nymburka, že by se nás nymburská

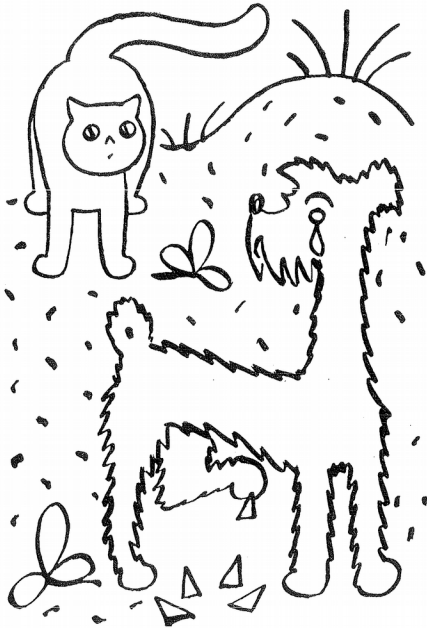
děvčata ujala, že by se o nás nymburské školačky postaraly a daly nám nějaký nocleh? Co si počneme, domeček pryč a do Nymburka je tak daleko! Ach, ach, když já ten náš domeček nikde nevidím!“

„Počkej,“ řekl pejsek, „já ho také nikde v tom sněhu nevidím, ale tak se mně zdá, že něco cítím. Jako kdybych trošičku cítil vonět ten syreček, co jsem měl na něj takovou velikou chuť.“

„To bude ono!“ radovala se kočička, „jen čichej, čichej, kde bude syreček, tam bude domeček!“ Pejsek čichal a čichal, šel pořád za tou vůní a tam, kde ucítil tu vůni nejsilněji, začal ve vysokém sněhu hrabat, až se dohrabal střechy. „Sláva!“ zvolal, „už jsme doma! Kde je domeček, tam je také syreček,“ a už se hnul do dveří, dovnitř a po syrečku. „Vidíš, měla jsem pravdu, když jsem říkala, abys nechal ten syreček, že se nám hodí, až se vrátíme z pošty domů. Vidíš, teď nám ten syreček zachránil život.“

Pěkně se spolu rozdělili, pejsek měl větší kousek, kočička menší. Psaní bylo napsáno a na poště odevzdáno, z města vedla špatná cesta, sníh s nimi neměl cit, zasypal jim celý byt, našli však svůj domeček, v tom domečku syreček, syreček snědli, vesele si při tom vedli, hráli si na honěnou a na schovávanou, a na vojáky taky a volali: „Ratata, ratata, ať žijou nymburská děvčata!“

O PYŠNÉ NOČNÍ KOŠILCE

Považte, děti, co se pejskovi jednou stalo!

Hopsal, skákal, hrál si s kočičkou na louce, váleli sudy, dělali kotrmelce a všelijaké jiné komedie a přitom si někde vrazil do pacičky ostrý střep. Byl to malý střep, ale hodně to bolelo a nemohl na tu nožičku dobře došlápnout.

„Je to ale nerozum a neopatrnost,“ hubovala kočička, „nechat takhle někde válet střepy. To by lidé neměli nikdy dělat! Střepy se mají vždycky pěkně uklidit. Pak na to někdo šlápne, třeba některé zvířátko, nebo třeba i děti, když jsou bosy, a rozříznou si nožičku a pak to bolí a teče jim z toho krev. Pojď, pejsku, můj chudáčku, moje nynyny, ty můj pišulko a pišulánku, můj pišiši a pišišišínku, ty můj broučku zlatý, pojď, ty moje ubohá pišišindo, já tě vezmu domů a zavážu ti tlapičku, aby tě ta bolístka tak nebolela!“

Doma kočička pejskovi tlapičku pofoukala a vymyla a zavázala, aby ho ta bolístka tak nebolela. „Já se bojím,

55

aby se mně z toho neudělal vřes,“ povídal pejsk, když mu to kočička zavazovala.

„Co aby se ti z toho neudělalo?“ divila se kočka.

„No, vřes aby se mně z toho neudělal. To se přece někdy z takových bolístek udělá velká bolenice, napuchne to, až je z toho velká boule, kolem je to červené a uvnitř bílé a tomu se říká vřes. A ten pak moc bolí.“ – „Aha! – ty myslíš vřed!“ pochopila kočička.

„Ale ne! Vřes myslím. Přece vřed roste u lesa a dává se do vázy!“ řekl pejsk.

„Ale kdepak!“ řekla kočička, „to si to pleteš. Přece vřes se dává do vázy, a ne vřed. Hihíhí, kdopak by si dával do vázy vřed! To se přece nedělá, to ne, to ne!“

„Ty si to pleteš!“ hádal se pejsk. „Z bolístky se někdy udělá vřes a u lesa roste vřed. Tak je to!“

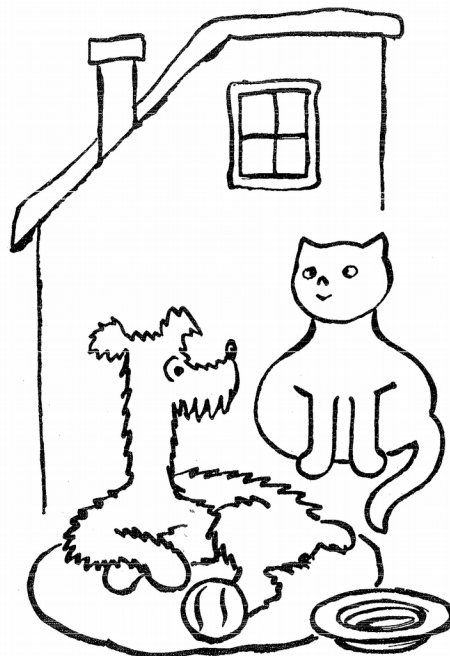
„Tak si tomu tedy říkej, jak chceš, ale já se ti musím smát, až to povím dětem, tak se ti budou smát taky,“ řekla kočička a položila pejska na polštář.

Pejsk seděl na polštáři s tlapičkou zavázanou a čekal, až se mu na ní udělá ten vřes.

Čekal dlouho, vrtěl sebou všelijak, ale běhat nemohl, a tak mu byla dlouhá chvíle. „Co mám dělat, co mám dělat!“ naříkal, „já mám dlouhou chvíli. Prosím tě, kočičko, povídej mně něco.“

„A co bych ti povídala?“ řekla kočička.

56

„Povídej mně nějakou pohádku!“ řekl pejsek.

„A jakou?“ ptala se kočička.

„Nějakou hezkou,“ žádal pejsek. „Povídej, povídej!“

„Chtěl bys o noční košilce?“ ptala se kočička.

„Tak, o noční košilce, ale musí to s ní nakonec dobře dopadnout,“ poručil si pejsek.

„Tak tedy o noční košilce,“ řekla kočička a začala vypravovat:

„Tak byla jednou jedna noční košilka a ta byla chudá. A protože byla chudá, tak na sobě neměla žádné červené, ani modré, ani žluté, zelené nebo fialové proužky, ani žádné vyšívání s kuličkami, čtverečky, hvězdičkami, kytičkami, ani lístky. Byla jenom bílá, ale přitom byla moc hodná. A tak šla jednou na procházku a potkala jinou noční košilku.

„Jéjé, to je krásná košilka!“ vykřikla ta chudá noční košilka. Ona ta druhá noční košilka byla bohatá a byla krásně barevná a měla na sobě vyšívání čtverečky, proužky a všelijaká kolečka a všechno možné, jak moc byla zdobená.

„Ach košilko, ty jsi tak krásná, ty se mně tak tuze líbíš,“ řekla ta chudá noční košilka té bohaté noční košilce, „pojď si se mnou hrát!“

Ale ta bohatá noční košilka byla pyšná.

„Nepůjdu!“ řekla, „ty na sobě nemáš žádné proužky,

58

ani žádná kolečka a nic, s tebou já si nebudu hrát! To řekla a šla pyšně dál.“

„To nebyla hodná noční košilka,“ řekl pejsek, „když si s tou chudou košilkou nechtěla hrát.“

„Baže nebyla,“ řekla kočička. „Však taky, jak si potom hrála sama, tak na sebe nedala dobře pozor a hrála si v blátě a moc se umazala.“

„To měla z toho, že byla pyšná!“ řekl pejsek, „a teď zas povídej dál!“

„No tak teda,“ povídala kočička dál, „tu chudou noční košilku to trápilo a byla z toho smutná. Šla domů, sedla si na postýlku a byla pořád ještě z toho smutná, jak si ta pyšná noční košilka s ní nechtěla hrát. A tu k ní přišel takový andělíček a povídá jí: ‚Proč jsi tak smutná, košilko?‘

„Já jsem smutná,“ řekla chudá noční košilka, „protože jsem potkala krásnou noční košilku, ta byla vyšívána a měla na sobě všelijaká kolečka, jahůdky, čtverečky a proužky a ta se mně tak tuze líbila a já jsem si s ní chtěla hrát, ale ona nechtěla, protože jsem chudá a nemám na sobě žádné takové vyšívání, jako měla ona.“

„Nic si z toho nedělej,“ řekl andělíček. „Jen se pěkně svlékni a jdi hajat. Však ono se to do rána už třeba nějak spraví.“

Tak se tedy ta chudá noční košilka svlékla a šla pěkně hajat.

60

A když spala, zavolal ten andělíček ještě jiné andělíčky a ti tu košilku krásně vyšili a udělali na ní proužečky a červené tečky a čtverečky a ještě takové všelijaké věci, jak to má kdo rád, a ještě ji pěkně vyžehlili a pak zas odletěli. A když se ráno ta noční košilka probudila a oblékla se, tu se ani nemohla poznat. Šla na procházku a teď potkala tu pyšnou noční košilku, která si s ní včera nechtěla hrát. A ta pyšná noční košilka byla dosti umazaná, to jsme už povídali, a nemohla tu košilku ani poznat. „To je krásná noční košilka,“ řekla si, „kdyby si tak chtěla se mnou hrát!“

„Ať si s ní ta chudá košilka hraje!“ řekl pejsek kočičce. „Ať si s ní hraje a není taky pyšná, když tamta byla pyšný a nechtěla si s ní hrát!“

„To také že nebyla pyšná, ta chudá noční košilka,“ řekla kočička, „třebaže teď byla čistá a měla na sobě tečky a čtverečky a proužečky. Ona řekla té pyšné: Jen si pojď se mnou, ty košilko, hrát!“

„To je dobře, to se mně líbí,“ řekl pejsek, „že se nestala pyšnou. A na co si všechno hrály?“

„No na všechno si hrály,“ povídala kočička. „Hrály si s panenkami i na prodávanou, na školu, i na honěnou i na schovávanou, dělaly si věnečky a zahrádku, hrály si na vaření a na návštěvu a na všechno možné, až si dost vyhrály, a pak šly spolu do jedné postýlky spát. A ta pyšná

62

noční košilka už nebyla pyšná, ona si řekla, že už nikdy pyšná nebude, a potom si ty dvě noční košilky spolu hrály každý den a nikdy se ani spolu nehádaly, ani žádná z nich nechtěla jedna druhé poroučet.“

„Tak to bylo dobře,“ řekl pejsek. „A mne už tlapička nebolí. Já jsem na tu bolístku při tom povídání docela zapomněl.“

64

O KLUCÍCH Z DOMAŽLIC

Pejsek s kočičkou seděli na pohovce a vymýšleli si, co by měli dělat, aby se pobavili a dobře se měli. Někdo zaklepal, oni řekli „dále“ a vešel pan Čapek.

„I heledme,“ řekl pejsek, „vás už jsme dávno neviděli. To vy asi ani nevíte, že mě tuhle bolela noha. Šlápl jsem totiž na střep a poranil jsem si tlapičku.“

„I vím,“ řekl pan Čapek, „vždyť jsem to přece všechno napsal.“

„A to povídání o noční košilce taky?“ ptal se pejsek. „A jaké to máte v ruce psaní?“

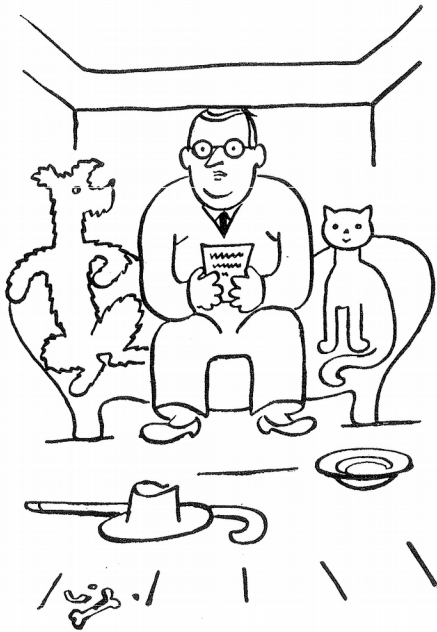
„Však právě proto jsem přišel,“ povídá pan Čapek. „To psaní je z města Domažlic od kluků z II. třídy. Podívejte se, co mně tady napsali!“

V tom psaní bylo napsáno tohle:

„Milý pane Čapku!

Nám se tuze líbila v dětském koutku pohádka o psíčkovi a kočičce. Prosíme Vás, pane spisovateli, napište

65

nám zase brzy něco o kočičce a psíčkovi nebo něco o klucích, jako jsme my.

Pozdravují Vás kluci z II. A z Domažlic.“

„No, to nás těší, že se dětem líbíme,“ řekl pejsek; „my pejskové a kočičky jsme rádi, když se nám děti smějí a když nás přitom netrápějí a nedráždějí. Víte co, pane Čapek, napište něco o těch klucích z Domažlic.“

„Také si myslím, že byste měl o těch domažlických klucích něco napsat, když to tak chtějí,“ řekla kočička.

„Ale jemine!“ zvolal pan Čapek, „jakpak mohu o těch domažlických klucích něco napsat, když je neznám a když jsem je jakživ neviděl?“

„I co,“ řekl pejsek, „kluci jako kluci, oni jsou všude stejní.“

„To jistěže jsou,“ řekla kočička. „To máte zrovna tak jako s koťaty nebo se štěňaty: jedno je bělejší, druhé mourovatější, třetí černé, čtvrté třeba rezavé nebo strakaté, ale rozpustilí jsou všechny stejně.“

„To je pravda,“ zaradoval se pan Čapek. „Tak já tedy napíšu, že domažličtí kluci jsou jeden bělejší, druhý mourovatější, některý že je černý a jiný třeba zrzavý, že mají na packách drápky a že jsou všichni stejně rozpustilí.“

„To zase ne,“ řekla kočička. „Drápky na packách, to mají domažlická kotata a štěňata, ale domažličtí kluci jistě žádné takové drápky na packách nemají.“

67

„A víte co, chaso?“ povídal pejsek a seskočil z pohovky, „já vám něco povím: pojdte se do těch Domažlic podívat, jací jsou tam kluci! Noha mě už nebolí, tak co bych nešel!“

„To se ví,“ řekla kočička, „já půjdu také.“

„Ale já nemohu,“ povídal pan Čapek, „já nemám čas.“

„A proč nemáte čas?“ ptali se pejsek s kočičkou.

„No, já přece musím psát tuhle povídku o domažlických klucích,“ řekl pan Čapek; „tak jakpak mohu jít?“

„Aha, to je pravda,“ řekli pejsek a kočička. „Tak tedy půjdeme do Domažlic sami a všechno vám pak o těch domažlických klucích povíme, abyste to o nich mohli napsat.“

Tak se pejsek s kočičkou sebrali, a že tedy půjdou do těch Domažlic. Bylo hezky, sluníčko krásně svítilo, a tak si všude venku hrály děti, kluci a holčičky, a pejsek s kočičkou se dívali, jak si děti pěkně hrají. „Počkej chvilinku,“ řekl pejsek kočičce, „tady se kluci právě odpočítávají na honěnou, to si musím poslechnout.“

Kluci tam stáli dokolečka a jeden, co byl uprostřed nich, ten odpočítával a říkal přitom tuto říkanku:

Entle pentle šuparýna
obrstějna rozmarýna
viky liky pumpřliky
alec palec kotrmelec ven.

68

Ta říkanka se pejskovi tak líbila, že nechal kočičku a sám odběhl za kluky, aby si s nimi zahrál na honěnou. Hrát si na honěnou, to on uměl náramně dobře, v tom ho, panečku, žádný tak hned nepředčil! Kdepak by kluci na něj stačili. To pesek jen mrskl nožičkami, zametl sebou jako vítr a už byl bůhvíkdě, že ho žádný kluk nedohonil! Moc pěkně se jim to hrálo na honěnou. Vřak taky při tom samou zábavou všichni ti kluci i s pejskem dohromady dělali takový rámus, tak křičeli, halekali, pištěli a kničeli a chechtali se, až z toho celému světu v uších zaléhalo.

Kočička se chvíli dívala, jak si pesek s kluky hraje na honěnou, a dostala také chuť si zahrát. Vřak tam také byla kupa holčiček a ty se zrovna postavily dokolečka, že se budou odpočítávat na schovávanou. Jedna z nich odpočítávala a říkala přítom tuto říkanku:

Anděle panděle pikum her
osmetarče osmeher
secha plecha olevajner
cinky linky ven.

Tahle říkanka se kočičce ještě více líbila než ta první, kterou říkali kluci, když se odpočítávali na honěnou. A na schovávanou, to si kočička ze všeho nejraději hrála;

70

nikdo to tak dobře neuměl, jako ona to dovedla, schovat se tak šikovně, aby ji nikdo nenašel.

„A co bych si nehrála,“ řekla si kočička, „když si pesek taky hraje! Holky, nechte mne také hrát si na schovávanou!“ zavolala na holčičky a holčičky ji vzaly mezi sebe a kočička si s nimi hrála na schovávanou. Ó jéj, holky, ta vám to uměla! Jak ona se vám dovedla schovat! Skrčila se někde, že z ní ani ocásek nebylo vidět, všude vlezla, všude se provlekla, a ještě se vám, darebnice, po těch holčičkách šelmovsky koukala, jak ji nadarmo hledají. Kdepak s kočkou by se mohl někdo v schovávání měřit!

Tak si s těmi holčičkami hrála a měly z toho takovou zábavu a legraci, že nadělaly při tom tolik pokřiku, smíchu, výskání, kvikotu a všelijakého rámusu, že až v nebi museli okna zavírat, aby ti nejmenší andělíčkové mohli spát.

Tak si hrál pesek s kluky a kočička s děvčaty, že je ani nenapadlo, jak čas utíká a že je pozdě. Sluníčko již zapadlo a maminky už na děti volaly, hajdy domů k večeri a do postele.

Teď teprve si pesek s kočičkou vzpomněli, že měli jít do Domažlic a že už je pozdě.

„To jsme se nějak zdrželi s tím hraním,“ řekla kočička; „ach jémine, to jsme se ti při té schovávané nasmály! Až

72

mne břicho od smíchu bolí a od křiku jsem celá ochrap-
tělá.“

„To já také,“ řekl pejsek; „to si ani nemůžeš představit,
jakou jsme měli při té honěné legraci! Ale teď už je po-
zdě, to už do Domažlic nemůžeme.“

„Jakpak bychom mohli!“ řekla kočička, „vždyť už bude
hnedle tma a do Domažlic je daleko. Pojď domů, však
jsme beztak nikam nedošli; jen jsme udělali pár kroků
a už jsme se zastavili u těch dětí a začali jsme si s nimi
hrát. Já ti, když vidím někde hrát si na schovávanou, tak
kdyby bylo co bylo, musím si hrát taky.“

„To já zas na honěnou,“ řekl pejsek. „Ale co řekneme
panu Čapkovi?“

„Viš co,“ řekla kočička, „uděláme si z něho legraci
a řekneme mu, že jsme byli v Domažlicích.“

„Tak dobře,“ řekl pejsek. Obrátili se a za chvilinku by-
li doma.

„Tak co,“ uvítal je pan Čapek. „Jakpak bylo v Domažli-
cích?“

„I krásně,“ povídala kočička. „Ale bylo to daleko. Ještě
jsme z toho celí udýchaní.“

„Koukám, že jste nějak udýchaní, to jste nějak museli
běžet! No, a jací jsou domažličtí kluci?“ řekl pan Čapek.

„Domažličtí kluci?“ řekl pejsek, „domažličtí kluci, to
jsou vám kluci, to se ani vypovědět nedá.“

74

vždyť to jsou zrovna takoví kluci jako všichni jiní! No, vy
jste pěkní lumpáci: tak jste mne podvedli!“

„I nepodvedli,“ smála se kočička, „vždyť je to jistě prav-
da, že to jsou docela takoví kluci jako jiní.“

„A když ti domažličtí kluci jsou docela takoví jako
všichni ostatní kluci, to si jistě také hrají s domažlickými
pejsky na honěnou a s kočičkami na schovávanou,“ řekl
pejsek.

„To jistě,“ řekla kočička. „A mají také míče, koloběžky,
vlaky, stavebnice, auta, panáčky, barvičky, draky a všech-
no možné a hrají si a povykují, halekají a pištějí při tom
jako všichni kluci i holčičky po celém širém světě.“

76

„Copak?“ podivil se pan Čapek; „to oni ti domažličtí
kluci jsou jináci než jiní kluci?“

„No jejej, a jak!“ řekla kočička. „To jsou takoví kluci, já
vám, jak jsem je viděla, tak jsem se tak podivila, že jsem
zůstala stát jako zkoprnělá!“

„Já jsem, pane Čapek, také celý zkoprněl,“ řekl pejsek.

„Ale, ale, i podívejme,“ podivil se pan Čapek; „a co je
na nich tak divného?“

„My vám to budeme povídat a vy to hned musíte psát,“
řekla kočička.

„Dobře,“ řekl pan Čapek a počal psát; „tak povídejte.“

„Jen pište,“ řekla kočička, „tak oni ti domažličtí kluci
vám mají hlavičku kulatou –“

„– no, a nahoře vlasy porostlou,“ řekl pejsek.

„A na hlavě mají nos mezi očima,“ povídala kočička.

„A pod tímnosem mají pusku a považte – ta je díravá!“
vykládal zas pejsek.

„A tělíčko mají podlouhlé a na jednom konci mají hla-
vu a na druhém nohy,“ řekla kočička.

„A co byste tomu řekl: ty nohy jim jdou až po zem!“ po-
vídal zas pejsek.

„A oni vám, když ti kluci jdou, tak pořád při tom ne-
chávají jednu nohu pozadu,“ řekla zas kočička.

„I vy darebáci,“ rozkřikl se pan Čapek. „Tak jsem to ta-
dy napsal, jak jste mně to říkali, a teď se na to podívejte!“

75

JAK SI PEJSEK S KOČIČKOU DĚLALI K SVÁTKU DORT

Pejsek měl mít zítra svátek a kočička narozeniny.

Děti to věděly a chtěly pejska a kočičku nějak k svátku
a k narozeninám překvapit. Přemýšlely, co by pejskovi
a kočičce daly nebo udělaly; pak si vzpomněly a řekly:
„Víte co, děti? Uděláme pejskovi a kočičce k svátku
dort!“

Jak řekly, tak udělaly. Vzaly si na to formičku a upláca-
ly pejskovi a kočičce z pisku krásný dort; navrch daly pět
pěkně bílých kamínků, to byly jako mandle, a dort byl ja-
ko opravdivý.

Donesly ho kočičce a pejskovi. „Tumáte, přinesly jsme
vám k svátku a k narozeninám dort. Je moc dobrý; mů-
žete si ho celý sníst.“

Pejsek s kočičkou si dort vzali, dělali nad ním „Nam-
ňamňam, ten je dobrý, ten se vám povedl,“ a dělali, jako
by ho jedli. „Děkujeme vám,“ řekli dětem, „takovýhle
dort jsme jakživi nejedli.“ Děti z toho měly radost a šly
domů.

77

„Škoda že pejskové a kočičky písek nejedí,“ řekl pejssek kočičce, když děti odešly, „takový krásný dort, to bych si na něm nějak pochutnal! Jestlipak víš, že jsem nad ním dostal náramnou chuť na nějaký opravdický dort. Ale musel by být opravdický, povídám!“

„Také jsem dostala chuť na opravdický dort,“ řekla kočička. „Víš co, však když mám zítra narozeniny a ty svátek, měli bychom si nějaký dort udělat! Jenomže nevím, jak se takový dort dělá.“

„To nic není,“ řekl pejssek, „to je lehké, to já vím, jak se takový pravý dort dělá! To se do takového dortu dá všechno, co je k jídlu nejlepší, všechno, co nejraději jíš, a pak je ten dort nejlepší. Když tam dáš takových nejlepších jídel pět, tak je pětkrát dobrý, když jich tam dáš deset, tak je potom desetkrát dobrý. Ale my si jich tam dáme sto a budeme mít stokrát dobrý dort!“

„To je pravda,“ řekla kočička, „uděláme si takový nejlepší dort.“

Pejssek a kočička si vzali zástěry a pustili se do vaření.

Vzali mouku, mlíčko a vajíčko a míchali to dohromady. „Dort musí být sladký,“ řekla kočička a nasykala do toho cukr. „A trochu slaný taky,“ řekl pejssek a dal tam sůl. „A teď tam dáme máslo a zavařeninu,“ řekla kočička. „Zavařeninu, tu ne, tu já nerad,“ povídal pejssek, „dáme tam místo zavařeniny syreček, ten já tuze rád.“ Tak tam

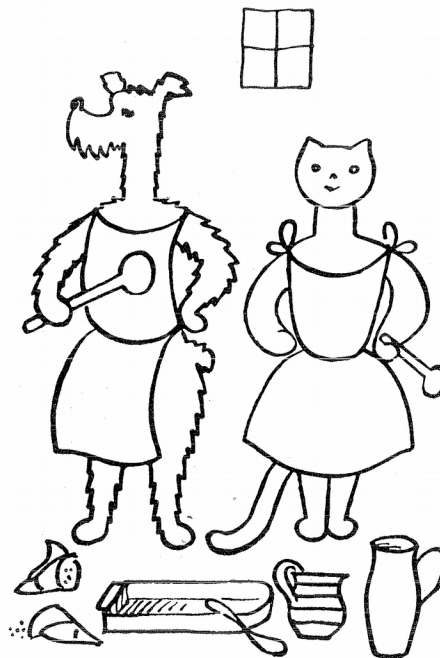
79

dali několik syrečků. „Mně se zdá, že je málo mastný,“ řekla kočička, „musíme tam dát několik špekových kůží.“ – „A oříšky, abychom nezapomněli,“ řekl pejssek a nasykal tam kornout oříšků. „Oříšky jsou dobré,“ schválila to kočička, „ale měla by tam jistě také přijít okurka,“ a dala tam okurku. „A kosti,“ volal pejssek, „musíme tam přece dát nějaké kosti!“ Tak do toho dortu dali hodně kostí. „A přece nějakou myš, myši já tak tuze ráda!“ vzpomněla si kočička a dala do dortu čtyři myši. „Tak, a teď několik buřtů hodně pepřovatých, to je něco pro mne,“ řekl pejssek a dal tam několik buřtů. „A to hlavní!“ povídala kočička, „přece šlehanou smetanu tam musíme dát!“ Dali tam plný hrnc smetany. „A trochu cibule,“ řekl pejssek a dal tam cibuli. „A čokoládu,“ řekla kočička a přidala do toho čokoládu. „A omáčku!“ napadlo pejskovi, i dali tam omáčku.

Tak do toho svého dortu dávali a míchali všechno možné, dali tam i česnek a pepř a namíchali tam sádlo i bonbóny, škvarky a skořici, krupičnou kaši a tvaroh, perník a ocet, kakao a zelí, jednu hlavu z husy a hrozinky, inu všechno možné do toho dortu dali, jen chleba tam nedali, protože pejskové a kočičky chleba zrovna tuze moc rádi nejedí.

Když to všechno smíchali a rozmíchali, byl z toho dort tak veliký jako kolo u vozu. „Panečku, to bude veliký

80

dort, to se nějak najíme!“ chválili si to, „a teď to dáme péci.“

Dali dort péci a těšili se na to, až bude upečený. Kouřilo se z toho, bublalo to, prskalo a syčelo, škvřílo se to, syčelo to a šla z toho pára, smažilo se to, a připalovalo, kypělo to a přetévalo, a čmoudilo to, jako kdyby se staré hadry pálily.

Když se jim dort zdál dost upečený, dali ho před dveře, aby vychladl. „Viš co,“ řekla kočička pejskovi, „a když byly ty děti tak hodné, že nám přinesly ten svůj dort, tak my je zas pozveme na ten náš dort.“

„Tak pojď,“ řekl pejsek, „půjdem ty děti pozvat.“

Vzali se za ručičky a šli ty děti pozvat. Děti byly v zahrádce před domem a hrály si tam s kuličkami. Pejsek s kočičkou je pozvali na dort a chvíli si s nimi pohráli s kuličkami a potom ještě s míčem a trochu s kostkami.

Ale zatím šel kolem toho dortu jeden zlý pes, a jak ten dort vychládal, zavonělo mu to do nosu všelijak. Ha ha haf, pomyslíl si ten zlý pes, tady mně to nějak voní, to bude asi něco na můj zub!

Čichal, čichal, čichal, až se toho pejskova a kočiččina dortu dočichal. „Ha ha!“ řekl, když se toho dortu dočichal, „tady to je, to si dám!“

A tak se ten zlý pes pustil do toho dortu. Hltal a hltal, až mu v očích slzy stály, jak byl ten dort uvnitř ještě hor-

83

ký, hltal, až se při tom několikrát zakuckal, hltal a hltal, až ho celý dohltal. Pak na to vypil ještě celou konev vody a odvalil se pryč.

Když si pejsek a kočička s dětmi dost pohráli, vzpomněli si na ten dort. Tak se vzali všichni za ruce a šli se podívat, jestli už ten dort dost vychladl. „Panečku, to si, děti, pochutnáte,“ řekli pejsek s kočičkou, „to ani nevíte, co jsme tam všeho dobrého dali!“

Došli: dívají se a – co to? – dort je pryč! „Jemine,“ řekl pejsek s kočičkou, „dort je pryč, někdo nám jej vzal!“ Dívají se a dívají, a vida! tamhle pod keřem leží veliký zlý pes a tuze heká. Moc se tím dortem přejedl a teď je mu špatně. Ukrutně ho bolí v břiše. „To to bolí, to to bolí!“ nařikal ten zlý pes, „to jsem si dal, co ono to bylo v tom dortu všechno namícháno, že z toho mám takové ukraťanské bolení!“

„Heč, to máš z toho,“ řekl pejsek, „měls toho nechat, když dort nebyl tvůj!“

„Viš, pejsku, já si z toho nic nedělám, že nám ten zlý pes snědl ten dort,“ řekla kočička, „třeba by nám po tom našem dortu také bylo špatně a svátek a narozeniny bychom měli zkažené.“

„To je pravda,“ řekl pejsek, „jen ať nařiká a heká, ten zlý pes, patří mu to, ale já mám hlad, tuze bych jedl, ať je to co je! Ale my doma docela nic k jídlu nemáme, všech-

84

JAK NAŠLI PANENKU, KTERÁ TENCE PLAKALA

Jednou celý den pršelo, všude bylo mokro a studeno a pejsek s kočičkou nemohli ven a neměli co dělat. A tak si povídali.

„Viš, kočičko,“ řekl pejsek, „my bychom také měli mít nějaké hračky, jako mají děti. Když takhle prší, měli bychom si aspoň s čím hrát.“

„Cožpak já, já ani těch hraček moc nepotřebuji,“ řekla kočička. „Mně stačí klubíčko nití, ba někdy i jen kousek papírku, když si chci hrát. Ale znám děti, které mají hraček, že ani nevědí, co s nimi, a ani si už pak s nimi nehrají a nechávají je po všech koutech válet.“

„Ba,“ bručel pejsek, „a to není od těch dětí hezké. Vždyť je to škoda. Ani pak nedávají na ty hračky pozor, mají je špinavé, rozbité a roztrhané až hanba povídat.“

„To jsou nepořádné děti,“ řekla kočička. „Co já ti už viděla zkažených hraček! Takovým dětem, které si svých hraček nedovedou vážit, by se ani žádné neměly dávat.

88

no jsme dali do toho dortu. A já na svůj svátek bych přece jen nechtěl mít hlad.“

„Nic si z toho nedělejte, pejsku a kočičko,“ řekly děti, „pojdte k nám a my vám dáme od našeho oběda.“

Tak šel pejsek s kočičkou k dětem k obědu. „Pojďte, děti, jíst!“ volala na ně už maminka, a děti řekly: „Maminko, tady ten pejsek má svátek a kočička narozeniny, musíme jim také něco k obědu dát.“ Tak dali kočičce a pejskovi od oběda; dali jim polivečku a bylo také masíčko a bramborové knedlíčky. A ještě kousek koláče od včerejška někde pro ně maminka vyštárala.

Koťičce a pejskovi to tuze chutnalo. Poděkovali dětem za oběd a šli spokojeně domů. „To jsme se na náš svátek a na naše narozeniny poměli!“ libovali si. „Takový dobrý oběd! A ani trošičku nás po něm břicho nebolí.“

Došli domů a ten veliký zlý pes tam ještě v houští hekal a naříkal. Oni šli po tom dobrém obědě spát a libovali si, jak se jim ten svátek a narozeniny přece jen nakonec vydařily.

A ten zlý pes po tom jejich dortu hekal a naříkal v tom houští ještě celých čtrnáct dní.

87

To kdyby pejskové a kočičky měli hračky, jistě že by s nimi zacházeli lépe než takové nepořádné děti.“

„To jistě,“ řekl pejsek. „A špatně by se svými hračkami zacházeli jen nepořádní pejskové a nepořádné kočičky. Také se někdy najdou nepořádní pejskové a kočičky, ale těch je málo a od dětí je to horší, protože děti by měly mít lepší rozum než malé kočičky a pejskové.“

A tak si pejsek s kočičkou povídali o nepořádných dětech, až z toho usnuli a spali až do rána.

Když se probudili, svítilo už krásně sluníčko a ani trochu už nepršelo.

„Je pěkně,“ řekli pejsek s kočičkou, „to půjdem ven.“ A jak tak chodili venku, tak slyšeli, jak někde něco tence pláče.

„Co to pláče, tak tenounce, není to nějaký ptáček?“ řekl pejsek.

„To nebude ptáček, ptáčkové ani nepláčou tak jemně,“ povídala kočička, „to snad pláče nějaký brouček, že se mu něco stalo.“

„Nebo to snad pláče nějaký motýl,“ řekl pejsek.

„Anebo třeba nějaká zlomená květinka,“ řekla kočička.

I hledali a hledali a koukali se dokola, odkud to tak tence pláče. A teď viděli, co to plakalo tak jemně a tenounce. Docela v koutě ve vysoké trávě – a ta tráva byla po dešti ještě mokrá – ležela pod kopřivami malá pa-

89

nenka. Někaké dítě tam tu malou panenku ztratilo nebo pohodilo a panenka tam ležela už několik dní, napršelo tam na ni, až měla šatečky celé mokré, hlavičku měla trochu natlučenou a měla hlad a trochu kašel a bála se tam tak sama.

„Proč tak pláčeš, malá panenko?“ ptali se jí pejsek s kočičkou.

A panenka řekla: „Já pláču, protože mně je líto, že mne moje holčička tady tak pohodila, ztratila a zapomněla a že mám hlad a že se mně tu stýská tak samotně.“

„Chudáčku, nám je tě také moc líto,“ řekl pejsek. „Ta holčička, to nebyla tvoje hodná maminka, když tě tu tak mohla pohodit a nechat. To se takovým malým děťátkům, takovým panenkám, jako jsi ty, nemá dělat, protože jsou malinké a nemohou si pomoci.“ A kočička řekla: „Viš co, nám je tě tak líto, my se tě ujmeme a vezmeme tě k nám, když ta tvoje holčička tě nechtěla.“

Pejsek a kočička vzali pohozenou panenku a opatrně si ji nesli s sebou domů. Panenka už neplakala a byla ráda, že už se nemusí bát tak sama v mokré trávě a v koprivách.

„Tak,“ radovali se pejsek s kočičkou, „teď máme naši panenku, tu jsme si našli, to bude teď naše děťátko!“

Kočička svlékla panenku z mokrých šateček, vyprala je, jak byly zamazané od hlíny, a dala je na sluníčko usu-

90

šit, aby zas byly čisté a suché. Pejsek uložil panenku do postýlky, aby se zahřála, a přinesl jí rohlíček a hrneček mléka. Panenka se najedla a pak v postýlce pěkně usnula.

Pejsek s kočičkou chodili po špičkách kolem, aby panenku neprobudili, a těšili se z toho, že teď mají svoje děťátko. A kočička řekla pejskovi: „Něco ti, pejsku, povím: teď, když máme tohle naše děťátko, tak se o ně musíme starat.“

„To budeme,“ řekl pejsek, „a budeme se o ni o mnoho lépe starat než ta její nehodná maminka, než ta nepořádná holčička, co tu panenku tak pohodila! Ta panenka se oude divit a bude se jí to líbit, jak se bude u nás mít dobře. My, panečku, ji nikde takhle nepohodíme!“

„A budeme ji držet pěkně čistounkou,“ řekla kočička. „To víš, my, kočičky, se pořád myjeme a češeme, to já si už u ní vezmu na starost. Ale oho, pejsku, na něco jsme zapomněli! Vždyť my pro ni nemáme žádné hračky a ona si přece bude chtít s něčím hrát. A kde my pro ni nějaké hračky vezmeme, když žádné nemáme?“

„Hm, to nemáme,“ řekl pejsek, „s hračkami to bude u nás těžká věc.“

„To bude,“ řekla kočička; „musíme o tom přemýšlet.“

Tak o tom pejsek s kočičkou přemýšleli, jak by přišli k nějakým hračkám pro tu panenku. Žádné neměli, udě-

92

lat hračky, to přece neuměli, to ani děti nedovedou, tak jak by to měli umět pejskové a kočičky, a ukrást potají nějaké hračky dětem, když si děti hrají, to ne, to by náš pejsek a kočička nikdy neudělali!

Pejsek přemýšlel a přemýšlel, až to vymyslel. „Už to mám!“ křičel radostně, „už jsem na to přišel!“

„Nekřič tak,“ šeptala kočička, „vždyť nám probudíš tu naši panenku, to naše děťátko.“

„Tak koukej, kočičko, já ti to povím,“ šeptal pejsek kočičce. „Přece zrovna včera jsme mluvili o tom, co děti mívají hraček a nedovedou si jich vážít, a co jich poházejí a poztrácejí. A zrovna dneska jsme našli tu pohozenou chudinku, malou panenku. A tak já budu hledat, jestli ještě nenajdu někde nějakou hračku, kterou děti také ztratily nebo pohodily, a tu dáme té naší panence!“

„Tak je to dobře,“ zaradovala se kočička, „tak jdi a koukej a hledej a snad někde najdeš nějakou pohozenou hračku, kterou bychom dali té naší panence.“

Pejsek šel, koukal, do všech koutů vlezl, všechno prošťáral, a to si, děti, ani nedovedete představit, co on tam všechno našel! To vy, děti, ani nevíte, jakých hraček jste už zkazily, poztrácely a pohodily! Vy na to hned zapomenete, ale pejsek je všechny našel. Tady v trávě našel míček, jinde našel ztracené formičky a bábovečky na pisek, a našel korálky, barevné kostečky a nějaké nádobí-

93

ko, které děti poztrácely, našel pohozená kamínka a židličku do kuchyňky, našel plno obrázků, a jednu pišťalku také našel, a také lžici a lopatku na písek, a našel poztrácené dřevěné domečky a stromečky, a nějaká dřevěná zvířátka taky našel, a našel toho tolik, že to ani unést nemohl.

„Jemine,“ tak se divil a radoval, „to bude mít ta naše panenka hraček!“ Donesl to všechno domů a kočička byla překvapená, co toho je. „Bože, co ty děti toho tak rozházejí a poztrácejí!“ spráskla pacičkama a řekla: „To já se také ještě půjdu podívat. To víš, pejsku, já umím proslídit a prosmejčit všechno, kam ani ty nevilleš. A jistě toho také dost najdu.“

Kočka šla, hledala, všechny koutečky prolezla a prosmejčila. A jéjej, děti, co ona toho ještě našla! Co vy těch hraček pohodíte, zapomenete a poztráćíte! Někde v plotě našla kbelíček a jinde pomačkanou kropící koněvku, v kopřivách našla pohozené kostečky ze stavebnice, v trávníčku našla střeívíčky a punčošky ztracené z všelijakých panenek, a našla také jednu knížku s pohádkou a obrázky a kapesníček, a barevné hadříčky našla a nitě, a jinde zas našla vyšíváníčko, a taky našla jehlu kulatou, nepíchavou, a našla jednu panenečku docela malinkou panence na hraní a míček s peříčky a barevné papírky a házećí kroužek a ještě k tomu nějaké nádobičko, no,

94

našla vám toho pohozeného a poztráceného, že to ani pobrat nemohla!

Donesla to všechno domů a bylo toho tolik, že si z toho mohla s pejskem udělat krám na prodávání hraček. A to všechno postavili kolem postýlky té pohozené panence. Panenka se probudila a měla velikou radost, když kolem sebe viděla tolik hraček, a moc se jí to u pejska a kočičky líbilo. Hrála si a hrála, hrála si s kočičkou a pejskem se všemi těmi hračkami a bylo jich tolik, že si ani dost se všemi vyhrát nemohla. Pejsek a kočička jí dali jméno Járinka a měli ji moc rádi a ona měla zas moc ráda je; tak se tam u nich dobře měla, že na svou dřívější maminku, na tu nepořádnou holčičku, která jí do kopřiv hodila, ani už nikdy nevzpomněla. A na všechny ty hračky, které jí pejsek s kočičkou našli, dávala pěkně pozor, žádnou z nich nezkazila, žádnou nikde nezapomněla, neztratila, ani nepohodila.

A tak to tedy bylo, že ubohá pohozená panenka měla ze všech dětí a panenek na světě nejvíc hraček.

98

nenku Járinku, co jsme ji našli a co jsme se jí ujali, aby nás tam bylo víc.“

Tak vzali panenku Járinku za ručičky a šli na návštěvu k Věře a Jendovi. Jenda a Věra měli kašel a rýmu, a tak nesměli ven, byli doma a měli zavázané krčky a měli dlouhou chvíli.

„Já ti něco povím,“ řekl cestou pejsek kočičce, „na co si budeme s těmi dětmi hrát. Zahrajeme jim nějaké divadlo.“

Přišli k dětem; Věra a Jenda seděli v postýlce a hádali se, že si už na všechno hráli, a na co by si ještě měli hrát.

„Nazdar, děti!“ řekli pejsek a kočička. „My vám jdeme hrát divadlo.“

Věra a Jenda z toho měli radost, usadili se pěkně v postýlce a čekali, až pejsek s kočičkou začnou hrát.

„Až začneme, tak uděláme cilililink,“ řekli pejsek s kočičkou a radili se, jaké divadlo budou hrát.

A kočička řekla: „Já budu královna a ty, pejsku, budeš král a panenka Járinka - to bude potom princezna, naše dceruška.“

Tak si uvázali na krk zástěry, aby měli královské pláště s vlečkou, a navěsili si na sebe pentličky a nádherně se v tom procházeli. Pak si sedli na židličky, a že budou jako pít kafičko. Ale pejsek vzdychl a řekl: „Já, královno, dnes nebudu pít žádné kafičko, protože jsem smutný.“

100

JAK HRÁLI DIVADLO A NA MIKULÁŠE CO BYLO

Pejsek s kočičkou si chtěli venku zahrát s dětmi, ale žádné děti venku nebyly.

„Co to?“ podivil se pejsek, „že nejsou venku žádné děti. Kdepak je Pavlíček a Věra, Jenda a Slávek, Pepík a Helenka, kdepak je Zorka a Jirka a Mirko a kdepak je Otík a Alenka a Boženka a ty všechny ostatní?“

„Kde by byly?“ řekla kočička. „Cožpak to nevíš? Je přece škola, jsou ve škole, ty menší jsou ve školce a ty větší už v I. a II. třídě.“

„Aha,“ povídal pejsek, „já jsem zapomněl, že dnes není neděle.“

„Ale Jenda a Věra ve škole nejsou,“ řekla kočička. „Oni mají kašel a rýmu a musejí být doma.“

„Jenda a Věra?“ podivil se pejsek. „To jsou hodné děti, ty mám zrovna rád. Víš co, kočičko, půjdeme k nim na návštěvu a nějak je potěšíme, když nemohou jít ven.“

„Dobře,“ řekla kočička. „A vezmeme s sebou naši pa-

99

„A proč jsi smutný, králi?“ ptala se ho kočička.

„Jsem králem zlaté země a stříbrné země a diamantové země za desíti horami, za desíti řekami a za mořem modrým, žlutým i zeleným, ale nemáme žádnou dceru, žádnou královskou princeznu, a králové mají mít dcery princezny, a proto jsem smutný.“

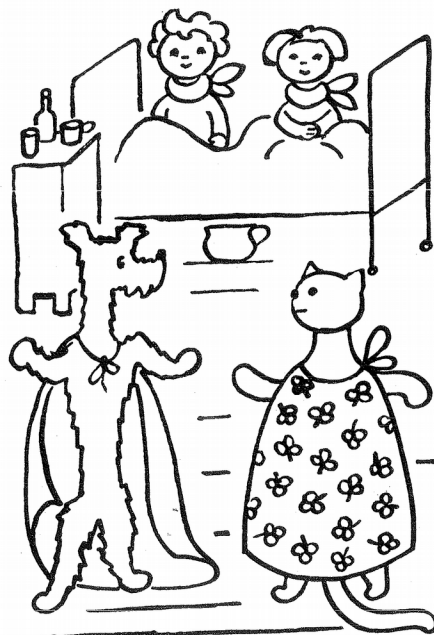
„Já ti, králi, něco poradím,“ řekla kočička. „Já vím o jedné královské dceři. Je to v bílé zemi, daleko, až za černou zemí, tak já tam pojedou automobilem a tu dceru tam pro nás koupím.“

A teď kočička vzala škatuli, to byl jako kufríček, a dělala, jako že jede automobilem a že odjela. Pejsek zůstal královsky sedět a pil jako to kafíčko a pořád říkal, že se na tu princeznu, na tu dcerušku, moc těší.

Kočíčka dala do škatule panenku, udělala: „Tutututú!“ a přijela. „Tady jsem, pejsku, přivezla tu dcerušku, tu princeznu, sto korun jsem za ni musela dát.“

„Já nejsem pejsek, já jsem král,“ řekl pejsek, „vždyt to přece víš, a ty jsi královna.“ Pak vzal panenku do náručí a choval ji a radoval se velmi, že teď už mají dcerušku, královskou princeznu. „Musíme ji dobře vychovat,“ řekl, „to víš, královno, taková královská princezna musí být dobře vychovaná. Dáme ji naučit všemu, i hrát na piano a vařit.“

„Cilililink,“ udělala kočička a řekla dětem: „To je teď

102

zatím konec divadla, ale pak zas zazvoníme a budeme hrát dál.“

Pejsek s kočičkou si vlezli do kouta a radili se, jak to divadlo budou zas hrát dál.

Sundali si královské pláště, kočička si uvázala na hlavu šátek a pejsek vzal přes sebe kus starého hadru. Pak udělali: „Cilililink!“ a zas bylo divadlo.

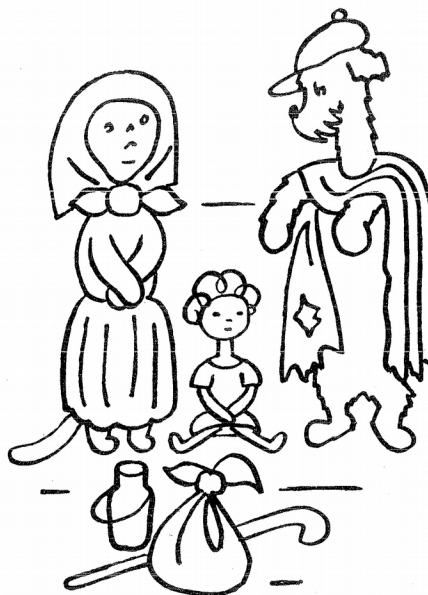
„Teď už nejsem král a kočička královna,“ ohlásil pejsek dětem, „my jsme teď zchudli.“

„Tak už nejsi král a já královna,“ začala povídat kočička. „Teď jsme zchudli a ty jsi chudý chalupník a já chudá chalupnice. Co budu vařit, milý muži, když ani chleba nemáme? A co budeme dělat s naší dcerou, když ji nemůžeme uživit?“

„Víš co,“ řekl pejsek, „to ji musíme zavést někam do lesa, snad se jí někdo ujme.“

Vzali panenku a vedli ji jako někam do lesa a přitom dělali, že pláčou. „My ji přece nezavedeme do lesa, třeba by ji tam sežral vlk,“ řekl pejsek. „Jestli potkáme nějaké hodné lidi, tak jim ji prodáme, třeba by mohli nějakou dcerušku potřebovat.“

Vedli panenku k postýlce, co byly děti. „Teď vy taky musíte hrát s námi divadlo,“ řekla kočička Jendovi a Věře. „Vy teď potřebujete nějakou dcerušku a vy ji od nás koupíte.“

104

„Tady jsou nějakí lidé,“ zvolal pejsek, když došli s panenkou k postýlce a Věře a Jendovi. „Hej, pane, hej, paní, nepotřebovali byste dcerušku?“

„I třeba bychom potřebovali,“ řekla Věra, „právě nějakou hledáme.“

„A co umí ta dcera?“ ptal se Jenda.

„No, umí všechno,“ řekl pejsek. „Umí vařit a poklízet a prát prádlo, a kotrmelce umí dělat taky.“

„Takovou bychom mohli potřebovat,“ povídaly děti.

„A co umí ještě?“ vypyťovala se Věra.

„Moc věcí,“ odpověděla kočička. „Ona umí spát a papat, hopsat, sedět a ležet, a taky i po zdi umí lézt, když se jí pomáhá.“

„A když při tom spadne, tak ani nepláče,“ řekl pejsek.

„Takovou právě hledáme,“ prohlásily děti. „A co stojí?“

„Nic,“ řekl pejsek. „Dáme vám ji zadarmo, když ji budete mít rádi.“

Děti měly panáčka v červených a modrých šatech, ten, řekly, bude princ, daly mu tu panenku za ženu a udělaly svatbu. Na svatbu si pejsek s kočičkou zas oblékli zástěry, to byly královské pláště, a byli zas král a královna.

Tak si pejsek s kočičkou zahráli s dětmi na divadlo a za týden už byly děti docela zdravé a směly ven. To bylo zrovna svatého Mikuláše.

A Jenda řekl Věře: „Poslouchej, Věrko, musíme se to-

mu pejskovi a kočičce nějak odvděčit, že nám přišli zahrát divadlo, když jsme byli nemocní. Víš co, já se ustrojím za Mikuláše a ty za anděla a půjdeme tak k pejskovi a kočičce a něco jim přineseme.“

A tak si vzali Jenda s Věrou na sebe bílé zástěry a sukně a Jenda si udělal z vaty bílé vousy, aby byl Mikuláš, a z papíru vysokou čepici a šli. Čerta s sebou neměli, že by se ho pejsek s kočičkou příliš lekli.

Děti zaklepaly a vešly k pejskovi a kočičce a těšily se, jak se budou pejsek s kočičkou divit, že k nim jde anděl a Mikuláš. Ale zatím se obě děti překvapily a udivily ještě víc. Nebyl tam žádný pejsek s kočičkou, ale byl tam už také jeden anděl a Mikuláš. Děti se moc lekly a řekly si: „Jéjéj, tady je anděl a Mikuláš a my jsme také anděl a Mikuláš, a kde je pejsek a kočička?“

Kdepak by si děti pomyslyly, že pejska a kočičku také napadlo ustrojit se za anděla a Mikuláše! Pejsek s kočičkou si to vymyslili, že půjdou překvapit děti. Zrovna se ustrojili za anděla a Mikuláše, už chtěli jít, a teď k nim přišel také anděl a Mikuláš.

A teď všichni dohromady se nemohli poznat a nevěděli, co dělat. Děti chtěly utéci, jak se lekly, a pejsek s kočičkou honem chtěli vlézt pod postel. Ale teď viděl pejsek, jak tomu Mikulášovi čouhají z bílé sukně nohy v bačkorách zrovna takových, jaké nosí Jenda, a anděl že

má Věrčiny střevice. A Jenda zas viděl, co to? že tamten Mikuláš má chlupaté pejskovy tlapy a že ten druhý anděl má tlapičky jako kočka. „Ale, vždyť je to pejsek a kočička,“ vykřikl, „my jsme Jenda a Věra!“

A teď když se poznali, že to nejsou žádní opravdoví Mikulášové, ale Jenda a pejsek, a žádní opravdoví andělé, ale Věrka a kočička, tak se tomu museli smát, až jim samým smíchem vousy spadly. A pak si rozdali dárky. Pejsek pro Jendu fíky a kočička dala Věrce datle. Jenda dal pejskovi malého pejska na hraní a Věrka dala kočičce malinkou kočičku, a tak byli všichni spokojeni, jak jim to všem na toho Mikuláše tak dobře dopadlo.

3. Analiza prijevoda

Što bi značilo prevoditi? Različiti teoretičari daju različite odgovore na ovo pitanje. Jean-René Ladmiral (2007: 31) prijevod definira kao *poseban slučaj jezičnoga podudaranja: svaki oblik „međujezičnog posredovanja“ koji omogućuje prijenos informacija između osoba koje govore različitim jezicima*. Za Gerarda Gennettea prevoditi znači „reći istu stvar na nekom drugom jeziku“ (prema Eco 2006:10), dok Umberto Eco (2006: 10) polazi od teze kako je prijevod samo „otprilike isto“, odnosno rezultat pregovaranja. Smatra da *prevoditi znači razumjeti unutarnji sustav nekog jezika i strukturu nekog teksta danog u tom jeziku, i stvoriti dvojnika tekstualnog sustava koji, s izvjesnom diskrecijom, može kod čitatelja proizvesti slične učinke, i na semantičkom i sintaktičkom, i na stilističkom, metričkom i fonosimboličkom planu, a isto tako i emotivne učinke kojima je težio izvorni tekst* (Eco 2006: 16). Prema Jiříju Levýju (1982: 25) *prevođenje je prijenos informacije, točnije rečeno prevoditelj dešifrira informaciju originalnog pisca - sadržanu u tekstu njegovoga djela, prepričavajući je u sistemu svoga jezika; a informaciju sadržanu u njegovom tekstu – nanovo dekodira čitatelj prijevoda*. Zbog toga ističe važnost prevoditeljskog trojedinstva - poznavanje jezika s kojeg prevoditelj prevodi, jezika na koji prevodi te predmetni sadržaj prevedenog teksta, odnosno realije mjesta i vremena, individualne osobnosti autora ili odgovarajuće oblasti stručne literature.

Levý (1982: 35 - 60) navodi tri glavne faze prevođenja kao stvaralačkog procesa. Prva faza je shvaćanje originala koja zahtijeva od prevoditelja da bude ponajprije dobar čitatelj. Pravilno čitanje teksta zahtijeva svjesniji pristup djelu kako bi se postiglo filološko razumijevanje teksta, stilske činitelje jezičnog izraza te smisao pojedinih jezičnih sredstava. U drugoj fazi, interpretaciji originala, prevoditelj odabire jednu od užih semantičkih jedinica koja izražava samo dio smisla jer mu materinji jezik često ne dopušta da se izrazi onako široko i mnogoznačno kao što mu to omogućava jezik originala. Treća faza je prestilizacija originala koja od prevoditelja zahtijeva da bude umjetnik riječi, stilista budući da lingvističke mogućnosti dvaju jezika nisu „ekvivalentne“.

Ksenija Premur (2005: 58-60) navodi kako se pred prevođenje postavlja zahtjev za ekvivalentnošću izvornog i prijevodnog teksta. Za razumijevanje djelomičnih ekvivalenata neophodan je kontekst, a potpuni ekvivalenti su vrlo rijetki i ne mogu služiti kao smisleni orijentiri u procesu prevođenja. S time se slaže i Maslina Ljubičić (2000: 228) koja kaže da se

ekvivalenciju između tekstova može uspostaviti zahvaljujući poznavanju izvanjezične realnosti iz koje je proizašla poruka priopćena u izvorniku oslanjajući se na kontekst. Ljubičić (2008: 142) upozorava da nas *forma jezika s kojega prevodimo počesto navodi na kalkiranje, pri čemu kroz mrežu jednoga jezičnoga sustava preslikavamo poruku u drugi sustav. Svjesni toga, vrsni poznavatelji jezika stalno su na oprezu da ne podlegnu ropskome prijevodu, odnosu utjecaju jezika s kojim su u dodiru.*

Eco (2006: 158) naglašava da se prijevod odnosi na prijelaz između dva jezika, dvije kulture i dvije enciklopedije te da prevoditelj mora voditi računa kako o jezičnim pravilima tako i o kulturalnim elementima. Stojić, Brala-Vukanović i Matešić (2015: 94) smatraju da su književni prevoditelji pronositelji dijaloga kultura jer u svoj jezik unose znanja o književninama drugih jezično-kulturnih zajednica i javnosti predstavljaju djela koja iz različitih kulturnopovijesnih razloga nisu pravodobno prenijeta u javnost. Ivo Andrić navodi *Sa magijom ponekad graniči i na prave podvige liči rad dobrog prevodioca... Prevodioci su najbolji tumači i posrednici u ovom oduvek podjeljenom svijetu. Ako su danas narodi i ljudi bliski jedni drugima, i ovoliko koliko jesu, za to treba... zahvaliti prevodiocima* (prema Levy 2008: V).

Levý (1982: 15) smatra da je prevoditelj zapravo pisac svoga vremena i naroda, a njegov prijevod je izraz njegove individualnosti. Prevoditelj ne bi trebao ni idejni ni estetski realizirati svoju zamisao intervencijom u tekst, skraćujući ili dopunjujući original jer to više nije prijevod već prerada (Levý, 1982: 54.) Eco (2006: 19) pak tvrdi da u prevođenju vrijedi prešutno pravilo koje nas pravno obvezuje na poštivanje tuđih riječi, ali pravno gledano teško je ustvrditi što se time podrazumijeva u trenutku u kojem se prelazi s jednog jezika na drugi. Odnos između originala i prijevoda ne sastoji se u jedinstvu sadržaja i forme originala već u konkretizaciji tog jedinstva u svijesti primaoca, odnosno dojma i djelovanja na čitatelja (Levý 1982: 110). Proces prevođenja ne završava stvaranjem prijevodnoga teksta, a tekst nije konačan cilj prevoditeljskog posla. Cilj prijevoda je određeni sadržaj što ga taj tekst nudi čitatelju jer *prijevod kao i original vrši svoju društvenu funkciju samo onda kada ga čitaju* (Levý 1982: 34).

Književni su prijevodi slobodniji od drugih vrsta tekstova, no to ih ne čini jednostavnijima jer prevoditelj usmjerava pozornost i na jezik i na druge elemente koje književno djelo čine umjetničkim štivom. Književni, poetski modificirani jezik odlikuje se

visokim stupnjem individualnosti i originalnosti te odstupanjem od jezičnih norma zbog čega književno prevođenje nije samo puklo prebacivanje teksta iz jezika u jezik. Prevoditelj mora imati određene kompetencije kao književni senzibilitet i poznavanje književnosti (znanost o književnosti, književnu kritiku i teoriju te povijest književnosti određene zemlje). Prijevodom se osim kulture i umjetnosti prenose i umjetnički izričaj autora djela i relevantne stilske formacije. Valja imati na umu da književnost i u prijevodu treba ostati umjetnost (Stojić, Brala-Vukanović i Matešić 2015: 96-98).

Prevoditelj bi trebao sagledati književno djelo kao poznavatelj kodova dvaju ili više kultura koristeći svoje dvojezično ili višejezično znanje te protumačiti jezičnostilske istančanosti na sintagmatskoj i paradigmatičkoj razini unutar književnoumjetničkoga diskursa (Stojić, Brala-Vukanović i Matešić 2015: 93). Premur (1998: 165) kaže da *u književnom prevođenju ponajbolje dolazi do izražaja stvaralački čin prevođenja u kojem prevoditelj nije samo posrednik u prenošenju znakova jednog koda u drugi kod, već i samosvojni stvaratelj koji prema tezauru znanja i dubinskog razumijevanja smisla teksta, kao i osjećaju za stilističke osobitosti književnog izričaja u stranom i ciljnom jeziku preoblikuje izvornik u podjednako stvaralački obojeno književno djelo u ciljnom jeziku.*

U ovom dijelu slijedi analiza prijevoda zbirke pripovijedaka Josefa Čapeka *Pripovijetke o psiću i maci*. Iznijet ću problematiku prevođenja nepodudarnih elemenata jezika i kulture, onomastike, arhaizama, onomatopejskih izraza, frazema i zamjenica.

3.1. Nepodudarni elementi jezika i kulture

Poteškoće pri prevođenju pojavljuju se *kada u ciljnom jeziku ne postoje ekvivalenti izrazima iz polaznog jezika*, ne postoje isti koncepti ili se leksička sredstva razlikuju formalnim i/ili semantičkim obilježjima (Stojić, Brala-Vukanović i Matešić 2015: 141). Poznavanje običaja, normi i konvencija govornika ciljnog jezika znatno pridonosi kvaliteti prevođenja i sporazumijevanja. Način na koji će prijevod biti percipiran u određenoj ciljnoj kulturi ovisi o sposobnosti prevoditelja (Stojić, Brala-Vukanović i Matešić 2015: 28, 30). Češki jezik sadrži grafeme koji su nepostojeći u hrvatskom jeziku i teško prevodivi. Eco (2006: 289) govori kako si prevoditelji nekada mogu dopustiti djelomičnu preradu originala *kako bi ostali vjerni dubinskom značenju ili učinku koji je tekst trebao proizvesti.*

U prvom primjeru pojavljuju se riječi s grafemom „y“ („tvrdo i“) te grafemom „i“ („meko i“): *Jenomže ted' nevím, mám-li to napsat s měkkým i nebo s tvrdým y*. U hrvatskom jeziku ti grafemi ne postoje, ali bilo ih je nužno prevesti. Tako smo umjesto „y“ odlučili upotrijebiti „č“ popularno zvano „tvrdo č“, a umjesto „i“ „ć“, odnosno „meko č“ pa hrvatski prijevod gore navedenog primjera glasi: *Samo što ne znam, trebam li to napisati sa č ili ć*.

Međutim sada dolazimo do drugog problema. „*Když myslíš, napišu tedy měkké i,*“ *řekl pejsek a podepsal se písek*. Ova rečenica ima smisla na češkom budući da od riječi „psič“ nastane riječ „pijesak“, ali kako ju prevesti na hrvatski i ukazati na tako veliku pogrešku? Shvativši da se radi o pravopisnoj grešci, odlučili smo se za sljedeće rješenje iako se tako gubi doza komičnosti prisutna u originalu: „*Dobro, napisat ću onda č*“, *řekao je psič i potpisao se sa psič*.

Rješivši i taj problem, pojavio se novi. U ovom djelu pronalazimo i elemente općečeškog jezika (*obecná čeština*). Na primjer, pridjev umjesto nastavka „ý“ ima nastavak „ej“: *Psát se přece musí jemnou řečí, a tak se mně zda, jako se nemá psát černej nebo zelenej, štěkavej, že se asi v jemné řeči nemá také psát pejsek*. Kada bismo doslovno preveli ovu rečenicu ona na hrvatskom ne bi imala smisla. Nastavak „ej“ u hrvatski smo prenijeli kao „ê“. Sukladno tome prijevod glasi: *Ipak se mora pisati književnim jezikom, a meni se čini da kako se ne smije pisati ljubičasta ili narančasta, prigovarač tako se u književnom jeziku ne smije pisati ni psič*.

Uzevši u obzir kako se radi o zbirci pripovijedaka za djecu, u ovom djelu ima podosta deminutiva. Navest ćemo nekoliko primjera pa tako i onih za koje u hrvatskom standardnom jeziku ne postoji odgovarajući ekvivalent. Prvi primjer glasi: *Tak to taky byste měl, pane Čapek, do těch vánočních novin napsat, aby děti netahaly psy za ouška a nešlapaly jim na tlapičky*. Nismo imali proteškoća s prijevodom deminutiva „tlapička“, odnosno „šapica“, već s riječi „ouško“⁵ koja je deminutiv riječi uho. Na hrvatski standardni jezik može se prevesti samo opisno kao „malo uho“. Stoga u ovom primjeru nismo upotrijebili deminutiv: *I to biste trebali napisati u tim božićnim novinama, gospodine Čapek, da djeca ne vuku pse za uši i ne staju im na šapice*. Isti je slučaj i s deminutivima u idućem primjeru: *Vzali mouku, mlíčko a vajíčko a míchali to dohromady*. Riječ „mlíčko“⁶, deminutiv riječi mlijeko, i „vajíčko“, deminutiv riječi jaje, prevedeni su ovako: *Uzeli su brašno, mlijeko i jaja i sve to pomiješali*.

Sljedeći primjer je posebno zanimljiv zbog neuobičajenih odmilica koje se ne mogu pronaći u rječnicima: *Pojď, pejsku, můj chudáčku, moje nynyny, ty můj pišulko a pišulánku,*

5 Slovník spisovného jazyka českého

6 ibid

můj pišiši a pišišišínku, ty můj broučku zlatý, pojd', ty moje ubohá pišišindo, já tě vezmu domů a zavážu ti tlapičku, aby tě ta bolístka tak nebolela!. Odlučili smo smisliti hrvatske inačice te smo ih preveli ovako: *Dođi, dođi , psiću, moj siroti, moje ninanu, pisaru moj i pipisalo, bubice moja zlatna, dođi mi moja uboga pisalice, vodim te kući i zamotat ću ti šapicu da te ta ranica ne boli toliko!*.

Kulturalne razlike u ovoj zbirci vidljive su u proslavama blagdana. Treća pripovijetka ove zbirke je *Jak pejsek s kočičkou slavili 28. října*. Prosječni hrvatski čitatelj neće znati što Česi slave 28. listopada zbog čega je naslov preveden ovako: *Kako su psić i maca slavili 28. listopada, Dan češke državnosti*. Premur (2005: 189) navodi kako se transformacija dopuna često uvodi na *mjestima nacionalnih ili vremensko-prostornih realija polazišnog jezika koje ne nalaze adekvata u ciljnom jeziku, te je stoga prijevod po nužnosti i svojevrsan oblik tumačenja ili objašnjenja, koje je nužno da se približi izvorni značaj*. Levý (1982: 147) smatra da je osnovna prevoditeljeva težnja istumačiti djelo domaćem čitatelju, to jest učiniti ga razumljivim, dostupnim čitateljskoj percepciji.

Razlike se pojavljuju i u tipičnim blagdanskim jelima. Naime Česi za Uskrs peku kruh koji se naziva „mazanec“⁷ što na hrvatski možemo prevesti kao „pinca“⁸, tipičan uskrsni kruh Dalmacije i Istre, no uglavnom se ne priprema u kontinentalnom dijelu Hrvatske: *Ale to vám povídám, ne abyste mně tam pak vypili mléko a snědli mazanec a telecí s nádivkou!*, hrvatski prijevod: *Ali upozoravam vas, nemojte mi popiti mlijeko i pojesti pincu i punjenu teletinu!*“ Za Božić pripremaju kruh zvan „vánočka“⁹: *Tak tedy pan Čapek dal kočičce za dobrou radu kus vánočky a – protože jsou Vánoce – k tomu měchýř z ryby*. Za taj termin u hrvatskome nema adekvatnog prijevoda pa ga prevodimo opisno: *Tako je gospodin Čapek za dobar savjet maci dao komad božićnog kruha i – zato što je Božić – riblji mjehur*.

Josip Kekez definira usmenu književnost kao *najstariji i najdugotrajniji oblik umjetničkoga stvaranja jezičnim medijem*. Usmenoknjiževni retorički tekst nekoga uvjerava u nešto, uvježbava umijeće govorenja ili se temelji na asemantičkim svojstvima jezika. Jedan od takvih tekstova je i brojilica koja nabraja stanovite zvukovne elemente ostvarujući ritmičko-akustičko-muzički ugođaj te izvan toga nema nikakav drugi sadržaj. Asemantičan je oblik pa osim slučajnih ili namjernih etimoloških podudarnosti upotrebljava i nizove stranih ili nerazumljivih, ali ipak zvonkih i rimovanih riječi (prema Škreb, Stamać 1983: 175, 214, 217).

7 mazanec 1. uskrsni kruh od pšeničnog brašna, okrugla oblika, s rezom u obliku križa na vrhu

8 pinca reg. kolač u obliku okruglog kruha od brašna, maslaca, jaja i šećera (ob. prigodni kolač za Uskrs); pogača, sirnica

9 vánočka 1. ispleten kruh duguljasta oblika napravljen od dizanog tijesta i peče se uglavnom za Božić

Kada je psić zastao poigrati se s dječacima na putu do Domažlica oni su izgovarali sljedeću brojilicu:

*Entle pentle šuparýna
obrštejna rozmarýna
viky liky pumprliky
alec palec kotrmelec ven.*

Po navedenoj definiciji ova brojilica je asemantična i nemoguće ju je doslovno prevesti na hrvatski pa je potrebno *podvođenje*, odnosno zamjena domaćom analogijom (Levý 1982:

104): *En, ten, tini,
sava, raka, tini,
sava, raka, tika, taka,
bija, baja, buf.*

Brojilica djevojčica s kojima se igrala maca: *Anděle panděle pikùm her*

*osmetarče osmeher
šecha plechá olevajner
činky linky ven.*

također je zamijenjena hrvatskom inačicom jer kako kaže Walter J. Ong: *da bi tekst bio raspoznatljiv i prenio svoju poruku, moramo ga vratiti u zvuk, izravno ili neizravno, bilo doista u vanjskom svijetu ili u slušnoj imaginaciji.*“ (prema Biti 2000: 551):

*Eci, peci, pec,
ti si mali zec,
a ja mala vjeverica,
eci peci pec.*

3.2. Onomastika

Prema Hrvatskom pravopisu (Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje 2013: 70-71) *način pisanja stranih imena ovisi o pismu kojim je ime izvorno napisano, vremenu preuzimanja imena, stupnju poznatosti i udomaćenosti u hrvatskome jeziku te jeziku posredniku. Stoga je nemoguće dati jasna i jednoznačna pravila koja se mogu primijeniti na sve slučajeve. Osobna imena i imena gradova iz jezika koji se služe latinicom (osim egzonima i onih imena koja se zapisuju prema izgovoru) i imena nekih pokrajina, saveznih država i drugih teritorijalnih sastavnica iz jezika koji se služe latinicom pišu se izvorno, to jest onako*

kako se pišu u jeziku iz kojega su preuzeta. Imena iz jezika koji se služi pismom koje nije latinično pišu se prema određenim transliteracijskim pravilima.

Pravopis autora Badurina, Marković, Mićanović (2008: 233) navodi pravila transkripcije čeških stranih imena: *d'* -> *dj*, *d(i)* -> *dj*, *ě* -> *je*, *ch* -> *h*, *ň* -> *nj*, *n(i)* -> *nj*, *ř* -> *rž*, *ť* -> *tj*, *t(i)* -> *tj*, *ů* -> *u*, *y* -> *i*, a u poznatijim imenima se suglasnici *d'* i *d(i)*, *ť* i *t(i)*, *ň* i *n(i)*, *ř* transkribiraju i kao *d*, *t*, *n*, *r*.

Levý (1982: 110) navodi kako se prevođenjem ne mogu sačuvati svi elementi originala, ali prijevod mora izazvati kod čitatelja dojam, iluziju povijesne i nacionalne sredine zbog čega se u ovom prijevodu poštuju pravila pravopisa Instituta za hrvatski jezik. Sva osobna imena navedena u originalu: *Kdepak je Pavlíček a Věra, Jenda a Slávek, Pepík a Helenka, kdepak je Zorka a Jirka a Mirko a kdepak je Otík a Alenka a Boženka a ty všechny ostatní?* napisana su u svom izvornom obliku: *Pa gdje su Pavlíček i Věra, Jenda i Slávek, Pepík i Helenka, pa gdje su Zorka i Jirka i Mirko i gdje su Otík i Alenka i Boženka i svi ostali?*

Naslovi dviju pripovijedaka u sebi nose imena čeških gradova Nymburka i Domažlica: *O pejskovi a kočičce, jak psali psaní děvčatům do Nymburka* i *O klucích z Domažlic*. Ostavljeni su u izvornom obliku, ali su pobliže određeni apozicijom „grad“ kako bi hrvatski čitatelji znali da se radi o češkim gradovima.: *O psiću i maci, kako su pisali pisma djevojčicama u grad Nymburk* i *O dječacima iz grada Domažlice*.

3.3. Arhaizmi

Ova zbirka pripovijedaka sadrži mnogo arhaizama, to jest starinskih riječi i izraza koji su se upotrebljavali u prošlim razdobljima jezičnog razvoja (Hrvatski jezični savjetnik 1999: 296). Moramo uzeti u obzir da je napisana 1929. godine kada su te riječi još uvijek bile u uporabi. Psić i maca spremali su se okupati: *Nanosili si do necek vody a vzali si na to valchu*. Rječnik (*Slovník spisovného jazyka českého*) definira riječ „necky“ kao: *izdužena drvena posuda, gore šira, za ručno pranje rublja ili za izradu tijesta (pekar)* koja bi se mogla prevesti kao „korito“¹⁰, dok je riječ „valcha“ definirana kao *daska valovite površine (limene) za ručno pranje rublja*. U kajkavskom narječju takva daska se naziva „riflača“ no taj pojam bi bio nerazumljiv stanovnicima ostalih dijelova Republike Hrvatske pa smo se odlučili za opisni

¹⁰korito sr 1. posuda za kupanje, pranje rublja, pojenje i hranjenje stoke, ob. drvena 2. oblik tla nastao protjecanjem rijeke ili potoka; tok 3. trup čamca ili broda (Hrvatski jezični portal)

prijevod „daska za ribanje“. Prijevod cijele rečenice glasi: *Donijeli su si vodu za korito i uzeli su dasku za ribanje.*

Druga pripovijetka ove zbirke je *Jak si pejsek roztrhl kat'ata*. Riječ „katě“ je u češkom rječniku¹¹ označena kao zastarjela, a kao novija varijanta navodi se „gatě“ - hlače muške narodne nošnje ili muške hlače uopće, gaće. Termin je preveden jednostavno „hlače“ jer nije potrebno naglašavati da su hlače muške budući da je naznačeno da se radi o psiću: *Kako je psić poderao hlače.*

U trećoj pripovijetki psić i maca raspravljaju o tome kako bi mogli glumiti princa i princezu pa maca kaže: *Ale kdybych chtěla, mohla bych třeba panu Čapkovi říci, že já jsem zakletá princezna a ty blechy že jsou zakleté komorné.* Izraz „komorná“ definiran je kao *osobna sluškinja dame u gospodskim domovima*¹² za koji u hrvatskome nema drugog termina osim onog opisnog, pa je češki izraz skraćen i preveden kao „služavka“¹³: *Ali kada bih htjela, mogla bih, možda, reći tom gospodinu Čapeku da sam začarana princeza i da su te buhe začarane služavke.*

U idućem primjeru pojavljuje se riječ „Šéfárna“: *V zemi, která se jmenuje Redakce, panuje zlý obr jménem Klíma, jenž sídlí za devaterými dveřmi v jeskyni, která se zove Šéfárna.* Kada bismo ju ostavili u izvornom obliku, hrvatski čitatelj ne bi shvatio njezin smisao, pa smo ju preveli kao „Šefaonica“, pod pretpostavkom da je Čapek mislio na mjesto gdje radi šef, na njegov ured: *Zemljom koja se zove Uredništvo vlada zli div po imenu Klíma koji živi iza devet vrata u spilji koja se zove Šefaonica.*

Maca se igrala skrivača s djecom: *Skrčila se někde, že z ní ani ocásek nebylo vidět, všude vlezla, všude se provlekla, a ještě se vám, darebnice, po těch holčičkách šelmovsky koukala, jak ji nadarmo hledají. Kdepak s kočkou by se mohl někdo v schovávání měřit!* Diskutabilan izraz u ovom je primjeru „darebník“ čija je suvremena inačica „darebák“¹⁴ sa značenjem *loš, zao čovjek, nitkov*¹⁵, *lopov*¹⁶; *(o djeci) deran*¹⁷, *fakin*¹⁸, *nestáško*¹⁹. Osnovno značenje te riječi u hrvatskome jeziku ima prenegativnu konotaciju, dok od sekundarnih značenja koja se odnose na opisivanje djece u kontekst se najbolje uklapa riječ „fakin“, to jest

11 Slovník spisovného jazyka českého

12 ibid

13 služavka *ona koja služi u tuđoj kući (u kući u kojoj ujedno i stanuje); kućna pomoćnica, sluškinja* (Hrvatski jezični portal)

14 Slovník spisovného jazyka českého

15 nitkōv *hulja, nečastan čovjek* (Hrvatski jezični portal)

16 lópov *onaj koji krade, onaj koji to čini tajno i bez upotrebe sile; kradljivac, tat, varalica* (ibid)

17 dëran *pejor. neodgojen dječak* (ibid)

18 fākīn 1. *onaj koji radi sitne nepodopštine; berekin, deran, mangup* 2. *reg. nosač, služnik, poslužitelj, trhonoša* (ibid)

19 nestáško *razg. onaj koji je nestašan* (ibid)

„fakinka“ budući da je riječ o maci: *Sklupčala se negdje da joj se nije vidio ni repić, svugdje se uvukla, svuda se provlačila i još je, fakinka, vragolasto gledala kako ju djevojčice uzalud traže.*

3.4. Onomatopejski izrazi

Krešimir Bagić (2012: 211) kaže da je onomatopeja figura dikcije u kojoj se stvaraju riječi i spojevi riječi koji glasovnim sastavom prikazuju označeno biće, pojavu ili senzaciju. Predmet glasovnog oponašanja mogu biti zvukovi iz prirode, glasanje životinja te zvukovi različitih strojeva i naprava. Postoje tri tipa onomatopejskih izraza: interjekcije, onomatopejske riječi i pjesničke onomatopeje. Koncentrirat ćemo se uglavnom na interjekcije odnosno uzvike stvorene *izravnim oponašanjem šumova, krikova, zvukova koji okružuju čovjeka* (ibid) s kojima smo imali problema prilikom prevođenja. Naime svaki jezik ima svoj vlastiti glasovni sustav i vlastite artikulacijsko-akustičke posebnosti zbog čega interjekcije variraju od jezika do jezika (Bagić 2012: 212).

Na Dan češke državnosti psić i maca su se vraćali iz trgovine: *Kočka dělala miminko, držela praporek v tlapičce, mávala si s ním a říkala „ňoňoňoňo“ a pejsek ji donesl domů.* Izraz „ňoňoňoňo“ u ovom bi kontekstu trebao označiti oponašanje nerazumljivog glasanja malog djeteta pa hrvatski prijevod glasi: *Mačka se pretvarala da je beba, držala je zastavicu u šapici, mahala s njom i govorila „njanjanjanja“ te ju je psić odnio kući.*

Idući primjer je bio poprilično kompleksan za prevesti jer je psić pokušavao oponašati glasanje mačke, a maca glasanje psa:

“Koukej: Rrrrrr! Hňauf! Hňaf! Hňaf! Hňaf!”

“I kdežpak! to není žádně mňoukání,” smála se kočka.

“Tak ty zkus hafnout!” řekl pes.

“Mňáááauf, mňáaauaf, ňauňauňauf!” udělala kočka. Nije bilo poteškoća s prevođenjem onomatopejskog izraza „rrrrr“ koji je u prijevodu ostao u svom izvornom obliku, već s prevođenjem izraza u kojima se miješaju interjekcije. Pas se na češkom prema Slovníku spisovné češtiny glasa „haf“, a mačka „mňau“ što je u hrvatskom jeziku ekvivalentno izrazima „vau-vau“ i „av-av“ za psa te „mijau“ i „mjauk“ za mačku koji su navedeni na Hrvatskom jezičnom portalu. Trebalo je pronaći način kako spojiti te dvije interjekcije u jednu kako bi se stvarno dobio dojam da pas mjauče, a mačka laje. Nakon bezbroj neuspješnih

pokušaja palo mi je na pamet kako se pas može glasati i „vuf“ što nije navedeno u rječnicima pa prijevod izgleda ovako:

„Što ne bih mogao?“, hvalio se psić. „Gledaj: Grrrrr! Mijauf! Mijaf! Mijaf! Mijaf!“

„Ne nikako! To nije nikakvo mjaukanje“, smijala se mačka.

„Onda ti probaj zalajati!“, rekao je pas.

„Mijaaaav, mijaaaav, maumaumauv!“, javila se mačka.

Kada su se psić i maca pronašli svoju kućicu u snijegu veselo su vikali: *“Ratata, ratata, ať žijou nymburská děvčata!”*. Ovaj je primjer zanimljiv ne samo zbog onomatopejskog izraza već i zbog rime. Bilo je važno pronaći odgovarajući izraz u hrvatskom i ujedno sačuvati rimu unutar rečenice da ne bi došlo do osiromašenja u prijevodu: *„Lalala, lalala, živjele djevojčice iz Nymburka!“*.

Sljedeći je primjer bilo vrlo jednostavno prevesti s obzirom na to da i na hrvatskome upotrebljava ista interjeksija za označavanje ukusne hrane: *Pejsek s kočičkou si dort vzali, dělali nad ním “Ňamňamňam, je dobrý, ten se vám povedl,” a dělali, jako by ho jedli.* Sukladno tome prijevod glasi: *Psić i maca su uzeli tortu, govorili su „njamnjamnjam, kako je fina, uspjela vam je“ i pravili su se da ju jedu.*

U zadnjoj pripovijetci psić i maca glume bolesnoj djeci: *“Až začneme, tak uděláme cilililink,” řekl pejsek s kočičkou a radili se, jaké divadlo budou hrát.* Onomatopejski izraz „cililink“ u ovom primjeru označava zvuk zvona²⁰ čemu u hrvatskome značenjski odgovara izraz „cin-cin“²¹: *„Kada počnemo reći čemo cin-cin“, rekli su psić i maca i dogovarali se što će odglumiti.* Uživjevši se u predstvu maca se pravila da je autom išla po lutku: *Kočička dala do škatule panenku, udělala: “Tu-tututú!” a přijela.* Interjeksija „tu,tú, tutú, tút“ u češkom jeziku označava zvuk trube, roga i sl.²² što odgovara i hrvatskom načinu oponašanja trube auta: *Maca je stavila lutku u kutiju i rekla: “Tu-tututu!” i došla.*

Onomatopejske riječi uprisutnjuju govor prirode i zvukove okoline, to jest nastaju gramatikalizacijom interjeksija (slijeđenjem prirodnog krika). Zanimljivi su primjeri kada se psić igra lovice s dječacima: *Moc pěkně se jim to hrálo na honěnou, však taky při tom samou zábavou všichni ti kluci i s pejskem dohromady dělali takový rámus, tak křičeli, halekali, pištěli a kničeli a chechtali se, až z toho celému světu v uších zaléhalo.,* a maca skrivača s djevojčicama: *Tak si s těmi holčičkami hrála a měly z toho takovou zábavu a legraci, že nadělaly při tom tolik pokřiku, smíchu, výskání, kvikotu a všelijakého rámusu, že až v nebi*

20 Slovník spisovného jazyka českého

21 cĭn (cĭn-cĭln, cĭn-cĭn) izgovor i konvencija pisanja, predočuje jednokratan zvuk zvonca ili lagan udar stakla (čáša při kucanju i nazdravljanju) (Hrvatski jezični portal)

22 Slovník spisovného jazyka českého

museli okna zavírat, aby ti nejmenší anděličkové mohli spát. Čapek ovdje nastoji dati slikovit opis buke koju su proizvodili dječaci: *Samom tom zabavom svi su dječaci zajedno sa psićem stvarali takvu buku, tako su vrištali, vikali, pištali, cvilili i smijali se da je cijelom svijetu zujalo u ušima.* odnosno djevojčice: *Igrala se s tim djevojčicama, silno su se zabavljale i toliko je bilo vike, smijeha, kliktanja, cike i svakakve buke da su čak i na nebu morali zatvarati prozore da bi najmanji anđelčiči mogli spavati.*

Čapek je i pečenje torte opisao na iznimno izražajan način koristeći gradaciju te pridjeve koji se inače ne upotrebljavaju u tom kontekstu: *Kouřilo se z toho, bublalo to, prskalo a syčelo, škvířilo se to, syčelo to a šla z toho pára, smažilo se to a připalovalo, kypělo to a přetévalo a čmoudilo to, jako kdyby se staré hadry pálily.* U hrvatskom prijevodu trudili smo se zadržati takav dojam: *Dimilo se iz toga, žuborilo je, prskalo je i piskutalo, peklo se, siktalo je i iz toga je izlazila para, pržilo se i palilo, kipjelo je i izlijevalo se, i dimilo se kao da gore stare krpe.*

3.5. Frazemi

Prema Hrvatskom frazeološkom rječniku (Menac, Fink-Arsovski, Venturin, 2003: 6) *frazemi su ustaljene sveze riječi koje se upotrebljavaju u gotovu obliku, a ne stvaraju se u tijeku govornog procesa, i kod kojih je barem jedna sastavnica promijenila značenje, tako da značenje frazema ne odgovara zbroju značenja njegovih sastavnica.* Sukladno tomu Antica Menac (2007: 11) smatra kako frazem kao cjelina dobiva novo, frazeološko značenje. Prema Menac (2007: 83) postoje dvije osnovne skupine frazema: nacionalni i posuđeni. Nacionalni frazemi su oni nastali u jednom jeziku odnosno narodu i pokazuju njegove specifične osobine poput zemljopisnih naziva, povijesne reminiscencije, odraze narodne filozofije i dr. Često su neprevodivi ili zahtijevaju dodatna objašnjenja ili promjene pri prevođenju na ciljni jezik. Posuđeni frazemi su pak preuzeti iz drugih jezika u izvornom, prevedenom ili preinačenom obliku.

Josipa Forko (95-98) kaže da iako postoje sličnosti između izvornog i ciljnog jezika, postoje i razlike koje pri prevođenju frazema stvaraju najviše poteškoća. Svaki frazem će se prevesti drukčije u različitim kontekstima za što je potrebno mnogo domišljatosti prevoditelja. Nadalje navodi da pri prevođenju frazema *nije bitno prenijeti samo značenje nego i zadržati što više svojstava originala kao što su stil, kulturne asocijacije, pa tako i oblik.* Odnosno, *frazem bi trebalo zamijeniti frazedom* (Forko: 95). Kada se značenje frazema preklapa, a

sastavnice se potpuno razlikuju potrebno je pronaći frazem koji ima značenje što je sličnije moguće izvornom frazemu te ga upotrijebiti u odgovarajućem obliku u ciljnom jeziku. Međutim postoje i frazemi koji su „neprevodivi“ i za koje je vrlo teško pronaći odgovarajući ekvivalent. Prilikom prevođenja takvih frazema pribjegava se parafrazi iako se time gubi stilsko obilježje frazema u djelu.

Iz ovoga ćemo djela izdvojiti nekoliko najzanimljivijih prijevoda frazema. Maca govori Čapeku o dječacima iz Domažlica: „*To jsou takoví kluci, já vám, jak jsem je viděla, tak jsem se tak podivila, že jsem zůstala stát jako zkoprnělá!*“ Značenje frazema „stát jako zkoprněl“²³ u potpunosti odgovara značenju i obliku hrvatskog frazema „stajati kao ukopan“ *zastati, naglo se na mjestu zaustaviti (ukočiti)/od iznenađenja (straha)*²⁴ tako da je češki frazem preveden ekvivalentnim hrvatskim frazemom: „*To su takvi dječaci da, kada sam ih vidjela, tako sam se začudila da sam stajala kao ukopana!*“

Slijedi još jedan primjer u kojem je frazem preveden frazemom: *Ještě o nás řeknou, že jsme špatně vychovaní a že nevíme, co se sluší a patří.* Taj frazem u češkom rječniku ima značenje „uobičajenim i standardnim, neprovokativnim načinom; onako kako bi trebalo i kako se očekuje, ispravno i na odgovarajući način“²⁵. Mogli smo to jednostavno prevesti kao „ispravno“ no tada bismo narušili stilsko obilježje djela budući da smo u Hrvatskom frazeološkom rječniku (2003: 26) pronašli frazem „kako bog zapovijeda“ koji znači *dobro, kako treba (priliči), kako je red, kako se očekuje*. Stoga je prijevod navedene rečenice: *Još će reći da smo neodgojeni, da se ne ponašamo kako bog zapovijeda.*

Nekoliko idućih frazema je neprevodivo ekvivalentnim frazemom pa smo pribjegli drugim tehnikama prevođenja frazema. Psić i maca su htjeli krenuti na poštu kada je psić rekao: „*Tak tu krásně voní syreček, jak ho máme tamhle na polici schovaný, já bych ti měl na něj takovou ukrutnou chuť!*“ Frazem „mít chuť na někoho/něco“ u ovom kontekstu znači „htjeti jesti“²⁶. U hrvatskome jeziku ne postoji odgovarajući frazem pa smo odlučili pribjeći parafrazi: „*Kako sir fino miriši, spremljen je tamo na polici. Baš mi se strašno jede!*“

Isti problem pojavio se i prilikom prevođenja frazema „být na zub“ koji se pojavljuje u sljedećem primjeru: „*Ha ha haf, pomyslil si ten zlý pes, tady mně to nějak voní, to bude asi něco na můj zub!*“ U češkom je rječniku frazem „něco na zub“ definiran kao „neograničena količina hrane, dobra, ukusna hrana, obično kao predmet želje“²⁷ pa smo odlučili na opisni

23 Slovník české frazeologie a idiomatiky Příkladní (2009: 407)

24 Hrvatski frazeološki rječnik (2003: 324)

25 Slovník české frazeologie a idiomatiky Výrazy větné (2009: 821)

26 Slovník české frazeologie a idiomatiky Výrazy slovesné A-P (1994: 283)

27 Slovník české frazeologie a idiomatiky Výrazy neslovesné (2009: 418)

prijevod i upotrijebiti upravo tu definiciju: *Va va vau, pomislio je taj zli pas, to mi nekako miriši, vjerojatno je nešto dobro za jelo!*

3.6. Zamjenice

Na prvi pogled uočljivo je kako se u ovom djelu, ali i općenito u češkom jeziku, u znatno većoj mjeri koriste zamjenice, posebice pokazne, nego što je to slučaj u hrvatskom jeziku. Koriste se čak i na mjestima gdje uopće nisu potrebne i smatraju se obilježjem razgovornog stila. Ribarova (2015: 260) navodi da pokazne zamjenice služe za orijentaciju prema predmetu komunikacije pri čemu se očituje semantička razlika između onoga što se nalazi bliže (*ten*) i onoga što je udaljenije (*tamten*). Osnovni izraz (*ten, ta, to*) je stilski neutralan dok se oblici poput *tenhle* koji je karakterističan za razgovorni jezik i *tento* koji je izrazito književni koriste za ekspresivno pojačavanje.

Kako bi prijevod ovog djela bio „u duhu“ razgovornog jezika zamjenice su u većini slučajeva izostavljane. U sljedećem primjeru: *My to dobře víme, jak mu to ten pejsek s kočičkou všechno řekli! povídají děti.* pokazne zamjenice nisu prevedene jer bi hrvatski prijevod zvučao „umjetno“, a i nepotrebno je naglašavati da se radi o tom psiću i maci budući da su upravo oni glavni likovi cijele zbirke: *Mi dobro znamo što su mu psić i maca sve rekli!, rekla su djeca.*

4. Zaključak

U ovome je diplomskome radu prevedena zbirka pripovijedaka Josefa Čapeka *Pripovijetke o psiću i maci (Povídání o pejskovi a kočičce)*. Provedena je lingvostilistička analiza tog prijevoda oslanjajući se na teorijski dio pronađen u stručnoj literaturi. Naznačeni su problematični dijelovi teksta i njihova konačna rješenja koja se najbolje uklapaju u kontekst hrvatskoga jezika.

Temeljem provedene analize dolazimo do zaključka da književno prevođenje nije samo prebacivanje teksta iz izvornog u ciljni jezik. Prevoditelj mora obratiti pozornost na kulturalne elemente, imati određene kompetencije kako bi prenio umjetnički izričaj i protumačio jezičnostilske istančanosti autora originala te se savjetovati sa stručnom literaturom. Navedena poglavlja nepodudarni elementi jezika i kulture, onomastika, arhaizmi,

onomatopejski izrazi i frazemi dokazuju kako to nije uvijek jednostavan posao. Na ciljnom se jeziku često ne može izraziti tako široko kao na jeziku originala jer lingvističke mogućnosti dvaju jezika nisu uvijek „ekvivalentne“.

Prvo poglavlje *Nepodudarni elementi jezika i kulture* bavi se jezičnim i kulturalnim razlikama. U ciljnome jeziku često ne postoje izrazi ekvivalentni onima iz izvornog jezika zbog čega prevoditelj prerađuje izvorni tekst kako bi zadržao značenje originala. Kako bi kulturalni elementi bili razumljivi čitatelju potrebno ih je objasniti, to jest prevesti opisno.

U drugom poglavlju *Onomastika* nailazimo na nesuglas stručne literature o tome trebaju li se strana imena prevoditi ili ne. Zaključili smo da to nije potrebno i da ih u prijevodu moramo ostaviti u izvornom obliku ukoliko želimo da prijevod kod čitatelja izazove dojam nacionalne sredine.

Budući da je zbirka napisana 1929. godine treće poglavlje odnosi se na arhaizme. Vidjeli smo kako za neke izraze postoje hrvatski ekvivalenti, dok za druge ne, a neki su i modernizirani, odnosno značenje im je prilagođeno kako bi bilo razumljivo današnjem čitatelju.

Sljedeće poglavlje tiče se onomatopejskih izraza. Prevođenjem interjekcija i onomatopejskih riječi došli smo do zaključka da prevoditelj mora biti podosta kreativan s obzirom na to da svaki jezik ima svoj vlastiti glasovni sustav i artikulacijsko-akustičke posebnosti koje treba poštivati.

U predzadnjem se poglavlju obrađuje problematika prevođenja frazema za što su potrebni domišljatost prevoditelja i frazeološki rječnici. Valja pronaći frazem koji je značenjski što sličniji izvornom frazemu, a ukoliko je to nemoguće, što je čest slučaj kada se radi o nacionalnim frazemima, koristi se parafraza čime se uglavnom gubi stilsko obilježje djela.

Posljednje poglavlje povlači pitanje zamjenica, posebice pokaznih. U češkom razgovornom jeziku one se koriste veoma često, dok je u hrvatskom upravo suprotno. Zamjenice su izostavljane na onim mjestima gdje se smatraju suvišnima kako bi prijevod bio „u duhu“ hrvatskog jezika.

Krajnji je zaključak ovog diplomskog rada da su književni prijevodi slobodniji od drugih vrsta tekstova. Prevoditelj treba prvenstveno biti dobar čitatelj kako bi razumio dubinski smisao originala i uvidio njegove stilističke osobitosti. Pravilnom interpretacijom originala prevoditelj stvara prijevod koji ostavlja isti dojam na čitatelja kao i original. Konačni cilj prijevoda je da bude čitan jer samo tada izvršava svoju društvenu funkciju.

5. Literatura

Izvor:

1. Čapek, J. 1999. *Povídání o pejskovi a kočičce: jak spolu hospodařili a ještě o všelijakých jiných věcech/ pro děti napsal a nakreslil Josef Čapek*. Librex: Ostrava

Sekundarna literatura:

2. Levý, J. 1982. *Umetnost prevođenja*. „Svetlost“ OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Lingvistika Poetika: Sarajevo

3. Eco, U. 2006. *Otprilike isto*. Algoritam: Zagreb

4. Ljubičić, M. 2000. *Studije o prevođenju*, Hval: Zavod za lingvistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Zagreb

5. Premur, K. 1998. *Teorija prevođenja*. Ladina TU d.o.o.: Dubrava

6. Premur, K. 2005. *Modeli prevođenja*. Naklada Lara: Zagreb

7. Ladmiral, J.-R. 2007. *Kako prevoditi: teoremi za prevođenje*. Politička kultura: Zagreb

8. Stojić, A. Brala-Vukanović, M. Matešić, M. 2015. *Priručnik za prevoditelje: prilog teoriji i praksi*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci: Rijeka

9. Škreb, Z. Stamać, A. 1983. *Uvod u književnost*. Grafički zavod Hrvatske OOUR Izdavačka djelatnost: Zagreb

10. Biti, V. 2000. *Pojmovnik suvremene književne i kulturne teorije*. Matica hrvatska: Zagreb

11. Badurina, L. Marković, I. Mićanović, K. 2008. *Hrvatski pravopis*. Matica hrvatska: Zagreb

12. Jozić, Ž. i sur. 2013. *Hrvatski pravopis*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje: Zagreb

13. Barić, Eugenija i sur. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Školske novine i Pergamena

14. Bagić, K. 2012. *Rječnik stilskih figura*. Školska knjiga: Zagreb

15. Menac, A. Fink-Arsovki, Ž. Venturin, R. 2003. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak: Zagreb

16. Menac, A. 2007. *Hrvatska frazeologija*. Knjigra: Zagreb

17. Ribarova, Z. Ribarova S. 2015. *Češka gramatika s vježbama*. Porfirogenet: Zagreb

18. Forko, J. 2009. Prevođenje frazema - Sizifov posao. Hrvatistika: studentski jezikoslovni časopis, Vol.3. No.3. Filozofski fakultet Osijek: Osijek (<http://hrcak.srce.hr/70077>), pregled: 28.8.2017.
19. Čermák, F. Utěšený, S. i sur. 2009. *Slovník české frazeologie a idiomatiky* Leda: Prag
20. Čermak, F. Hronek, J. 1994. *Slovník české frazeologie a idiomatiky Výrazy slovesné A-P* Academia: Prag
21. Slovník spisovného jazyka českého <http://ssjc.ujc.cas.cz/>
22. Merhaut., J. 1998. *Češko-hrvatski rječnik*. Dominović: Čakovec
23. Hrvatski jezični portal <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=main>
24. <https://www.aktualne.cz/wiki/osobnosti/zaslouziliumelci/josefcapek/r~0fccd4cceffd11e3b78f0025900fea04/> , pregled: 17.8.2017.
25. https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_%C4%8Capek , pregled: 17.8.2017.